

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

L'Educació Especial a Barcelona i la seva Província

Raimon Bonal

MAIG 1971

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
jaume
BOFILL
Bofill

Objectiu de l'estudi

L'Escola de Formació d'Educadors Especialitzats de Barcelona ens demanava, fa un temps, de fer una introspecció sobre el problema de l'Educació Especial a Barcelona i província. L'empresa s'ens feia enormement àrdua perquè en principi, era un terreny completament verge i perquè quan s'en havia parlat només es feia periodísticament per a denunciar el mal estat d'alguna institució o per proclamar la necessitat d'integració de l'inadaptat en el contexte social en què li ha tocat viure. Les declaracions oficials de la necessitat d'ocupar-se de la complexitat de problemes que presenta la inadaptació omplenen a bastament la nostra premsa diària i en tota l'espessor de diverses afirmacions i pronunciaments, hom no sap pas molt bé si el que té més pes es la propaganda política o el sentimentalisme sensibilitzador de la gent de "la mamà del millón".

El problema resta posat sobre la taula i quan hom s'en sent responsable s'en adona que, al terme de tot plegat l'única cosa veritablement consistent és el treball silenciós i ignorat de l'educador que està a la tasca i que intenta promocionar un home o una dona que, per les circumstàncies de la vida, es troba disminuït mentalment, físicament o socialment.

Aquesta consciència del problema feia que ens aparagués necessària la visió real del que és un educador especialitzat en un país que ja tingués un cer "rodatge" i una certa experiència en aquest problema. I, decididament, varem optar per a fer un estatge a Toulouse a l'Escola d'Educadors Especialitzats anomenada Institut Pédotechnique, a la població de Saint Simon. Va ésser allà on vam centrar l'objectiu del nostre estudi. Malgrat l'immens camp de treball de l'educador especialitzat, nosaltres volíem veure les funcions de l'educador en els sectors de la subnormalitat, de la invalidesa en sentit ampli o de la prevenció delinqüent. Ens interessava saber en concret si el personal educador de les institucions dedicades a aquest tipus de problemes era realment educador. Ens va semblar que la investigació científica d'això permetria formular unes hipòtesis reals de política educativa que amb una mirada futura permetés una planificació adequada, a l'estat real de les coses, i a les necessitats de l'esdevenidor, en tot el que es refereix als educadors.

Val a dir que, tot plegat, és una tasca molt constructiva que, no pretén respondre a la pregunta de saber quants inadaptats hi ha, sinó que ataca de front la problemàtica de saber quines garanties hi ha d'adaptació de la gent anòmica amb el personal educador que es disposa actualment.

El problema-seria ingenu pensar-ho- no és pas només personal de la formació de tal o tal educador, sinó que és d'unes dimensions socials enormes car, inclús en els països on s'està intentant donar-hi

sol·lució, la presa de consciència va nèixer quan l'Administració es va donar compte que resultava més econòmic, almenys en un llarg plaç, un dia d'atenció en un centre especialitzat que un dia de presó; que és més cara la representació que un treball terapèutic.

Amb això es comprèn molt bé com, inevitablement i per la força mateixa de la veritat, aquest estudi pot assolir una dimensió inesperada del fet que, ademés d'aclarir uns camps de treball molt concrets a l'educador especialitzat, pot representar també una denúncia flagrant d'un estat de coses que no van ben bé a l'hora,

Aquesta és la nostra modesta intenció: saber on fan falta educadors. Partint de la realitat en què es troba el problema de l'educació especial, serà fàcil entreveure l'immens camp de treball de l'educació especialitzada.

Volem, abans de tot, veure el que diu la teoria sociològica sobre l'anòmia i situar el personatge de l'educador especialitzat en el seu treball concret amb els problemes a què està abocat en la seva tasca.

Després, voldríem veure com es troba resolta l'educació especial en les lleis de l'Estat Espanyol. I veure també com es fa, en l'ordre dels fets, la preparació del personal especialitzat per a aquesta tasca.

Veurem també en que ha consistit la nostra enquesta i intentarem de lliurar-ne, finalment, les conclusions a les que es poden arribar.

Aquest és el contingut d'aquest estudi que, si fa un servei al futur educador especialitzat del nostre país, ja haurà acomplert a bastament la seva finalitat.

La Teoria sociològica sobre la marginalitat social:
l'anòmia

Anòmia i Marginalitat

La paraula "anòmia" vol dir absència de normes socials. Durkheim fou el qui donà a la paraula anòmia tot el contingut sociològic actual. El comportament disconforme d'alguns individus és condicionat per l'estructura social, i les desviacions que s'en deriven poden assolir diverses intensitats, essent la màxima el cas d'anòmia total i la mínima el d'integració completa.

Robert K. Merton a "Teoria i Estructures socials" ha estudiat com i per què les estructures socials impulsen els individus a adoptar un comportament desviat.

Les formes més importants de la conducta disconforme són estudiades per la sociologia criminal.

En parlar d'anòmia, volem fer una clara distinció amb el que ens vol indicar el vocable "marginalitat".

L'idea de marginalitat es basa sempre en el concepte de participació social. Aleshores, la marginalitat resulta, per tant, no un problema personal (malgrat aquest sigui, visible), sinó un autèntic problema de participació social.

Si la marginalitat fos exclusivament un problema personal, el punt de partida d'aquest estudi presuposaria una orientació exclusivament psicològica, és a dir, que el creixement d'una societat, la seva mateixa organització, el passatge d'una societat rural a una industrial, la complexitat de problemes que la urbanització de les noves ciutats comporten, provoca en certes posicions una de les tres hipòtesis següents: rols socials incompatibles o indeterminació de estatus i rols socials o estatus i rols no acceptats socialment.

En aquest estudi, nosaltres volem parlar de marginalitat social en quant és una inadequació de la societat per a servir als individus. El nostre punt de mira és sociològic. I és en aquest sentit que volem fer clara la distinció amb el concepte d'anòmia.

La societat, seu de recursos i beneficis, fa que el grup marginal es defineixi per la seva manca de participació als béns que, dret a llei, haurien de fluir de manera equitativa a tots els segments de la societat moderna. Els béns constitutius de la societat global no són pas rebuts pels grups marginals: aquests no participen d'ells o en un aspecte o en varis aspectes o en tots. El grup marginal acaba no gaudint dels corresponents beneficis socials.

Per a concretar més el nostre concepte podríem dir que tant en la idea d'anòmia com en la de marginalitat, hi ha un doble element que hi entra en joc: el desajustament (que és l'element individual) i la no participació (que és l'element social).

Ambdós són inseparables. De fet, és un problema de matís. Si s'accentua més el desajustament que la no participació tenim una tipologia de persones que es troben de ple en el camp "anòmic". Si s'accentua més la no participació social que el desajustament tenim una tipologia que, en veritat, podem anomenar de "marginació".

Els grups marginats socials serien sobretot, els immigrants, els grups racials i ètnics enclavats dintre un contexte cultural diferent, els "Bidonvilles" o ciutats barraquistes, els barris isolats, etc.

Els grups anòmics, serien sobretot, els delinqüents, els alcohòlics, els malats mentals, les mares solteres, els fills de desajustaments familiars, els sords, els cecs, etc.

El nostre estudi en funció d'aquesta distribució, tracta de grups anòmics i no de grups marginals. Nosaltres precisament perquè ens interessa moltíssim no incidir sobre els grups desajustats, sinó sobre els educadors que intenten tornar a donar el seu nom a cada cosa, estudiarem el contingut de les institucions, on són necessàries els educadors i d'aquestes institucions en treurem les variables essencials que poden determinar l'estat de coses present. Això permetrà fer projectes de política educativa en el futur.

Estructura social i anòmia

L'analista funcional considera la conducta socialment divergent tan producte de l'estructura social com la conducta conformista.

Es tracta d'una resposta humana normal a unes condicions anormals. Es un conflicte en la realització ^{entre} dos valors mútuament antagònics i incompatibles.

Durkheim, en "El suicidio" (Buenos Aires. Edit. Schapire 1965) ha escrit els següents:

"El crim és necessari, no pot deixar d'existir. Les condicions fonamentals de l'organització social, tal com les coneixem, l'impliquen lògicament. En conseqüència, és normal... (més encara) el que és condició indispensable de la vida no pot deixar d'esser útil, fora que la vida no sigui útil".

La reinterpretació, donada cinquanta anys més tard, de l'afirmació simplista de Durkheim -simplista, en quant en els temps de la primitiva sociologia hi havia un desfase evident entre teoria sociològica i investigació-, ha fet que s'accentués fortament el problema de les coordenades diferencials entre el ritme de canvi d'una societat i la incapacitat social i psicològica dels individus per a adaptar-se al canvi social.

L'anàlisi funcional considera activa la estructura social i és aleshores que intenta determinar com l'estructura social i cultural fa una pressió vers la conducta divergent sobre individus situats en diferent posició en aquesta estructura.

Hi ha, certament, el fet que, algunes desviacions també poden

considerar-se com una norma nova de conducta. I és per aquí que es posa en dubte el concepte de "poder legítim" en la societat.

Parlar de poder legítim o autoritat és usar sovint una frase equívoca, puix que el poder pot ésser legitimat per alguns grups, sense ésser-ho per tots els grups de la societat.

Per tant, podria ésser erroni descriure l'inconformisme amb institucions socials com conducta divergent; pot representar el començament d'una nova norma, amb els seus drets instintius a la legitimitat.

L'investigació que presentem, més que a l'estudi del problema de la divergència social, vol dedicar-se plenament a l'estudi de la terapèutica social aplicada a uns certs tipus anòmics. Ni cal dir l'apassionament que una tasca així comporta. Voldríem destriar els elements essencials de la manera com resol la situació la societat espanyola a la ciutat de Barcelona i la seva província.

Per tant, no solament tenim una ambició limitada en quant als tipus anòmics que presentem, sinó també hem limitat la circumscripció geogràfica. Voldríem abarcar, en un principi, tot el principat de Catalunya, però la tasca era massa gran per a les nostres possibilitats.

La discriminació cultural de l'anòmia

La cultura té exigències incompatibles pels situats en els nivells més baixos de l'estructura social. Per una part, s'els demana que orientin la seva conducta vers la perspectiva de la gran riquesa (econòmica, cultural, social, etc) i per altra banda, s'els hi neguen en gran mesura oportunitats efectives per a fer-ho d'acord amb les institucions. La conseqüència d'aquesta incongruència estructural és una elevada proporció de conducta desviada. L'equilibri entre els fins culturalment assenyalats i els mèdies d'obtenir-los es fa molt més inestable amb la importància cada vegada més gran d'arribar a fer-se amb els fins plens de prestigi de qualsevol manera.

Es per això que les zones suburbials, les concentracions massives de pobresa social i cultural, les ciutats-dormitoris on s'apilona la gent per la qual l'agotament de la vida laboral moderna nega tota possibilitat d'intimitat familiar, (les emigracions) són terrenys abonadíssims als desajustaments socials. En expressió de la directora de l'École de Saint-Simon de Toulouse, són "fabriques d'inadaptats".

Cada país fabrica els seus inadaptats i el més greu és que, sovint o moltes vegades, després els abandona. I la producció dels inadaptats és dona sobretot, als sectors, per un concepte o altre, més desfavorits de la societat.

El problema dels inadaptats és, sobretot, un problema de família. I és per aquest camí que arribaríem a comprendre fàcilment com l'anòmia des d'un punt de vista psicològic té les seves arrels profundes en l'afectivitat humana. La desintegració familiar massiva dels sectors més desfavorits

de la societat és una causa immediata que hagin pogut ésser anomenades "fàbriques d'inadaptats". Són sectors o estrats socials més vulnerables a les pressions vers la conducta divergent.

Anòmia significa l'estat d'ànim de l'individu a qui s'han trencat les arrels morals, que ja no té normes, sinó únicament impulsos desconectats, que no té cap sentit de continuïtat, de grup, d'obligació. L'individu anòmic s'ha fet espiritualment estèril, responsable només davant de si mateix i de ningú més. S'en riu dels valors dels altres individus. La seva única fe és la filosofia de la negació. Viu en l'estreta frontera de la sensació entre cap futur i cap passat.

Anòmia, en definitiva, és un estat d'ànim en què s'ha trencat o debilitat mortalment el sentit d'afectivitat social de l'individu.

Ni cal dir com aquestes característiques es donen quantitativa-
ment de manera generosa en els contextes socialment vulnerables. Es per això que parlem de discriminació cultural de l'anòmia. Aquí no fem cap referència als aspectes qualitatius del problema. Potser aquí no hi trobaríem la mateixa discriminació.

Estructura cultural i estructura social

Per estructura cultural entenem el cos organitzat de valors normatius que governen la conducta que és comú als individus de determinada societat o grup. Per estructura social, entenem el cos organitzat de relacions socials que mantenen entre ells els diversos individus de la societat o grup.

L'anòmia serà el trencament de l'estructura cultural i les capacitats socialment determinades dels individus del grup per a obrar d'acord amb els objectius culturals.

Quan l'estructura social i la cultural estan mal unificades exigint la primera una conducta i unes actituds que la segona impedeix, hi ha una tendència al trencament de les normes.

Es donen dos menes de d'anòmia la "simple" i l'"ajuda". La simple és l'estat de confusió en un grup o societat sotmesa a l'antagonisme entre sistemes de valors que acaba donant un cert grau d'inquietut i la sensació de separació del grup.

L'anòmia aguda és la desintegració, en última instància, dels sistemes de valors que dona com a resultat angixes pronunciades.

Es per això que podem dir que l'anòmia varia de grau i potser de classes.

De totes maneres, tot es centra sobre les pressions creades per la discrepància entre objectius culturalment induïts i oportunitats socialment estructurades. Les reaccions a aquestes pressions, amb les tensions conseqüents sobre els individus sotmesos a elles, poden implicar un grau considerable de frustració i de conducta no racional o irracional. La

"destruïtivitat" ha estat identificada freqüentment, des del punt de vista psicològic, com una forma de reacció a la frustració continuada. Així mateix semblaria que el "negativisme total" pot interpretar-se com un rebuig sostingut de les autoritats que són exemple de la contradicció entre aspiracions culturals legítimes i oportunitats socialment restringides.

Vers una tipologia de l'anòmia

Pel que ha estat dit precedentment hi ha el perill de reduir infantilment la tipologia de la conducta divergent al que sol anomenar-se com conducta criminal o delinquent.

Des del punt de vista de la sociologia, algunes formes de desviació de les normes reguladores no tenen res quasi res a veure amb la violació del dret vigent en el país. La simple identificació d'alguns tipus de desviació és en si mateixa un problema difícil de teoria sociològica sobre el que s'hi va fent llum progressivament.

Per exemple, l'enfermetat, en un dels seus principals aspectes, ha de definir-se com una forma de conducta divergent i els elements de la motivació per la divergència que s'expressen en el paper de malalt, no ofereixen solució de continuïtat amb els expressats en diversitat d'altres canals, inclosos certs tipus de conformitat compulsiva que no es defineixen socialment com a divergents.

Conducta desviada, doncs, no equival pas necessàriament a disfunció social i disfunció social, no equival pas necessàriament a trencament d'un còdex ètic.

En la història de tota la societat alguns dels herois de la seva cultura han estat considerats herois precisament perquè van tenir el valor i la visió d'apartar-se de les normes que dominaven en el grup. El rebel, el revolucionari, l'inconformista, l'individualista, l'heretge o el renegat d'una època pretèrita, tots sabem que és l'heroi de la cultura d'avui.

Amb tot això vull dir que no podem limitar la tipologia de l'anòmia de manera simplista, en funció de la definició donada més amunt. Ens cal una obertura suficientment ampla per a entendre que la noció que ens dona la teoria sociològica del concepte d'anòmia, racobreix una infinitat de possibilitats i d'aspectes que no poden ésser reduïts als escassos límits d'un esquema. Tota limitació teòrica exclusivista, pecaria d'ingènua. I segur que limitaria també les immenses possibilitats de la sociologia en aquest terreny concret de la investigació.

La readaptació de la persona anòmica

A la família tal, ha nascut una nena amb una disminució mental profunda.

A una altra família el noi de 18 anys, quan anava al treball, va tenir un accident, i actualment ni es pot valdre per si mateix i va sempre amb una cadira de rodes. Tenen, ademés, un nen de 10 anys que després d'una poliomielitis, s'ha quedat paralitzat del costó dret.

Hi havia encara una tercera llar en la que les desavinences dels pares, van acabar amb la vida conjugal, i amb una separació matrimonial i van tenir que internar els tres fills a una institució de l'assistència pública.

Tres exemples teòrics de famílies o de llars que, tenint un fill anòmic, necessiten unes condicions estructurals adequades per a la seva educació. En definitiva, que no podent anar a una escola normal; necessiten l'escola que en diem especial. Les estructures post-escolars són del tot necessàries per a la seva adequada adaptació.

Això implica, evidentment, unes mesures de política que toquen moltes carteres ministerials diferents. En primer lloc, són necessàries uns serveis mèdics de rehabilitació que arribin a tots de tal manera que la solució de la invalidesa no quedi a l'espontaneïtat dels recursos econòmics privats que vénen a ésser causa d'inevitables discriminacions. Ja que no tenim Ministeri de Sanitat, això pertoca a l'ensemble, al nostre país, als Ministeris del Treball i de la Governació.

Després és necessària l'escolaritat adequada i industrial que d'una banda, consideri les possibilitats de rentabilitat i plena integració laboral de la població disminuïda i, per altra banda, doni els necessaris incentius i subvencions a les empreses a fi d'afavorir l'empleu dels disminuïts així com les pertinents ajudes o bonificacions en les quotes de la Seguretat Social. Potser això serà possible creant centres d'empleu protegit per a grans disminuïts i la promoció de cooperatives i centres pilot en ordre a la reinserció immediata del disminuït després de la seva readaptació. Això és del domini del Ministeri de Treball.

Amplia panoràmica aquesta de l'educació especialitzada que té dues exigències insubstituïbles:

Primer, un esforç de presa de consciència popular i administrativa, i després, que no tot quedi emmarcat dintre les estretes fileres d'un edifici o d'unes instal·lacions, sinó que pugui comptar amb un personal apte a la promoció, racional i efectiva, del minorat social.

Per a la primera d'aquestes exigències, ens trobem, abans de tot, amb la imatge social que s'en fa la gent del triple problema: el subnormal és un idiota a tancar, l'invalid és l'home de la cadireta o el vigilant de les croses dels "parkings" municipals, i l'inadaptat per causes socials és l'individu perillós que no s'en pot fer res. Aquesta identificació entre la persona i el seu paper en la societat arriba a arrelar-se tant en la psi-

ecologia popular que és quasi impossible desterrar. D'altra banda l'administració s'en ocupa del problema en quant les seves conseqüències són veritablement nefastes. Faix que unes persones improductives van a l'encontre amb la idea utilitària dels membres en una societat.

Per a la segona exigència, la necessitat de l'educador especialitzat, ens trobem amb un quadre desolador on hi manca aquesta figura i la seva absència sembla que impossibilita resoldre el problema en la seva vertent personal i social. L'única experiència espanyola sorgeix a Barcelona fa dos anys fruit d'un acord entre diverses institucions de caràcter sanitari i social. És una formació de caràcter privat, almenys de moment, que no queda reflexat en cap diploma de validesa oficial. A part aquesta iniciativa, no hi ha a Espanya res de res: està tot per a fer encara.

La figura de l'educador

Quina definició es pot donar a l'educador especialitzat? "És un tècnic de les relacions humanes, responsable, fora de les activitats escolars o professionals, de l'educació d'aquelles persones (nens, adolescents, o adults) que presenten dificultats d'adaptació".

L'educador no és un mestre. El mestre es preocupa de la instrucció necessària a uns alumnes. Ha de tenir uns coneixements pedagògics per a saber com cal ensenyar una matèria i quina és la metodologia indispensable o més convenient per a fer aprendre unes coses o un text als seus alumnes.

La tasca de l'educador és molt més complexa i molt més difícil: sovint el treball queda reduït a aprendre a l'inadaptat a saber dir el seu nom a cada cosa. Però això no ho pot pas fer de qualsevol manera, sinó després d'haver observat, al llarg de convivències i de contactes sovintejats, les reaccions espontànies i deliberades, malgrat pertanyin a l'àmbit del subconscient, de les persones que l'hi han estat confiades.

L'educador no és un monitor. La missió d'aquest és l'inventar activitats creadores que omplengin pedagògicament el temps lliure d'una infantesa.

La tasca de l'educador, no és simplement de temps lliure, sinó de vida. Suposa un abraçar la persona en la seva totalitat, i en els moments més importants de la seva existència.

La labor de l'educador no és tota feta una vegada per sempre. Com a treballador social i tècnic de les relacions humanes, haurà d'inventar constantment les formes convenientes que s'adaptin en cada moment a les necessitats de la persona en dificultat d'adaptació.

La labor de l'educador no és una tasca independent. No pot prescindir de la col·laboració de la societat. Ni pot tampoc prescindir de l'ajuda d'altres professionals: psiquiatres, psicòlegs, sociòlegs, assistents socials, mestres.... El treball dels antropòlegs, i etnòlegs facilita la normalització de les relacions socials de tota persona marginada, inadaptada o discriminada, imposa una exigència tal d'estructuració i d'expansió correcta

de la personalitat, que és indispensable que pugui ésser realitzat independentment dels tècnics en disciplines que toquen un moment concret d'aquestes relacions humanes.

tant
L'èxit de la reinserció de l'inadaptat depèn/de la coherència de la societat com del necessari equilibri entre tots els professionals que abasten les diverses disciplines socials. La incoherència de la societat està directament originada per la incoherència de les persones que la componen. Treballar per la coherència de les persones és treballar, en definitiva, pel sanejament de la mateixa societat, és fer obra social per excel·lència.

Aquest, l'educador especialitzat, és el protagonista principal d'aquest estudi. En convergeixen tots els esforços i totes les inversions fetes al llarg i ample d'aquest treball. És per això que pròpiament, no s'en pot pas dir un estudi sobre la inadaptació, sinó més pròpiament, un estudi sobre l'educació especial.

Ni ens interessa saber els percentatges de marginals que hi pugui haver en cadascuna de les categories d'inadaptació estudiades. Tampoc ens interessa saber la proporcionalitat assistencial en règim de readaptació en les institucions existents respecte a l'univers total de població inadaptada. Només volem saber, partint de la definició que acabo de donar de l'educador especialitzat, el volum global de les persones que estan fent tasca d'educadors a les institucions estudiades i en les categories de disminuïts en les que ens sembla necessària la presència de l'educador especialitzat. La visió objectiva del problema, fa que, com dèiem més amunt, es deixi sentir un crit de lloança o d'alerta davant l'estat real de les coses. I que la visió ens ajudi a proclamar una política educativa que aconselli una camina determinada i concreta en la solució d'aquesta enigmàtica.

L'educació especial a Espanya en la legislació de l'Estat

A la legislació espanyola no s'hi trobe pas el contigut del que emmarca el concepte d'educador especialitzat.

La primera disposició que, d'una manera efectiva, començà a plantejar-se el problema dels subnormals, és la llei nº 45 del 21 de juliol de 1960. Els seus articles 7 al 12 constitueixen els Fons Nacional d'Assistència Social i el Patronat Nacional d'Assistència Social, depenent del Ministeri de la Governació.

Malgrat la llei no anomeni expressament els subnormals, els plans que posteriorment a la dita llei van ésser aprovats pel Govern, sota les propostes del Patronat Nacional d'Assistència Social, fan referència a l'ajuda a donar als subnormals.

Els decrets que es desprenen de la dita llei, que van de 1960 a 1968, especifiquen les quantitats que van ésser empleades a la readaptació del subnormal o a l'assistència preventiva als disminuïts mentals. Internaments, ambulatoris, centres de diagnòstic, etc. Aquests decrets, només fan que especificar les condicions, requisits i quantitats en les que s'atorquen certes indemnitzacions d'ajuda.

El decret, certament, més important pel que fa referència al nostre estudi és el del 23 de setembre de 1965. Parla de l'educació especial als subnormals i és la primera vegada que veiem el legislador servir-se d'aquesta expressió.

Defineix en l'article primer un Centre d'Educació Especial destinat als nens o joves que, com a conseqüència de deficiències o inadaptacions d'ordre físic, psíquic, escolar o social, resultin incapacitats o tinguin dificultats per a seguir amb un normal aprofitament els programes d'estudis corresponents a la seva edat en els Centres Primaris, d'Ensenyança Mitja o Professionals.

Fa una extensió de les ajudes i subvencions del Fons Nacional d'Assistència Social a les Escoles o tallers de subnormals que reuneixin certes condicions de reconeixement a la Llei d'Ensenyança Primària del 2 de febrer de 1967.

Malgrat sembli que el concepte és molt ample, la realitat és que, en la seva determinació, només es refereix als disminuïts mentals.

Consignem els decrets 2421 del 20 de setembre de 1968 i el 1076 de 9 d'abril de 1970 que fixen les ajudes de la Seguretat Social en l'Assistència als subnormals.

Potser el més curiós d'aquests decrets, en els su article 4rt., és el concepte de dona de subnormal:

- Cecs amb visió inferior de 20/200 en tots dos ulls després de l'oportuna correcció.
- Sordmuts i sords profunds, amb una pèrdua d'agudesa auditiva de més de 75 decibels
- Paraplègics, semiplègics i tetraplègics
- Els invàlids que han perdut les dues mans, els dos peus, una mà i un peu o un peu i una mà.
- Oligofrèncics amb coeficient intel·lectual inferior al 0'50
- Paralítics cerebrals.

La substància d'aquests decrets (art.2) és establir una assistència als subnormals mitjançant dos canals.

1.- Concesió d'una aportació econòmica de 1.500 pessetes mensuals per a contribuir al sosteniment de les despeses que l'educació, instrucció i recuperació dels subnormals originin als familiars que les tinguin a càrrec,
i

2.- Establiment de Centres per a portar a terme l'educació, instrucció i recuperació dels subnormals.

Pel damés, estableix les condicions i requisits dels beneficiaris de l'aportació econòmica.

Per a trobar el terme "educació especial" - a nivell de la llei escrita, no encara dels fets, cal esperar als darrers textos legislatius del 4 d'agost de 1970, aprovada a Les Corts Espanyoles el 28 de juliol i publicada al "Boletín Oficial del Estado", els 6 i 7 d'agost. El febrer de 1969, havent-se buscat l'assessorament dels sectors professionals més capacitats i de les entitats més representatives de la societat espanyola, es va publicar el "Llibre Blanc de l'Educació". El seu títol era: "La educación en España. Bases para una política educativa". Allà es feia una lleugera al·lusió de l'Educació Especial; però entenia sota aquest concepte exclusivament l'educació dels subnormals.

L'únic punt de referència per a la preparació d'educadors especialitzats és el que, s'ha anomenat la titulació en pedagogia terapèutica. S'havia constituït un diploma en pedagogia terapèutica sobre el que es fa necessària distingir quatre èpoques. Titulació oficial, atorgada només als mestres o als qui estaven treballant en el camp de la subnormalitat, o de la invalidesa. Hom té la impressió que només venia a cobrir unes necessitats d'emergència que no passaven d'ésser veritables i autèntics "tapaforsats".

La primera època va marcada per una reunió que es convocà a Madrid el 1961 o 1962. Eren persones que ja portaven molts anys treballant en l'ensenyança especial (subnormals intel·lectuals i problemes d'invalidesa, exclusivament). Aquesta reunió durà 8 dies, després dels quals els fou concedit el diploma en pedagogia terapèutica.

La segona època, vers els 1967 o 1968, la caracteritza l'organització d'un curs per a persones amb el títol de magisteri. Els concedien l'excedència i els hi pagaven l'estada durant el curs. I com que això els donava la perspectiva de passar de 12 a 17 punts en l'escalafó administratiu - que comportava dues avantatges essencials: un augment de sou i d'ascensió professional dintre la professió del magisteri - era, de fet, la concentració d'un allau de gent que, sense cap mena de vocació, anava a titular-se en pedagogia terapèutica deixant les seves escoles -sobretot de poble- sense substituït.

Després d'un any en què no es feu cap curs, es va passar a la tercera època, vers 1969, en la que es feia un curs només de teoria a l'estiu de manera molt intensiva i cap el febrer, aproximadament, de l'altre curs s'els convocava per a fer unes pràctiques i després feien un curs d'una setmana de reflexió sobre les pràctiques fetes.

Fou en aquest curs que començà a funcionar un examen de preselecció i un examen final per a aconseguir el títol. Els criteris de preselecció eren: un currículum vitae, un examen de capacitat psicotècnica i una anàlisi caracterial. Això es feia sota la base de tests; però no es feia cap entrevista personal.

La quarta etapa, que és l'actual, és la que divideix les persones

en tres graus, segons l'experiència de treball.

En el primer grau, que comprèn els de més pràctica es limiten a fer una reunió a Madrid.

En el segon grau, es fa un cursset a Madrid d'un mes de duració exclusivament amb lliçons magistrals i una prova consistent en un petit estudi.

I en el tercer grau, que comprèn els que pràcticament no han vist mai un inadaptat, es fan dos cursets: un d'un mes i mig a l'estiu i un altre de quinze dies al setembre i després, unes pràctiques. Les classes es fan, sobretot, pel sistema de taules rodones.

Les perspectives de futur en aquest camp faràn variar les coses bastant. Fins ara, l'ensenyança especial anava enfocada de cara als que ja treballaven en aquest camp. Però, amb previsiones d'un marge d'un any, quan l'Escola Normal estarà integrada a la Universitat, les persones que vulguin fer pedagogia terapèutica agafaran assignatures de la secció optativa enfocades vers aquesta especialitat. Ademés la Facultat de Filosofia i Lletres en la secció de Pedagogia permetrà aquesta especialització.

Com podem veure, la titulació en pedagogia terapèutica va encaminada, en el passat, en el present i en l'esdevenidor, a formar mestres especialitzats, però no educadors.

Hem parlat més amunt de la Llei General d'Educació i del Llibre Blanc. El seu contingut en el que fa referència a l'Educació Especial, pot resumir-se en els següents termes:

En el Llibre Blanc sobre l'Educació només els nombres 96, 97 i 98 són dedicats a aquests temes, sota la rúbrica "educació especial".

96.- La finalitat, estructura, duració, programes de treball i límits de l'Educació Especial, s'ajustaran als nivells, aptituds i possibilitats de desenvolupament de cada subjecte necessitat d'aquesta mena d'educació i no a criteris cronològics.

97.- La preparació d'aquests programes educatius requereix una acció educativa especialitzada, transitòria o permanent. No s'inclouràn entre els necessitats d'educació especial els retrassats intel·lectualment o culturalment lleus, que puguin ésser atesos en classes de recuperació en els Centres docents del sistema regular.

98.- Per a atendre degudament aquest sector de l'educació es dictaran normes i s'establiran serveis que permetin la localització i diagnòstic d'aquests casos i es formarà personal especialitzat que atengui a l'educació dels alumnes de les característiques indicades amb un criteri no assistencial, sino d'orientació i superació, que els permeti sentir-se útils i integrar-se el més eficaçment possible a la societat.

Al nivell d'ideal o desig a atènyer, podem entreveure en el Llibre Blanc quatre elements importants:

1.- Que la classificació dels necessitats d'Educació Especial cal fer-la segons el nivell intel·lectual i possibilitats educatives i no en funció de l'edat.

- 2.- Que només han de fruir de l'educació especial els subnormals mitjos i profonds (Vegis la nota del final de l'apartat).
- 3.- Que són necessàries centres de localització i diagnòstic.
- 4.- Que és indispensable la formació d'un personal especialitzat.

Poc més tard, la Llei General d'Educació, en el seu títol I capítol VII, articles 49 al 53, fa una lleugera menció de l'educació Especial.

Además de refermar els quatre punts del Llibre Blanc, parla de l'atenció especial als superdotats dient que és necessari que la seva educació es faci en Centres docents de règim ordinari però amb una atenció especial que permeti el desenvolupament de les seves majors possibilitats intel·lectuals.

En apèndix hi ha tot el que és refereix a la naturalesa i la legislació de les institucions d'Auxili Social, Patronat de Protecció de la Dona, Juntas Provincials de Protecció de Menors i Tribunals Tutelars de Menors.

- - - - -

A la llei escrita, no hi ha res més. L'educador que nosaltres preveïem quan parlàvem de la seva naturalesa, no està previst.

Malgrat tot, ens trobem que hi ha moltes persones que fan tasca d'educadors en institucions privades i oficials, dedicades a la inadaptació. Això és el que pretén examinar aquest nostre treball.

Además, anem guiats per la idea mental de l'educador especialitzat que hem après a través de l'estudi teòric i de l'estatge pràctic a Saint Simon. Es per això que, malgrat tenir un cens exhaustiu de les institucions hospitalàries i dels grups psicoterapeutes antialcohòlics, no inclourem aquestes categories perquè considerem que no és un lloc apropiat d'educadors. De les institucions hospitalàries, només retindrem els serveis de recuperació i els d'infància.

Nota: Ens sembla molt oportuna aquesta observació. En el primer seminari internacional sobre els nens atesos d'insuficiència mental tingut a Limoges el maig de 1971, es va arribar a la conclusió de que en el 25% dels nens marcats per la insuficiència mental, aquesta anomalia és només una etiqueta. No es tracta pas de debilitat mental, sinó de desordres que tenen causes afectives, socials, culturals, patològiques ... (Le Monde, 4 maig 1971).

L'Educació Especial a Espanya en els fets

La planificació de l'assistència als inadaptats, no ha d'ésser dirigida per pedagogs, ni per metges, així com el ministeri de l'exèrcit tampoc ha d'ésser portat per un militar. La professió de polític s'ha de revaluar perquè és precisament al polític que pertoca dirigir l'acció. El tècnic ha d'assessorar; però té una visió massa parcial de les qüestions per a ésser apte per a la direcció. Aquesta ha d'estar en mans dels polítics.

El mateix passa amb les associacions de pares: no han de dirigir ni han de constituir escoles; només han d'assessorar.

El sistema que es segueix actualment en l'educació especial és marginador de per si mateix, especialment en el que fa referència als tallers protegits, doncs difícilment s'aconseguirà inegrar els inadaptats a la societat. Mai no podran treballar en la indústria normal.

El subnormal, l'invàlid, l'expressoner, han de treballar en la indústria lliure com qualsevol altre persona. L'inadaptat es troba que, malgrat vulgui treballar, no pot arribar a un just i responsable lloc laboral en el si de qualsevol empresa. El que passa és que les empreses solen ésser dirigides per empresaris que no poden estar atents als problemes dels inadaptats. Aleshores, aquests es donen en certa manera, cops de cap contra muralles insalvables.

La solució a curt plaç no és previsible. A llarg plaç, la solució rau en l'adopció d'una política industrial, econòmica i laboral que, amb consciència del problema doni als empresaris la moral suficient per a fer experiències en aquest sentit, malgrat que el fantasma de la rentabilitat els faci rodar el cap.

Malgrat l'evolució de les tècniques d'ensenyament i col·laboració de personal en els últims anys, s'ignora el treballador inadaptat com agent productiu o, en el millor dels casos, se l'ha mantingut en un empleu considerat mínim en tots els aspectes.

Les escoles, sobretot les de subnormals, són moltes vegades un pur muntatge. Es fa creure als pares que el seu fill pot estudiar fins i tot el batxillerat. S'el té un cert nombre d'anys a l'escola i al final el tornen al pare dient que no hi ha res a fer. Moltes escoles el tenen fins als 14 o 18 anys i després el deixen al carrer. El veritable problema comença aleshores. Metrestant, l'escola ha viscut una sèrie d'anys a càrrec de l'inadaptat; però no ha solucionat res. És a aquesta edat que el problema és agut i és precisament aleshores que les escoles, que fins al moment ha viscut de l'angoixa dels pares, el tornaran dient-els-hi que no hi poden fer res, que ja no és lloc per a ells, que haurien de buscar una altra cosa.

Hi ha una manca d'escoles evident. L'univers minorat té verdares dificultats a trobar-hi plaça. Aleshores, les beques concedides pel Patronat d'Igualtat d'Oportunitats (P.I.O.) (82 milions a l'any) que es concedeixen només als subnormals, es queden sense efectivitat perquè un

dels requisits de la sol·licitud és haver reservat plaça a una escola.

Els nens educables, dèbils mentals d'un coeficient intel·lectual superior a 0'50, no tenen les 1.500 ptes. mensuals acordades per la Seguretat Social. Aleshores, en definitiva, tot recau sobre els pares que, si no poden, miraran de treure el màxim profit possible del nen sense tenir en compte la seva educació.

Además, no hi ha cap control dels diners concedits per la Seguretat Social "per a contribuir al sosteniment de les despeses que l'educació dels subnormals originin als familiars que els tinguin a càrrec". Aquests diners serveixen per a pagar plaques de molts electrodomèstics abans que invertir-los en l'educació del fill que és una molèstia a qui només cal suportar.

La veritat és que la panoràmica és enormement llastimosa, per a no dir aplastant.

Aquests fets que evoquem ara son simplement impressions donades pel seny característic que dóna la primer aproximació al problema de la inadaptació. Cal encara que analitzem els resultats de la nostra enquesta per a verificar, amb una mirada més fina i aguda, les lleis sociològiques que s'en desprenen.

La sociologia, els seus començaments partia d'un punt de vista normatiu, és a dir, d'una preocupació moral del que és legítim. Aquesta preocupació, malgrat no s'hagi de proscriure, reposa sovint sobre pures consideracions apriorístiques, sobre una anàlisi ideològica i implica, el desconeixement mateix del problema, que és el de que els fets socials constitueixin una realitat que es deu conèixer i comprendre abans de legislar sobre ella.

Per a estudiar els fets únicament per a saber el que són, es fa necessari haver arribat a la noció de lleis. El sentiment de què hi ha lleis, constitueix el factor determinant del pensament científic. Els fenòmens socials, tinguent l'home per actor, obeeixen a lleis; constitueixen un ordre natural. Existeix una naturalesa social sotmesa a lleis.

Una llei és una relació constant entre dos elements que varien i és un contrasentit total lligar la noció de permanència de les lleis amb la de la rigidesa de les formes o de les institucions.

Les lleis que nosaltres intentarem de treure de la realitat, seràn lleis estadístiques, és a dir, que feràn incís sobre els conjunts i no sobre els casos particulars. No volem pas eliminar el fenomen singular i substituir l'esdeveniment localitzat en el temps i l'espai pel fenomen general. Només volem eliminar l'individual, en tant que l'individual s'oposa al social.

Volem expressar el residu que permanence quan les particularitats individuals s'eliminen, és a dir, ens interessa veure el que és imputable al mateix fenomen social, o sigui, el fet que els individus estàn en relació uns amb els altres.

El conjunt d'institucions existents, dona una atenció específica al problema de la inadaptació. No ens interessa especificar la pedagogia i la base educativa de tal o tal institució, sinó que ens interessa respondre a la hipòtesis que ens formulàvem al començament sobre l'educació especial. Prenem aquesta com un fenomen col·lectiu, com un fet social que ens interessa.

Les fonts d'informació

Després d'haver estudiat teòricament el concepte sociològic d'anòmia i marginalitat social i després d'haver fet el petit estatge a Toulouse per a veure què era un educador especialitzat, vam procedir a la confecció d'un cens de les institucions que a Barcelona i província es dediquen als problemes d'inadaptació. En el nostre recull, vam relacionar-nos amb persones que estan pròximes a les següents institucions: En el camp hospitalari vam poder obtenir del Servei de Coordinació Hospitalària la llista completa de les institucions hospitalàries de Barcelona i província amb la determinació de les característiques essencials de cadascuna.

En el camp de la subnormalitat Aspañas (Associació de Pares de nens i adolescents subnormals) ens va facilitar la llista completa de les escoles, tallers i escoles-tallers, que hi ha en el camp concret qu'ens interessava.

En el terreny de la invalidesa ens vam posar en contacte amb ECOM (Entitat Cooperació Minusvàlid) que és una federació que agrupa les següents Associacions:

AFAP: Tallers i trasllat dels minusvàlids

ANIC: Centre estatal (Associació Nacional d'Invàlids Civils) que promou tallers i escoles.

Associació de Pares de Disminuïts Físics: Promoció d'escoles de minusvàlids.

Auxilis: Ensenyament domiciliari de nens minusvàlids.

Càrites: Centre Eclesiàstic que promou escoles i tallers.

Fraternitat Catòlica de Malalts: Moviment d'Apostolat seglejar que ha promou cionat alguns tallers

Llars de l'Amistat: Fundació de cases o llars on els minusvàlids perpetus puguin viure en família

Institut Gutman: Hospital de paraplàgics, escola i taller

Unió d'Amics dels Malalts: Promoció de tallers i escoles de formació professional.

També, en quant a la invalidesa ens vam posar en relació amb l'Organització Nacional de Cecs (O.N.C.E.) i amb la Federació Deportiva de Minusvàlids.

Quant a l'alcoholisme, la font bàsica d'informació va ésser el grup Teral. De totes maneres, tot el que es realitza en el terreny de l'alcoholisme no es tradueix en institucions, sinó en grups que fan psicoteràpia dirigits per un metge i una assistenta social. També coneixem

metges que, de manera privada, fan psicoteràpia a alcohòlics que volen sortir del seu hàbit.

Finalment, quant als inadaptats, les nostres fonts d'informació foren: la Delegació de Sanitat i Assistència Social i la de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, els organismes diocesans de beneficència, el Tribunal Tutelar de Menors, el Servei d'Auxili Social, la Junta Provincial de Protecció de Menors i els organismes pertinents de la Diputació Provincial, i el personal responsable de les Aldeas Infantils S.O.S.

La col.laboració informativa de la càtedra de psicologia de la Universitat de Barcelona va ésser molt eficient. Així com les orientacions concretes de l'Institut de Reinserció Social (I.R.E.S.), de la càtedra de psiquiatria de la Facultat de Medicina, dels responsables de Càritas Diocesana, del personal de Promoció Professional Obrera (P.P.O), de moltes persones que, pertanyent a grups, oficials i d'altres, de treball social, toquen de prop el problema de la inadaptació en algun aspecte o altre de les seves manifestacions.

El cens que vam confeccionar era bastant exhaustiu. Però encara es tractava de destriar sobre el paper i amb contacte amb els responsables, les institucions on, en funció dels nostres coneixements teòrics i pràctics, intuïm que eren el camp abonat per l'educador especialitzat.

Lliurem a l'Appendix I, la llista definitiva de les institucions afectades pel nostre estudi, seguint aquestes tres categories i distribuïdes segons la dependència de cadascuna d'elles.

Metodologia i procés de l'enquesta

Una vegada confeccionada la nostra llista vam visitar totes les institucions i tinguèrem entrevistes amb els directores, personal responsable o assistents socials de cada establiment.

La distribució de les nostres enquestes fou la següent: el mes de maig 30'67%, el mes de juny el 44'79% i el juliol el 23'9% de totes elles.

El qüestionari-guia que fèrem a totes les institucions fou el següent:

Plantejament de les entrevistes amb els directores dels centres a estudiar

- 1.- A què es dedica fonamentalment (escola, sanatori, asil, reeducació, formació laboral, readaptació....)
- 2.- Nombre de persones assistides, edats que comprèn, sexe dels assistits
- 3.- Ambit de la institució (Local, comarcal, regional, provincial, nacional)
- 4.- De qui depèn la institució en ordre de govern (Municipi, estat, privat, Església)
- 5.- De qui depèn en l'ordre econòmic (quotas, pensions, donatius, subvencions)
- 6.- Antiquitat de la institució (any fundacional)

- 7.- Evolució que ha sofert
- 8.- Qui la dirigeix medicalment? qui pedagógicament?
- 9.- Nombre de personal que està en contacte amb l'assistit, especialització i funcions
- 10.- Experiència professional d'aquest personal
- 11.- Preparació d'aquest personal (culturalment i professionalment)
- 12.- Com es plantegen el problema de la formació del personal educador?
- 13.- Projectes que té la institució (ampliació de serveis, de places...)

Amb els resultats d'aquests entrevius, vam fer uns informes o comunicacions. El conjunt d'aquests reports fou codificat segons el model de codificació que posem a l'Appendix II, i el 4 d'agost les fitxes eren entregades a la I.B.M. Els resultats van ésser donats en els totals, els percentatges i les correlacions que havíem demanat, així com indica l'Appendix III.

L'exploitació de l'enquesta

L'exploració de l'Enquesta1.- Categories d'institucions en funció de la problemàtica

	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Problemes intel·lectuals	73	44'70%
Problemes físics	29	17'79%
Problemes socials	61	37'42%
	<u>163</u>	<u>100'00%</u>

Els inadaptats que troben més acolliment per part de la societat són els mentals, i els que es troben sota prevenció. Els primers, han estat objecte d'una ampla sensibilització popular a través dels mitjans de comunicació social i de les campanyes nacionals i els segons són acollits per les institucions dels Ministeris de Justícia i Governació, per organismes municipals i els de la Diputació Provincial.

Els més oblidats són els invàlids o deficients motòrics que, malgrat els esforços de l'Associació Nacional d'Invàlids Civils i d'organismes com ECOM, no compten pas amb un nombre gaire important d'institucions.

Com a indicació a subratllar, hem de dir que la repartició global de la diversitat de problemes a què es dediquen les institucions en relació a la localització, es presenta així:

Problemes específics de la institució

	<u>Barcelona</u>	<u>Província</u>
Intel·lectuals	40'7%	52'7%
Físics	17'6%	18'2%
Socials	41'7%	29'1%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

Els problemes d'inadaptats mentals, en bona part, es concentren a la província de Barcelona. En canvi, els problemes de prevenció es troben en bona proporció a la ciutat. La diferència relativa és significativa.

Malgrat tot és potser més important l'àmbit que la localització en aquest aspecte. Almenys aquell ponderarà una mica la dimensió real i la força verdadera de cada establiment. Vegem-ho en el quadre següent:

Problema
específic
de la

<u>institució</u>	<u>Local</u>	<u>Comarcal</u>	<u>Provincial</u>	<u>Nacional</u>	<u>Internacional</u>
Intel.lectuals	61'8%	79'5%	22'4%	25%	25%
Física	17'0%	7'7%	20'7%	25%	25%
Socials	20'6%	12'8%	56'9%	50%	50%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>

El caràcter local o comarcal predomina de molt a les institucions dedicades a problemes mentals. Els establiments dedicats a problemes de prevenció tenen sobretot, un àmbit més ample: Regional o Provincial i més.

Això ens indica que l'acció d'un immoble dedicat a problemes d'adaptació no necessàriament serà emprat a resoldre un problema local, sinó que s'interessarà molt més per una problemàtica que vol combatre o refer,

Per a dir-ho breument, el que interessa és la reinserció com a problema independentment d'on es localitzi aquest.

2.- Localització de les institucions i àmbit d'aquestes

	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Barcelona-ciutat	108	66'26%
Província	<u>55</u>	<u>33'74%</u>
	163	100'00%

La ciutat acapara les dues tercers parts. És una dada relativa del fet que potser la localització no té pas el mateix valor que l'àmbit de la mateixa institució.

<u>Àmbit</u>	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Local	34	20'86%
Comarcal	39	23'93%
Provincial o regional	58	35'58%
Internacional	4	2'45%
Nacional	<u>28</u>	<u>17'18%</u>
	163	100'00%

Una institució enclavada a un lloc a un altre és un fet relatiu. En canvi, prescindint de tota localització, veiem que més de la meitat de les institucions, 59'51%, sense tenir un àmbit nacional, ultrapassen tot

localisme (només 20'86% són d'un àmbit local).

Les institucions psiquiàtriques, per exemple, han establert recentment la sectorització, és a dir, cadascuna d'elles abarca un sector concret de la província, independentment de la localització concreta on es troba. Ademés, moltes institucions, sense haver decretat aquesta sectorització, tenen de fet una influència comarcal o provincial.

La majoria de les institucions d'inadaptació sobrepassen les dimensions comarcals, així mateix les institucions psiquiàtriques per la sectorització feta a escala del país.

Les escoles de sord-muts, cecs o invàlids, donada la seva escassetat, també tenen un àmbit molt ample.

Això es veu molt més en les institucions de mares solteres on inclús és superat el nivell provincial, i escomprèn perquè, generalment, son situacions que cerquen l'anonimat.

En canvi, les escoles i tallers de subnormals i també els tallers d'invàlids són molt més localistes o, al màxim comarcals.

Hem intentat veure la correlació existent entre la localització i la dependència de l'establiment en ordre de govern.

Es el que expressa el quadre següent (en nombres relatius)

<u>Dependència de govern</u>	<u>Barcelona-ciutat</u>	<u>província</u>
Església	20'4%	27'3%
Auxili Social	2'8%	3'6%
Patronat	16'7%	27'3%
Privat	41'7%	34'5%
Tribunal Tutelar de Menors	4'6%	3'6%
Junta Prov. Prot. Menors	4'6%	1'8%
Municipal	6'5%	0'0%
Diputació Provincial	2'8%	1'8%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

Primerament, quan parlem de la dependència Municipal sempre ens referim a l'Ajuntament de Barcelona. Totes les institucions Municipals censades són de la ciutat.

Després, el que es veu és que en funció de la localització dels establiments, arreu hi ha moltes més institucions a la ciutat que a la província, exceptuant-ne les que depenen d'un Patronat, de l'Església o d'Auxili Social i per les poques institucions censades, no les podem tenir en compte perquè la diferència és mínima.

Aleshores, hi ha el fet a constatar que el Règim de Patronat, sobre tot, i els establiments que depenen de l'Església tenen realment uns desnívells significatius a favor de la província. Es a dir, que governen moltes, més institucions fora de Barcelona que a la ciutat.

Una de les explicacions possibles és la de què la raó sigui les possibilitats econòmiques i d'altra mena que ofereix la ciutat.

Es per això que hem volgut cercar la correlació existent entre la localització i la dependència econòmica: tenim el quadre següent:

<u>Fons Econòmic</u>	<u>Barcelona-ciutat</u>	<u>Província</u>
Fons Privat	53'7%	45'5%
Fons Oficial	24'1%	16'4%
Fons Mixte	21'3%	38'2%
	<u>99'1%</u>	<u>100'0%</u>

A les que hem considerat com dependents de l'Església hi ha una bona quantitat d'establiments que, essent interns de religiosos o del bisbat són institucions auxiliars de la Protecció de Menors o del Tribunal Tutelar o del Patronat de Protecció de la Dona, i per tant, es sostenen amb fons mixte, oficial i privat alhora. Així mateix, són d'aquest sosteniment mixte tots els establiments que es troben sota el règim de Patronat. Aquí els mestres son pagats per l'Estat, malgrat que la nòmina hagi d'ésser sovint completada per conceptes privats de l'organisme religiós o l'Associació de Patronat.

I en aquesta correlació de la dependència econòmica amb la localització, veiem clarament com, tant els fons privat, com l'oficial és molt més generós en inversions a la ciutat i, en canvi, el fons mixte ho és molt més a la província.

Es per aquí que arribem a la conclusió que els establiments de Patronat i de l'Església es veuen molt més a la província perquè les seves dificultats econòmiques es veuen resoltes més fàcilment, per la via d'una ajuda oficial que, a nivell privat, no podrien suportar.

La veritat és que les dificultats econòmiques són evidentment més ponderables a la província que a la ciutat, on els recursos són molt més variats i on les complicacions administratives es resolien més fàcilment.

Hem intentat veure si aquest problema econòmic afectava en la presència d'una direcció mèdica o d'una direcció pedagògica. En el supòsit de que hi tingués alguna cosa a veure hi hauria més equipament en aquest sentit a la ciutat que a la província.

Quant a la direcció mèdica, hem pogut veure que la localització no afecta massa aquest tipus de problemes. Es dona una proporcionalitat sensiblement igual a Barcelona que a la província de presència mèdica o de manca de tota direcció clínica.

En canvi, no passa el mateix en la direcció pedagògica. Heus aquí aquesta correlació:

<u>Direcció pedagògica</u>	<u>Barcelona</u>	<u>Província</u>
Equip pedagògic	18'5%	20'0%
Una persona directora	66'7%	54'5%
No n'hi ha	14'8%	25'5%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

L'equip pedagògic es troba bastant més a la província i, en canvi, les institucions que no tenen direcció pedagògica, a la província, suposen una quarta part; a la ciutat, no arriben a la quinta part.

Això té una importància relativa. No val pas dir que el problema sigui necessàriament econòmic. Indica que a la província de Barcelona, al costat d'institucions molt ben muntades, es donen molts establiments creats sota una formulació completament espontània i experimental. Una institució sense direcció pedagògica, vol dir que li falta tot.

* * * * *

Mem intentat veure si aquesta incidència econòmica podia trobar un motiu diferencial a Barcelona o a la província en quant a la preparació del personal.

Es veu que a la província de Barcelona es troben localitzades les institucions que, proporcionalment, tenen menys preparació (25'5% contra 16'7% a la ciutat) Però, en canvi, també s'hi dona als establiments on les persones tenen més preparació (16'4% sobre 13'9% a la ciutat). Per tant, tampoc ens permet arribar a conclusions definitives a aquest respecte.

* * * * *

En canvi, com a darrera esperança, vegem la correlació existent entre la localització i el desig manifestat d'una preparació més aduada:

<u>Veuem la necessitat d'un personal especialitzat ?</u>	<u>Barcelona</u>	<u>Província</u>
Si, amb urgència	44'4%	63'6%
No ho valorem massa	12'0%	9'1%
Valorem més altres coses	16'7%	12'7%
En prescindeixen totalment	26'9%	14'3%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

La urgència d'una especialització és molt més ressentida a les institucions localitzades a la província de Barcelona.

Això ve reforçat pel fet que la proporcionalitat és també molt més forta a la ciutat d'establiments que prescindeixen totalment de la preparació.

Vol dir que, donades les dificultats trobades a la província d'ordre econòmic i d'ordre administratiu es troben, en general, en la situació de "voler i no poder".

.....

En conclusió de tot plegat, direm que la localització d'una institució té una importància relativa; però, malgrat tot, té una incidència clara sobre les qüestions econòmiques i de gestions que influencien de molt, la marxa real d'aquests establiments. La província estant molt més desfavorida que la ciutat.

3.- Especialització o dedicació de les institucions

En els problemes intel·lectuals hi estan compreses totes les institucions que es dediquen als problemes d'inadaptació mental (psíquica, psicòpatas, oligofrències, parafrències, hebefrències, paranoïcs, esquizofrències, etc.) Les institucions estudiades són escoles de subnormals (26'38%) tallers de dèbils mentals (4'29%), escoles i a l'ensenyament tallers (7'36%) o institucions psiquiàtriques (5'52%) que acullen malalts mentals de tota mena. Incideix hi ha alguna residència-asil per a profunda (1'2%) a Arenys de Mar i a l'Hospital del Nen Jesús.

En els problemes físics, hi trobem les Residències-Asil (7'4%) que tenen poliomefítics, paràlitzats, cerebrals, paraplàgics, malalts crònics, deficientes motòrics, deixes tuberculosos, residències de cecs i serveis de recuperació. Les escoles (6'13%) de cecs i sords, invàlids i paràlisis cerebrals. Els tallers (4'29%) de paraplàgics o d'invàlids.

I en els problemes socials, hi estan compresos els establiments de prevenció (30'67%) que acullen nens, adolescents o adults en situació de reincorció social que són fills de desavinences conjugals, de mares solteres, orfes, desamparats, etc. Capítol a part mereixen les institucions de mares solteres (1'84%) i les guarderies infantils de nens i nenes que són fills de situacions semblants (3'07%). Finalment, en aquesta mateixa categoria, ens ha semblat de fer lloc a part al que hem anomenat "migpen-sionat" (1'84%). Són menjadors que, depenent d'un organisme oficial, faciliten la mitja pensió a nens i nenes que tenen dificultats a ésser alimentats pels seus pares per les condicions familiars concretes en què es troben.

La majoria de les institucions estudiades es dediquen a problemes de prevenció. És el 30'67% del total.

De totes maneres, les escoles de subnormals són el 26'38%. Si a aquestes hi afegim les que, a més d'escoles, tenen tallers (7'36%) ens dona un percentatge de 33'74%

Les dades, ens sembla que no tenen una significació especial.

Només les institucions d'inadaptació i també els sanatoris psiquiàtrics tenen tendència a ésser grans establiments. Les altres, en la seva majoria són petites, fins el punt que no arriben a les 50 persones.

Aquesta gran dimensió de les institucions ve configurada pels establiments governats pels organismes oficials a excepció del Tribunal Tutelar de Menors. Això té la seva explicació perquè les intervencions específiques del Tribunal requereixen una reinserció molt delicada que està ronyada amb l'educació massiva i a gran escala.

Malgrat tot, els organismes que tenen els establiments més voluminosos en relació al nombre de persones assistides són la Junta Provincial de Protecció de Menors i l'Ajuntament de Barcelona. Val a dir que l'educació en establiments d'una gran talla, inclús amb un personal molt preparat, presenta certes objeccions de desconfiança i manca d'eficacitat.

- - - - -

Les tres quartes parts (74'4%) de les escoles de subnormals existents pertanyen a la iniciativa privada. Els tallers també quasi arriben a la mateixa proporció: 71'4%. Les escoles i tallers alhora són així mateix la meitat.

Si hi afegim les institucions que estan en règim de Patronat (que no per això deixen d'ésser patrimoni de la iniciativa privada) ens dona per les escoles 95'3%, pels tallers 85'7% i per les que són al mateix temps escoles i tallers, el 100%.

Per les escoles i tallers de disminuts físics, les coses es presenten de la mateixa manera: d'iniciativa privada són el 80% de les escoles i el 85'8% dels tallers.

Además, quasi la meitat (44'4%) de les institucions psiquiàtriques són iniciativa de l'Església i també la meitat de les Residències o Asils.

L'Església també governa 38% de les institucions d'inadaptació (malgrat que el personal assistit prové d'un organisme oficial com el Ministeri de Justícia).

Què queda doncs, a la iniciativa oficial?

Tots els migpensionats i el 42% de les institucions d'inadaptació entre l'Auxili Social, el Tribunal Tutelar de Menors, l'Ajuntament de Barcelona i la Diputació Provincial.

La nostra conclusió en aquesta correlació entre la naturalesa de la institució i el govern de la mateixa, és de què no solament la iniciativa oficial és molt pobre, sinó també de què és molt uniforme en la seva actuació. Decididament, el problema de la inadaptació al nostre país està més en mans de l'heroisme i de la caritat, que de la justícia. Aquest és un mal enormement greu del que no s'en sortirà sense una purificació d'honestetat i de dedicació dels organismes oficials pertinents.

- - - - -

Si mirem la correlació existent entre la naturalesa de les institucions i els sosteniments econòmics, la iniciativa privada s'ha entregat

sobretot, a l'edificació d'escoles de subnormals i la iniciativa oficial a institucions d'inadaptació. El quadre que segueix, molt simplificat, n'és una prova:

	<u>Naturalesa</u>	<u>Fons Privat</u>	<u>Fons Oficial</u>	<u>Fons Mixte</u>
Intel·lectuals	Escoles, tallers	50'5%	5'7%	40'8%
	Escoles i Tallers			
	Inst. Psiquiàtrica	3'6%	5'7%	9'1%
Físics	Residències Asil	10'8%	0	9'1%
	Escola)			
	Taller)	14'4%	2'9%	9'1%
Socials	Inadaptació	14'5%	74'3%	27'3%
	Mares solteres	2'4%	0	2'3%
	Guarderia	3'6%	2'9%	2'3%
	Mispensionat	0	8'6%	0
		<u>99'8%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

Les escoles de subnormals, els tallers i els establiments que són alhora escoles i tallers suposen el 69'8% de les institucions que tenen menys de 5 anys de duració.

El 53'3% de les institucions d'abans de la guerra són les que es dediquen a problemes d'inadaptació.

La tendència actual, en aquest camp de l'educació especial, és la creació d'establiments per a subnormals. És una mica la moda d'ara.

Per altra banda, les institucions més marcades per una tradició de molta anys, són les de prevenció (48% d'aquestes), els sanatoris psiquiàtrics (55'6%) i les Residències Asils per a invàlids o malalts (50%).

4.- Edat i sexe de les persones aïllades a les institucions estudiades

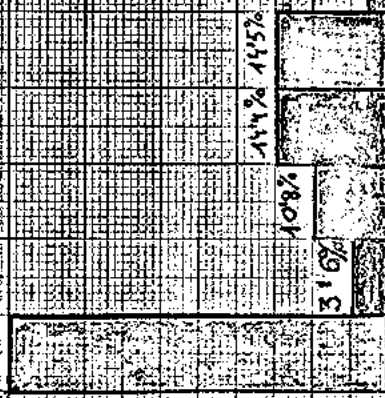
La majoria de les institucions existents, 62'58%, es dediquen a nens, és a dir, a edats compreses fins als 15 anys.

El 22'70% no es dediquen a un límit d'edat concret, que generalment abarquen a l'ensamblatge de nens i joves.

Una minoria es dediquen als adults (6'75%) o joves únicament (7'98%).

Correlació de la dependència econòmica de les institucions
estudials amb la naturalesa específica de l'establiment

50.5%

14.4%

14.5%

2.4%

3.6%

0

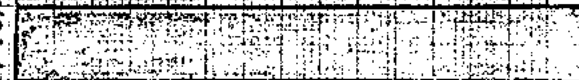
0

Problemes intel·lectuals

Escoles, Tallers i
escoles-Tallers de
subnormals

Instituts de
prevenció

74.3%

2.9%

0

0

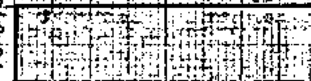
Problemes físics

Banatoris
psiquiàtrics

Mares solteres

Guàrdies

40.8%

27.5%

9.4%

9.4%

9.4%

2.3%

2.3%

Problemes socials

Escoles-Tallers
de minisvalids

Escola o Tallers
de minisvalids

Escola o Tallers
de minisvalids

Escola o Tallers
de minisvalids

Escola o Tallers
de minisvalids

Com podem veure, l'inadaptat adult, que és el veritablement irrecuperable, es troba en un abandó bastant respectable. Això fa suposar que, ultrapassat el nivell d'escolaritat o d'aprenentatge en sistema reeducatiu, ningú pràcticament s'ocupa dels irrecuperables. O potser és perquè ja han estat recuperats totalment? La manca de possibilitats laborals a que feia al·lusió més amunt, fa pensar que no és precisament aquesta la raó. Constatem, de moment aquesta dada, i pensem encara que de les 11 institucions per a adults, 9 són institucions psiquiàtriques.

hem volgut veure la correlació existent entre la dedicació de l'establiment i l'edat de les persones assistides. El quadre és el següent:

<u>Problema específic</u> <u>de les institucions</u>	<u>Adults</u>	<u>Joves</u>	<u>Nenes</u>	<u>Sense límit d'edat</u>
Problemes intel·lectuals	54'5%	7'7%	47'1%	48'6%
Problemes físics	45'5%	7'7%	11'8%	29'7%
Problemes socials	0	84'6%	41'2%	21'6%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

D'institucions per a adults, només hi ha els sanatoris psiquiàtrics, els antituberculosos i els tallers de minusvàlids.

La quasi totalitat dels establiments dedicats als joves, pertanyen a la categoria dels problemes socials: delinqüència, mares solteres, prevenció, etc.

Les institucions dedicades als nens, són sobretot institucions de prevenció delinqüent, escoles i tallers de subnormals o escoles de cecs, sords, etc. També són de nens tots els migpensionats i, evidentment, les guarderies.

Quant als sexe, prevaleix de més de la meitat la fórmula mixta 53'99%, pel que fa referència a les institucions dedicades exclusivament a homes (25'15%) o a ones (20'86%) guarden un cert equilibri amb un lleuger predomini de les institucions masculines sobre les femenines.

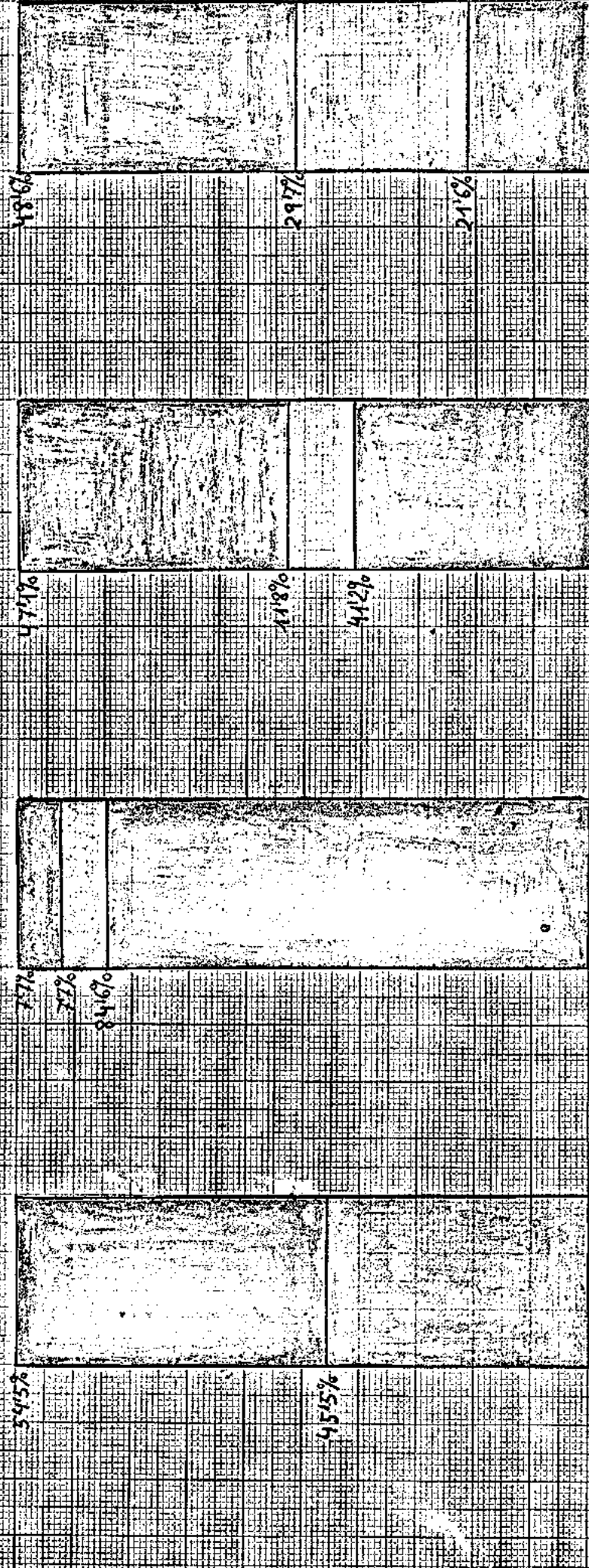
Així té una explicació i s'interpreta, amb una mentalitat social bastant corrent, que es més interessant i eficaç reeducar els homes que les dones. I l'explicació és la següent: els homes inadaptats a la família són una molèstia. En canvi, la noia o la dona sempre podrà fer alguna cosa domèstica casolana que no la farà tan inútil com el noi.

Així ha estat manifestat moltes vegades durant la nostra enquesta.

Les dades dades, ens sembla que no tenen una significació especial.

Les escoles de subnormals i les dedicades a problemes de disminució física (sords, cecs, invàlids, etc) són sobretot mixtes, d'homes i dones alhora.

Correlació del problema específic a què es dedica la institució amb els treballs dirigits de les persones eteres

Adults
Joves (15-21 anys)
Nens

Problemas socials

Problemes físics

Problemes intel·lectuals

Sense limit d'edat

Els tallers de subnormals i els d'invàlids són majoritàriament d'homes.

En canvi, les institucions d'inadaptació, que són quasi una tercera part de les descobertes per la nostra enquesta, són la seva majoria dedicades a noies o dones. Només una tercera part tenen noies o homes.

Si posam en relació les dues variables, edat i sexe, tenim el quadre següent que ens sembla significatiu:

<u>Sexe</u>	<u>Adults</u>	<u>Joves (16-21 anys)</u>	<u>Nens</u>	<u>Senes límit d'edat</u>
Homes	54'5%	30'8%	21'6%	24'3%
Dones	18'2%	69'2%	15'7%	10'9%
Mixte	27'3%	0	62'7%	56'8%
	100'0%	100'0%	100'0%	100'0%

El 62'7% de les institucions dedicades a nens són mixtes.

Així mateix, té una importància relativa el 56'8% de les institucions sense límit d'edat que són també mixtes.

I el 54'5% de les d'adults són per a homes.

- - - - -

Així doncs, de les petites institucions dedicades a adults, hi ha molt poques realitats per a dones. Així mateix, els establiments femenins són majoritàriament dedicats a noies.

A part aquestes excepcions, arreu es prefereix la fórmula mixta. Fora dels joves (edats de 16 a 21 anys) però que no existeixen institucions mixtes, potser pel perill d'una promiscuitat prematura en persones de les que s'en desconeix totalment les seves reaccions instintives.

- - - - -

Quasi tots els establiments dedicats als adults, (90'9%) no tenen cap direcció pedagògica. La recuperació d'algunes malalties per mitjans terapèutics i pedagògics, no es dona fàcilment.

Manquen especialistes i personal dedicat a això. L'adult és la persona bastant oblidada i es creu que és més interessant treballar amb persones més joves perquè hi haurà més facilitat de captació i d'assimilació.

De fet, el 18'4% de les institucions tocades per la nostra enquesta que no tene cap direcció pedagògica, es reparteixen aquesta percentatges de la següent manera, posats per ordre d'importància:

Residència-Asil	5'5%
Institucions-Psiquiàtriques	4'3%
Establiments de prevenció	3'7%
Tallers d'invàlida	3'1%
Tallers de subnormals	1'2%
Escola i taller de subnormals	0'6%
	18'4%

Tant les Residències- Asils, com les institucions psiquiàtriques com els tallers d'invàlida o els de subnormals, són per adults la majoria. És per això, que d'aquest 18'4%, 14'1% són institucions dedicades exclusivament als adults o als "sense límit d'edat" que comprenen també adults.

L'equip pedagògic es troba molt ^{men} sovintejat en els establiments dedicats a nens. El 19% de les institucions tocades per la nostra enquesta tenen un equip pedagògic i d'aquest percentatge 14'7% són dedicades a nens. I d'aquest 19%, 11% són establiments de prevenció i 3'1% escoles de subnormals.

Els nens són molt ben atesos i els adults són potser massa oblidats.

També ens trobem que on s'hi troben menys educadors de fet és a les institucions d'adults (18'2% d'aquestes). I, en canvi, on hi ha més persones que fan tasca d'educadors és a les institucions de nens (97'1% d'aquestes).

Això ajuda a entrar en la convicció de l'afirmació donada més amunt.

5.- Volum de les institucions

Més de la meitat de les institucions (52'15%) tenen menys de 50 persones assistides. Té la seva explicació en el fet de què l'educació especial requereix una atenció personal que forçosament limita la capacitat extensiva de l'educador. No es pot pas desplegar una tasca eficient en un nombre massa variat de persones. Això a part de les especialitzacions que aquesta tasca requereix i demana.

De totes maneres, considerem que encara són massa els magatzomers d'inadaptats. Una quarta part 24'54% d'establiments sobrepassen el centenar d'assistits - 3 dels quals tenen més 500 persones- Les condicions adequades de l'educació especial, requereixen una tal quantitat d'educadors sabent el que fan que sembla impossible fer una atenció personal a cadascuna de les persones objecte del treball i de l'esforç de l'educador.

L'altre quarta part (23'31%), es maté en una dimensió mitja que, malgrat l'equipament que demana, no permet de prejutar res sense una comprovació aproximada.

- - - - -

Sembla cert que els petits establiments tenen la tendència a reduir el seu cercle d'influència i que, com més grans són les institucions, tenen un àmbit més ampli.

Malgrat tot, hi ha una excepció: el 15'3% de les entitats petites en dimensió tenen un àmbit d'influència nacional. Es tracta d'algunes escoles de subnormals o d'invàlids (cecs) i d'altres establiments que per la seva dedicació requereixen un àmbit més extens (mares solteres, p. ex.) o d'institucions que, pel fet de dependre d'organismes oficials, acullen a inadaptats dintre un cercle molt gran.

- - - - -

Vegem ara la correlació existent entre la dimensió de la institució i la dependència econòmica. El quadre que segueix manifesta aquesta relació:

<u>Dependència econòmica</u>	<u>dimensió de la institució</u>			
	<u>-50</u>	<u>51-100</u>	<u>101-500</u>	<u>+500</u>
Fons privat	71'8%	34'2%	24'3%	0
Fons oficial	7'1%	18'4%	51'4%	100%
Fons mixte	21'2%	44'7%	24'3%	0
	100'1%	97'3%	100'0%	100%

71'8% de les institucions petites són sostingudes econòmicament pel fons privat.

Per altra banda, el fons oficial sosté, en una llarga majoria, les institucions de més de 100 persones.

Es veu clarament aquí una proporcionalitat inversa segons la dependència econòmica sigui oficial o privada. És a dir, el fons privat disminueix quan la institució és més gran i en canvi, el fons oficial disminueix quan l'establiment és petit. O sigui, hi ha una tendència clara a crear i sostenir grans empreses en la iniciativa oficial. En la iniciativa privada, en canvi, hi ha una dedicació especial a les institucions petites.

Això pot portar-nos a dues conclusions hipotètiques:

1) Hi ha una relació estreta entre la dimensió d'una institució i l'esforç econòmic que cal fer en el sentit de que a més esforç econòmic més petita és la institució?

2) Hi ha una preferència manifesta de la iniciativa privada per les institucions petites que, tractant-se d'inadaptació social és evidentment una garantia d'eficàcia i de bon fer?

Una de les mesures de treball pedagògic ben fet en les diverses institucions estudiades, serà de veure les correlacions de les variables "dimensió de la institució", amb els equipaments mèdics i pedagògics.

En el que fa referència a la direcció mèdica, ens trobem dues notes significatives:

1) 48'2% de les entitats petites no tenen cap direcció mèdica.

2) 21'6% de les entitats entre 101 i 500 persones tenen un equip pedagògic.

Cumulativament, hem confeccionat aquest quadre que segueix, on queda clarament diferenciada la presència o absència mèdica:

	<u>Dimensió de la institució</u>				
	<u>-50</u>	<u>51-100</u>	<u>101-500</u>	<u>+500</u>	<u>total</u>
Direcció mèdica					
(equip o una persona)	38'8%	55'9%	64'8%	100%	50'4%
Ocasionalment o no en tenen	56'4%	36'8%	35'1%	0	42'1%
	95'2%	92'7%	99'9%	100%	92'5%

Quant a la direcció pedagògica, les institucions que proporcionalment en tenen menys són el grup entre 101 i 500 persones assistides. Representa un 21'6% d'aquestes.

Paral·lelament, en canvi, són els establiments que, proporcionalment també, estan més proveïts d'equips pedagògics. Són un 27% de les que tenen entre 101 i 500 persones assistides.

Tot plegat, ens porta a les següents conclusions:

1) No pel fet de que un establiment sigui petit en dimensió o es tingut econòmicament per la iniciativa privada vol ja dir d'entrada que ofereix garanties d'un bon equipament pedagògic i assistencial.

2) Hi ha un interès especial presentat a l'estudi per les institucions que tenen entre 101 i 500 persones assistides. D'una banda, són les que presenten més organització pedagògica i, d'altra banda, són les que en certs aspectes importants estan menys equipades.

A això s'hi afegeix el fet que a un 12'9% de les institucions petites de menys de 50 persones, ni hi ha educadors de fet. Ens sembla que el nombre és excessiu (ho dic per comparació) degut a que això ens porta a pensar que deuen ésser establiments totalment abandonats. A una entitat que ni s'hi descobreix al primer cop d'ull persones que estan fent tasca d'educadors, ja ni li queden més raons per a la seva subsistència que un negoci pur i net o justificacions secundàries que posen un dubte la conveniència de la seva continuïtat.

Seguint la línia d'aquestes correlacions sobre la categoria pedagògica diferencial dels establiments en funció del seu volum, hem volgut encara veure la correlació existent amb el nivell de preparació del personal i la necessitat realitzada d'especialització.

Segons el nivell de preparació del personal, tenim el quadre següent: (expressat cumulativament en percentatges)

dimensió de les institucions

<u>Preparació de personal</u>	<u>-50</u>	<u>51-100</u>	<u>101-500</u>	<u>+ 500</u>
Només experiència	41'2%	26'3%	35'1%	66'7%
Gran o mitja preparació	36'3%	60'5%	35'1%	37'3%
No tenen idea de res	20'0%	13'2%	27'0%	0
	<u>97'5%</u>	<u>100'0%</u>	<u>97'2%</u>	<u>100'0%</u>

Les entitats que tenen entre 101 i 500 persones assistides són les que tenen la proporcionalitat més forta (27%) d'educadors que no tenen idea de res. Això, afegit al 35'1% d'institucions que tenen uns educadors preparats en l'experiència, fa un total de 62'1% que tenen uns educadors inaptes.

Així mateix, les petites institucions fan un total de 61'2% (20% i 42'2% respectivament).

Les entitats entre 51 i 100 persones assistides són les que estan més equipades quant als educadors. I es comprèn perquè aquest tipus d'institucions necessiten unes instal·lacions mínimes que sap si adequades a les necessitats pedagògiques de la tasca que realitzen. Són aquestes de (51-100) que donen un percentatge més elevat d'una gran preparació en els educadors (23'7%).

- - - - -

Quant a la necessitat ressentida d'especialització, un 32'4% de les institucions entre 101 i 500 persones prescindeixen totalment de la necessitat de preparació de les persones educadores. Són les que més pesen proporcionalment en aquesta categoria. Es un tipus d'institucions que, també en nombres relatius, tenen tendència a valorar més altres coses: l'experiència, la vocació, les aficions personals, etc.

Per altra banda, el grup de 51 a 100 persones assistides, que acahem de veure que són institucions que estan més equipades en quant als educadors, són les que pel seu cantó més ressenten la necessitat urgent d'una especialització.

El que acabo de dir es va clar en el quadre que segueix:

dimensió de la institució

<u>Necessitat d'especialització</u>	<u>- 50</u>	<u>51-100</u>	<u>101-500</u>	<u>+ 500</u>
Si, amb urgència	47'1%	65'8%	45'9%	33'3%
No la valoren massa o valoren més altres coses	32'9%	15'8%	21'6%	33'3%
En prescindeixen totalment	20'0%	18'4%	32'4%	33'3%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>99'9%</u>	<u>99'9%</u>

En conclusió d'aquest apartat del volum de les institucions, sembla que podem afirmar que el volum d'una entitat no permet pas de prejudicar sobre la qualitat pedagògica de l'establiment. De fet, malgrat les garanties que sobre el paper pot oferir una casa de petites dimensions, la categoria que sembla ideal a nivell pedagògic, de fet, és la que té entre 51 i 100 assistents en règim d'inadaptació per diversos conceptes.

En definitiva, com que les dades objectives són les que primer i malgrat les dificultats que en donen els nombres absoluts i relatius globals, el fet és que el nostre estudi estadístic no permet pas una verificació qualitativa del valor de tal o tal institució. Els recels, oficials i altres, ho impideixen.

6.- Dependència de les institucions en ordre de govern i en ordre econòmic

Ens sembla d'interès estudiar aquesta realitat partint dels mateixos quadres.

<u>Dependència</u>	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Església	37	22'70%
Auxili Social	5	3'07%
Patronat	33	20'25%
Privat	64	39'26%
Tribunal Tutelar de Menors	7	4'29%
Protecció de Menors	6	3'60%
Municipal	7	4'29%
Diputació Provincial	4	2'45%
	<u>163</u>	<u>99'99%</u>

Es veu clar el predomini de la iniciativa privada.

Hi podem afegir la quasi totalitat de les que es troben en règim de Patronat perquè són degudes també a la iniciativa d'una corporació privada - però on els mestres són pagats per l'Estat-. A més també les que depenen de l'Església i que malgrat no pogueren dir pròpiament "iniciativa privada", no depenen de cap manera d'una idea oficial, sinó que estan sota el govern o del bisbat o d'una comunitat religiosa o segleja sota l'empere i la protecció de l'Església -malgrat moltes vegades el personal assistit provinguí d'una entitat oficial com el Ministeri de Justícia-. Aleshores ens dona un percentatge total de 82'21% d'establiments que estan sota el govern d'una idea privada.

Aquestes xifres són decisives per a comprendre el doble esforç d'empresa i conscientització que suposa el que realitza la idea privada en evident contrast amb el que aconsegueix la iniciativa oficial, es digui aquesta Ministeri de Justícia, Ministeri de Governació, Administració Municipal o Diputació Provincial.

- - - - -

A nivell econòmic, el quadre següent només fa que refermar-nos en el que acabem d'afirmar. Es tracta de saber amb el fons econòmic de qui es sostenen les institucions estudiades.:

<u>Fons econòmic</u>	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Privat	83	50'92%
Oficial	35	21'47%
Mixte	44	26'99%
No respon	1	0'61%
	<u>163</u>	<u>99'99%</u>

L'esforç privat costé la meitat de les institucions i el fons mixte, privat i oficial alhora, una generosa quarta part.

El fons exclusivament oficial sobrepasa una mica la quinta part.

O sigui que, tant en ordre de govern com en ordre econòmic, els afanyes més meritoris són deguts a la iniciativa privada.

Es pot dir que, al nostre país, els problemes dels inadaptats que ens afecten, no couen encara dintre el terreny de la justícia, sinó només en el llisoll de la caritat.

I malgrat els déficits que hi pugui haver, en quant a la manca d'institucions o en quant a la inadequació de les existències a les necessitats presents, és motiu d'optimisme veure com tot plegat, és fruit d'un esforç considerable i d'una mentalització o presa de consciència molt lloable de les persones que s'hi dediquen.

Pasant ara, en relació les variables edat i dependència de govern de les institucions, veiem que els establiments dedicats als joves (16-21 anys) són regentats, en la seva majoria, per l'Església (46'2%).

que el 36'4% de les institucions on hi ha adults estan sota un règim de Patronat.

Quasi la meitat (42'2%) de les dedicades a nens i el 37'8% de les que no tenen límit d'edat pertanyen a la iniciativa privada.

I, finalment, el Tribunal Tutelar de Menors regenta el 23'1% dels establiments dedicats als joves.

Hem volgut veure la dependència en ordre de govern dels diversos establiments estudiats, en correlació amb la variable antiquitat de la institució.

Hem vist que les institucions que depenen de la Diputació Provincial, de l'Ajuntament de Barcelona i de l'Església són, en la seva majoria d'abans de la guerra.

Les que depenen de l'Auxili Social i del Tribunal Tutelar de Menors, en una ampla meitat, tenen entre 16 i 30 anys.

La justa meitat de les de la Protecció de Menors tenen entre 6 i 15 anys d'existència.

I la majoria, pole volta de la meitat, de les que depenen de la iniciativa privada i de les que estan en règim de Patronat no sobrepassen pas els 5 anys d'experiència.

Per altra banda, posant en relació la dependència econòmica amb l'antiquitat, sembla que es confirma aquesta tendència; és a dir, el fons privat, en un 38'6% va dedicat a les institucions recents; en canvi, el fons oficial s'inverteix més en establiments que tenen més de 16 anys d'antiquitat (25'7% a les de després de la guerra i 45'7% a les d'abans de la guerra).

Això ens porta a la conclusió que, en aquests moments històrics actuals, hi ha una forta corrent d'invenció i creativitat que cau plenament en el terreny de la iniciativa privada.

Dóna la impressió que, sense prejudgar encara sobre la qualitat de la pedagogia, els fòssils existents pertanyen a organismes oficials o a l'Església que, segurament que amb la més bona voluntat del món, van continuant la tasca que al pas del temps assenyala com endarrerida. És la primera impressió a l'aproximació llunyana d'aquesta doble dependència de govern i econòmica de les institucions posant-la en relació amb l'antiquitat.

- - - - -

La correlació entre la dependència de govern dels establiments i l'equipament mèdic i pedagògic, permetrà una valoració més aproximada de la qualitat de l'educació donada en els diversos establiments.

Que no tenen direcció mèdica, és el 71'4% dels establiments del Tribunal Tutelar de Menors i el 57'1% dels de l'Ajuntament de Barcelona.

Les que estan més assistides mèdicament són les de la Diputació Provincial (totes) i les de l'Església (64'8%), anotant, a més a més, que les institucions de l'Església és on es troba més sovint un equip mèdic directiu.

Que no tenen direcció pedagògica, és el 40% de les d'Auxili Social i el 28'6% de les de l'Ajuntament de Barcelona.

Les que estan més assistides pedagògicament són les de la Protecció de Menors i del Tribunal de Menors on a totes elles s'hi troba una direcció pedagògica.

Ja veiem, que per aquesta via, podem arribar a deduir unes tendències sense poder donar un judici sobre la qualitat de la pedagogia que s'hi dona.

Afegim-hi, a més a més, que aquí es presenta una gamma de combinacions veritablement rica de possibilitats. Ho expressa aquest petit quadre que segueix:

- Tenen direcció mèdica en una persona i pedagògica en una altra persona	24'5%
- No tenen direcció mèdica i tenen direcció pedagògica en una persona	23'9%
- Tenen direcció mèdica en una persona i no direcció pedagògica	8'6%

Nivel de estudios		Experiencia		Formación		Ocupación		Otros datos	
108%	298%	20%	212%	203%	21%	25%	143%	25%	143%
298%	60%	212%	212%	297%	28%	143%	143%	75%	143%
297%		303%	303%	328%	28%	143%	143%		143%
297%	20%	152%	152%	141%	28%	143%	143%		143%
Política	Auxili Social	Patronal	Polival	Trinomial	Prov. Protección de Menores	Municipal	Diputación Provincial		
No tienen idea de res	Nonés experiencia	Difícil de definir	Difícil de definir	Preparación	Preparación	Gran preparación			

Els educadors de les institucions privades (iniciativa privada, patronat i Església) són els més preparats per a realitzar la seva tasca.

Els dels establiments oficials, tenen una preparació molt escassa, o basada únicament en l'experiència o no tenen cap mena de preparació per a portar a terme la seva comessa.

També és subratllable aquest 29'7% de les institucions d'Església que tenen uns educadors incompetents. Moltes vegades hem vist que l'habilitat no fa pas l'educador. I, precisament l'educador especialitzat no està de cap manera garantit pel simple fet de la pertinença a una Congregació religiosa.

Si posem en relació la dependència econòmica amb la preparació de les persones educadores, ve confirmat plenament el que acabem de dir. Mirem-ho també en percentatges en el quadre següent:

Dependència econòmica

<u>Preparació dels educadors</u>	<u>Fons privat</u>	<u>Oficial</u>	<u>Mixta</u>
Gran preparació	15'7%	-	25'0%
Preparació mitja	26'5%	20'0%	34'1%
Difícil de definir	2'4%	2'9%	-
Només experiència	33'7%	57'1%	27'3%
No tenen idea de res	21'7%	20'0%	13'6%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

Les institucions sostingudes pel fons mixte (que suposen ajudes oficials, simplement) són les que compten amb uns educadors més preparats. En canvi, una ampla majoria dels establiments sostinguts pel fons oficial o tenen uns educadors només basats en l'experiència (57'1%) o són definitivament impreparats (20%).

Per contrapunt i, en definitiva, per a subratllar això, ens trobem que les institucions que més equipades estan són les que més ressenten la necessitat d'especialització. En canvi, les més deficitàries en aquest sentit, són les que o en prescindeixen totalment o valoren més altres coses.

El quadre següent n'és una evidència (en percentatges):

<u>Necessitat</u> <u>d'especiali-</u> <u>tzació</u>	<u>Església</u>	<u>Auxili</u> <u>Social</u>	<u>Patronat</u>	<u>Privat</u>	<u>I.T.</u> <u>Menors</u>	<u>J.Prov.</u> <u>P.Menors</u>	<u>Muni-</u> <u>cipal</u>	<u>Diput.</u> <u>Prov.</u>
Si, amb urgència	51'4%	60'0%	63'6%	50'0%	14'3%	50'0%	42'9%	25'0%
No la valo- ren massa o Valoren més altres coses	27'0%	-	21'2%	34'4%	28'6%	-	-	50'0%
En prescindeixen totalment	21'6%	40'0%	15'6%	15'6%	57'1%	50'0%	57'1%	25'0%
	100'0%	100'0%	100'0%	99'9%	100'0%	100'0%	100'0%	100'0%

Les institucions oficials són les que, per regla general, tendeixen a prescindir absolutament de tota preparació.

En conclusió, en sembla que podem afirmar amb força objectivitat que les institucions que depenen de l'Administració estan en una posició inferior quant a la pedagogia que puguin donar. Resolen problemes socials d'inadaptació evidentment; però el que globalment queda per prover és que l'inadaptat no passi a ésser un marginat tota la vida. Sobretot, quan haurà de suportar els problemes de l'adulteresa i de la seva vida cada el dia de demà. Si els establiments d'inadaptació fabriquen inadaptats, potser val la pena de revisar a fons la conveniència o no d'aquestes institucions. I és que el problema en la seva mateixa arrel és que al nostre país no existeix encara la possibilitat d'una preparació adequada dels educadors, amb un diploma oficial que els garanteixi de l'arbitrari. Tot s'ha de resoldre amb cures parcials, com són uns cursos especialitzats; però no amb una preparació integral de la persona vocacionada.

Val la pena fer un racó a l'elogi degut a algunes institucions que, amb un cap mèdic o pedagògic responsable, es preocupen constantment de la preparació dels educadors que hi treballen. Malgrat tot, això no treu que, com a excepció, només faci que confirmi la regla.

7.- Antiguitat de les institucions

<u>Antiguitat</u>	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Recent (0-5 anys)	53	32'52%
Bona (6-15 anys)	40	24'54%
Mitja (16-30 anys)	25	15'34%
Vella (+ de 30 anys)	45	27'61%
	163	100'01%

Del fet que la iniciativa privada sigui tan important, és la causa immediata que les institucions siguin noves en la seva gran majoria: 32'52%. Per dues raons, la primera, és una certa efervescència creadora, partint d'una consciència imaginativa cada vegada més gran. La segona, és la durada efímera de molts d'aquests establiments que, mancats d'ajudes de tota mena, s'els fa impossible subsistir.

De totes maneres, una bona part de les institucions, el 27'61%, són d'abans de la guerra civil. Això ens dona una explicació a un estat real de les coses. L'excessiva antiquitat d'un establiment crea una natural i lògica resistència a l'evolució. Una àmplia antigor crea unes costums i unes maneres de fer que són noves resistències a una evolució normal i a una posta al dia racionalitzada i eficient de les persones i mètodes emprats.

Els establiments de després de la guerra que ja tenen unes garanties de permanència (deis 6 als 30 anys) i que, per altra banda, qui sap si incís han adquirit una certa maduresa en el seu fer i no necessàriament un enquistament, suposen el 39'88%. En certa manera, treballen sobre institucions que tenen una base suficient per a oferir-se a una sana i objectiva crítica.

- - - - -

Nem volgut posar en relació l'àmbit dels establiments amb l'antiquitat. Constatem que les institucions recents tenen tendència a ésser molt localistes i que les institucions velles són predominantment d'un àmbit molt ample.

Antiquitat

Àmbit

	<u>Local</u>	<u>Comarcal</u>	<u>Provincial</u>	<u>Nacional</u>	<u>Internacional</u>
Recent (0-5 anys)	44'1%	66'7%	19'0%	3'6%	-
Jove (6-15 anys)	26'5%	17'9%	24'1%	32'1%	25'0%
Mitja (16-30 anys després de la guerra)	14'7%	10'3%	15'5%	25'0%	-
Vella (+ de 31 anys) d'abans de la guerra	14'7%	5'1%	41'4%	39'3%	75'0%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

Els establiments recents són predominantment localistes o comercials com a màxim. Els vells, són sobretot, provincials o d'un àmbit més ample. Els joves i els mitjos havent-n'hi de tots, es mantenen en un equilibri relatiu entre els extrems.

Això pot significar també una evolució progressiva. Quan un establiment neix, segurament que el seu medi d'influència és limitat. És l'experiència i el prestigi d'uns anys de servei que van ampliant lentament i progressivament els límits de la seva influència i que, de mica en mica, va aconseguint adaptar-se de terres cada vegada més llunyanes. És una explicació que no voldria, de cap manera, sentar un principi incommovible; però de fet no sembla pas estranya l'objectivitat d'aquestes dades.

Per altra banda, aquesta suposada dinàmica d'influència de les institucions que estudiem, és certa en moltes entitats i, en canvi, no és veritat en d'altres. Per exemple, hi ha escoles, tallers, guarderies infantils que no superaran mai un àmbit localista perquè han estat pensades en funció d'un barri, d'una localitat o d'una comarca. En canvi, pràcticament per exemple, les institucions de la Diputació Provincial, superen tot localisme per la seva mateixa naturalesa.

8.- La direcció mèdica

L'inadaptat és una persona físicament i psíquicament problemàtica. L'assistència mèdica, sobretot psiquiàtrica o psicològica, és molt important. La consciència de la pròpia discriminació produeix desequilibris de personalitat que repercuteixen en problemes d'afectivitat profunda, desembocant sovint en reaccions caracterials, psicossomàtiques (que pertanyen a l'àrea de l'expressió involuntaria), neuròtiques o psicòtiques (que afecten la vida de relació), depressions, manifestacions de defensa, etc.

El conseller o orientador mèdic és un personatge insubstituïble i indispensable en els establiments als que fem referència.

El quadre següent explicita els resultats globals obtinguts a la nostra enquesta:

<u>Direcció mèdica</u>	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Equip mèdic.	19	11'66%
Una persona	63	38'65%
Ocasionalment	12	7'36%
No ens ha semblat necessari	6	3'68%
No en tenen	63	38'65%
	<u>163</u>	<u>100'00%</u>

Es pot dir que en els establiments d'inadaptats la meitat tenen direcció mèdica - una persona o un equip- i la meitat no en tenen - ocasionalment o no en tenen-. Respectivament, 50'31% i 46'01%.

És important constatar com només 11'66% tenen un equip mèdic directiu i com és oblidat completament per quasi la meitat dels establiments.

La nostra impressió és de què deixar en l'oblit aquest punt és, no solament greu quant a la urgència del problema, sinó que també és greu perquè és un indicador bastant clarivident de què s'ignora el que és en veritat un inadaptat.

Per a confirmar això, hem volgut veure la correlació existent entre la direcció mèdica i la preparació dels educadors. Tenim el quadre següent, expressat en percentatges:

<u>Preparació dels educadors</u>	<u>Direcció mèdica</u>			
	<u>Equip mèdic</u>	<u>una persona</u>	<u>ocasionalment</u>	<u>no</u>
gran o mitja preparació	52'6%	58'8%	58'4%	22'2%
Només experiència	31'6%	23'0%	25'8%	50'6%
No tenen idea de res	10'5%	17'5%	16'7%	23'8%
	<u>94'7%</u>	<u>100'1%</u>	<u>100'1%</u>	<u>96'6%</u>

Hi ha, certament, una correlació existent entre l'assistència mèdica i la preparació dels educadors. És a dir, a més assistència mèdica, més preparació; a menys assistència mèdica, menys preparació dels educadors.

Segons la nostra triple classificació inicial - problemes intel·lectuals, físics, i socials-, quin tipus de problemes són els més assistits medicalment?

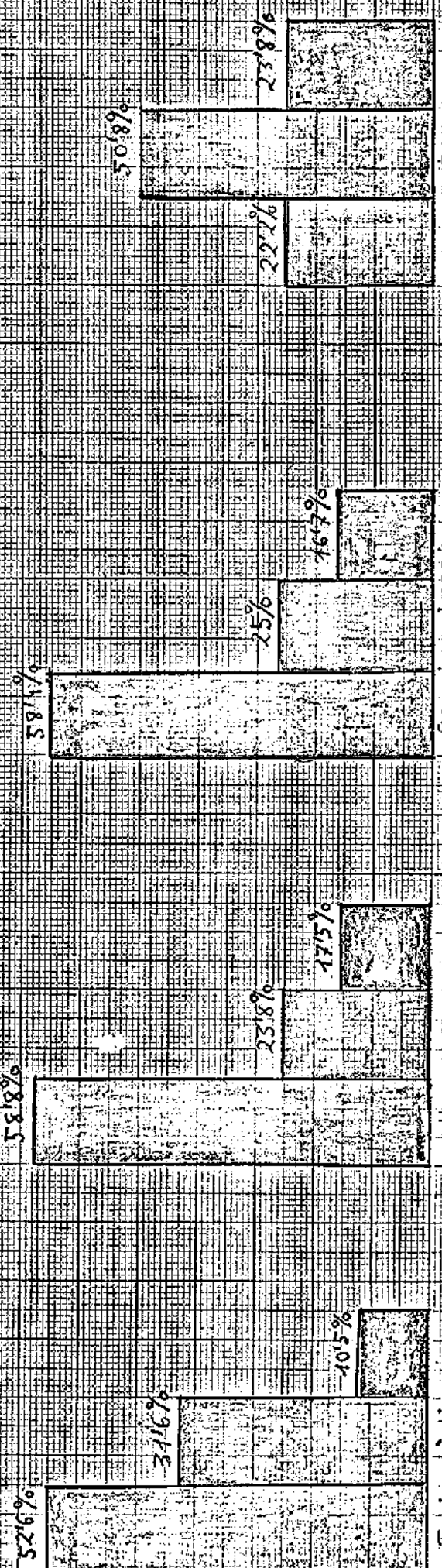
Els més proveïts de direcció mèdica són els problemes intel·lectuals (56'2%), seguits dels problemes físics (51'7%) i els problemes socials estan molt desfavorits en relació als altres (42'6%).

A nivell intel·lectual, els establiments més abandonats de metges són els tallers de subnormals. Es pensa que aquests tallers són d'aprenentatge laboral i la preocupació és molt estesa de cara a un equipament laboral, amb tota la problemàtica de matèries primeres, maquinària i mercats que això suposa, en detriment d'una assistència mèdica. Inclou s'ens va dir que el que no hagin fet a l'escola ja no ho faràn mai més.

El mateix passa en els problemes físics: els tallers són els més abandonats en el que es refereix a l'assistència mèdica.

En la categoria dels problemes socials, les institucions d'inadaptació són les més abandonades d'assistència mèdica. És més de la meitat d'aquestes. La dada és significativa.

Correlació de la direcció mèdica de les institucions
estudiades amb la preparació dels estudiants

Equip mèdic

Gràfic Mitjà
Preparació

Només
experiència

Una persona

Ocasionalment

no en tenen

Així reflexe el mateix que veuria un profà en aquestes matèries. Al dèbil mental i al físic s'hi veu clara la necessitat de l'assistència mèdica: hi ha tot un tractament a seguir i una profilaxi a fer que interessa directament la recuperació de la persona malalta. El metge és insubstituïble.

No es veu tan clara la necessitat de l'atenció psiquiàtrica o psicològica en el cas de l'inadaptat per causes socials. Aquí es pensa que es tracta d'un problema d'emotivament a unes normes socials trencades. Es tracta de fer tornar al bon camí a qui va desviar o que està en perill de desviar-se. Podar l'arbre que creix amb defectes. Es reduïx tot a un problema pedagògic i no tant a un problema clínic. Així no deixa d'ésser un raonament equivocat.

Un exemple viscut durant la nostra enquesta ara quant demanàvem: "Vostè creu que seria necessària la presència d'un educador especialitzat que, al mateix temps que un treball pedagògic, el realitzés amb criteris terapèutics?"

La resposta solia ésser negativa. Però durant la conversa, s'adduien situacions concretes que fàcilment acabaven amb el reconeixement de què no es sabia què fer en aquests casos.

Aquella visió del profà, va confirmada per les xifres. I així és que permet concloure que en els problemes d'adaptació, en general, s'ignora molt el que és veritablement un inadaptat. I aquí toquem de veritat el fons d'un problema que no es resoldrà mentre no es processixi una visió clara del que és veritablement i de quina és la tasca específica de l'educador especialitzat.

9.- La direcció pedagògica

Tractant-se d'un estudi sobre l'educació especial ens semblava important veure, si a part l'orientació mèdica o psicològica, es donava a les institucions una direcció pedagògica.

Hem trobat que en el 81'6% d'establiments s'hi troba un responsable pedagògic. En el 19% d'aquests inclou hi ha un equip.

Només un 10'4% de les institucions no té cap direcció pedagògica. Trobem que ja són pocs.

En donar aquestes dades globals, prescindim de la qualitat d'aquesta direcció. El nostre treball no pot pas donar-nos aquesta visió qualitativa, del fet que, com deiem més amunt, només volem veure el col·lectiu en quant està en contraposició a l'individual.

En el 80% de les institucions que no tenen cap direcció pedagògica, s'hi troben persones que estan fent tasca d'educadors. O sigui, que en aquest tipus d'institucions, els educadors estan pràcticament obligats a fer el que els dicta la seva pròpia iniciativa.

La resta del 20% no té cap direcció pedagògica, tampoc s'hi troben educadors de fet. Hom es pregunta per la raó de la seva existència.

D'aquestes institucions que no s'hi veuen educadors de fet, 53'8% pertanyen a la categoria dels problemes físics. És un exponent més del problema dels tallers, on més que educadors hi ha monitors. En el 42,9% dels tallers d'invàlids no hi ha pas persones que estiguin fent tasca d'educador.

Aleshores, hem cercat la correlació existent entre l'assistència pedagògica dels establiments i la preparació dels educadors. El quadre següent, sempre en percentatges, ens ho evidenciarà:

Preparació dels educadors

Direcció pedagògica

Equip pedagògic una persona no en tenen

gran preparació	19'4%	14'7%	10'0%
preparació mitja	22'6%	30'4%	20'0%
difficil de definir	-	2'9%	-
només experiència	38'7%	34'3%	43'3%
no tenen idea de res	19'4%	17'6%	26'7%
	<u>100'1%</u>	<u>99'9%</u>	<u>100'0%</u>

Sembla, pel que es veu, que la direcció pedagògica, en una persona o en un equip, es reserva a les institucions on hi ha una preparació mitja o gran. A les altres, no solen tenir direcció pedagògica.

Confirma això aquest 19'4% d'institucions que tenen un equip pedagògic i aquest 30'4% que tenen la direcció en una persona i que, per la seva banda, tenen uns educadors veritablement preparats.

Per altra banda, aquesta tendència es manifesta també en aquest 43'3% i aquest 26'7% que no tenint una direcció pedagògica, o empleen uns educadors basats en l'experiència o a persones que no tenen idea de res.

Les dades no són pas de tal manera decisives com per a poder dir que això és definitiu; només permeten assenyalar una tendència bastant evidenciada a través d'aquests signes. Ens sembla que val la pena d'assenyalar-la.

Malgrat tot, val la pena de dir que, en general, el fet de tenir una direcció pedagògica, no és pas element definitiu per a dir que es fa un bon treball de reinserció. Cal poder comprovar aquesta dada amb d'altres elements objectius que permetin d'afirmar-ho.

Dic això perquè en el quadre precedent tenim també aquest 38'7% i aquest 15'4% d'establiments que, tenint un equip pedagògic, tenen uns educadors totalment imprevistos.

Es pot dir que la balança fa una força semblant pels dos costats.

Com a dada a posar en relleu, hem volgut cercar la correlació existint entre l'equipament pedagògic i la necessitat d'especialització. Vaguem-ho en el quadre següent:

<u>Necessitat d'especialització</u>	<u>Direcció pedagògica</u>		
	<u>Equip pedagògic</u>	<u>una persona no en tenen</u>	
si, amb urgència	58'1%	53'9%	33'3%
No la valoren massa o valoren més altres coses	22'6%	27'4%	26'7%
En prescindeixen totalment	19'4%	18'6%	40'0%
	<u>100'1%</u>	<u>99'9%</u>	<u>100'0%</u>

El 40% de les institucions que no tenen direcció pedagògica, prescindeixen totalment de la preparació dels educadors.

En canvi, el 58'1% dels establiments no tenen equip pedagògic directiu, consideren que és altament necessària l'especialització.

Es a dir, com més organització es té a nivell de preparació dels educadors, més s'en sent la urgència. Sembla que tot plegat es redueix a un problema de consciència del problema.

Amb la preparació dels educadors s'hi creu o no s'hi creu. Si realment s'en té consciència, es desitja i es valora aquesta preparació. Si no s'hi creu, ni es valora, ni es desitja aquesta preparació perquè es desconeix totalment.

Això es veu més clar quan posem en relació aquestes dues variables: preparació dels educadors i urgència d'aquesta especialització.

El quadre que segueix ens ha acabat de confirmar:

<u>Urgència d'especialització</u>	<u>Preparació del personal</u>				
	<u>Gran preparació</u>	<u>Preparació mitja</u>	<u>Difícil de definir</u>	<u>Només experien- cia</u>	<u>No tenen idea de res</u>
si, amb urgència	95'8%	61'4%	31'3%	33'3%	37'5%
No la valoren massa o valoren més altres coses	4'2%	34'1%	66'7%	30'0%	21'9%
En prescindeixen totalment	-	4'5%	-	38'7%	40'6%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

El fet és que, més els educadors són preparats, més es sent la necessitat d'una preparació acurada. És a dir, un problema de consciència.

El que ignora un problema, no en pot tenir consciència. En canvi, qui el coneix, el viu i el pateix, aquest en té una conscientització molt

forte. Així mateix passa amb la preparació del personal. És una mena de cercle que sempre ve a parar allà mateix: si s'ha preparat als educadors en la seva especialització, s'en veu la necessitat; com més s'en sent la necessitat, més se prepara els educadors....

La manca de direcció pedagògica es manifesta, sobretot, en els establiments dedicats a problemes físics. En el 48'3% de les institucions dedicades a aquest tipus de problemes, no hi ha pas una direcció pedagògica. Per què és en aquest camp, amb la repercussió psicològica i caracterial que té la invalidesa en la persona que la pateix, on s'oblida tant l'aspecte pedagògic? Doncs la impressió que el que priva és el tractament clínic de la persona i no tant la teràpia pedagògica. És una aproximació ben real a la significació concreta d'aquesta dada.

10.- Són establiments d'educadors? Hi ha educadors de fet?

A l'hora de realitzar els diversos entrevius, nosaltres sortíem amb unes impressions subjectives que miràvem d'objectivar al màxim possible en les nostres postes on com realitzades després. Aquest doble interrogant d'aquest apartat, pertany a dues d'aquestes valoracions personals que, quan codificàvem, vam traduir a forces numèriques per tal de poder fer les comparances que ens semblaven d'interès.

El primer interrogant - són establiments d'educadors? - volia ésser la traducció del nostre coneixement sobre la naturalesa de l'educador especial pocat colze a colze amb la dedicació de l'establiment i amb les funcions del personal que està treballant en la readaptació.

Dit d'altra manera seria: aquest establiment requereix la presència de l'educador especialitzat en funció de la dedicació i del personal que hi treballa?

El segon interrogant - hi ha educadors de fet? - vol respondre objectivament a la pregunta de saber si en aquest moment hi ha persones que estan fent tasca d'educadors.

Ambdós interrogants vénen només a donar-nos una certesa i una tranquil·litat personal sobre la naturalesa mateixa de les institucions tocades per la nostra enquesta. Segons la seva resposta, sabem amb convicció si realment hem tocat establiments que fan referència a l'objectiu primordial del nostre estudi:

<u>Hi ha llas pels educadors?</u>	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Si	156	97'71%
No	1	0'61%
Difficil de definir	6	3'68%
	<u>163</u>	<u>100'00%</u>

Pràcticament, totes les institucions estudiades ofereixen un lloc als educadors. Malgrat ésser una apreciació molt subjectiva, almenys és un aval per a dir que el terreny que trepitgem és el que ens interessa. Només "Hogar Benéfico Villa-Paz", ens ha semblat que no és lloc d'educadors.

Les que califiquem com a "difícil de definir", són les que es refereixen a instituts de consulta psicològica o d'orientació quant al diagnòstic, que ens feia dubtar de la seva naturalesa reeducativa.

<u>Hi ha educadors de fet?</u>	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Si	150	92'02%
No	16	7'98%
	166	100'00%

En la quasi totalitat d'establiments, prescindint de la qualitat i de la preparació, hi ha persones que estan fent d'educadors. És a dir, persones que, en contacte amb l'inadaptat, tenen la possibilitat de facilitar-li la integració suficient per a readaptar-lo altra vegada.

Malgrat tot, ens sembla que encara són massa les institucions on no es pot parlar d'educadors. El problema és molt inquietant.

11.- Nivell de preparació dels educadors

<u>Nivell de preparació dels educadors</u>	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
només experiència	60	36'81%
preparació mitja	44	26'99%
gran preparació	24	14'72%
difícil de definir	3	1'84%
no tenen idea de res	32	19'63%
	163	99'99%

Que tenen un personal educador amb una certa preparació són el 41'71% dels establiments (14'72% inclòs amb una gran preparació).

La majoria d'establiments tenen un personal ^{amb} només està format en la pràctica i l'experiència (36'81%) o no tenen idea de res (19'63%).

També vam trobar alguns establiments on es feia difícil veure-ho a través de les declaracions fetes pel personal responsable en els interviews. A vegades, era la inconcreció que no permetia formular judicis definitius sobre el particular.

La impressió general és decepcionadora. Un personal fíat de la preparació que dona l'experiència, demana bastants anys de treball per a arribar a viure la problemàtica amb una certa competència. I no és estrany el fet, que una vegada adquirida aquesta competència, abandona l'establiment per a realitzar la seva vocació personal en una institució pròpia. Són els

inconveniente de no tenir un punt de referència objectiu en la titulació de l'educador especialitzat. Els tantinejaments, les vacil·lacions, les hesitacions, les oscil·lacions, els escrúpols i coses semblants són resultat lògic d'una preparació apressa en la mateixa tasca.

Una educadors totalment improperts per altra banda, són una ràmore o obstacle evident, quan no un verdader estorb, per a l'acompliment de la tasca encomanda.

Si mirem aquesta preparació dels educadors en funció del problema específic a què es dedica cadascuna de les institucions estudiades, tenim el quadre següent que és veritablement revelador:

<u>Preparació dels educadors</u>	<u>Dedicació dels establiments</u>		
	<u>problemes mentals</u>	<u>física</u>	<u>socials</u>
Gran preparació	19'2%	17'2%	9'2%
Preparació mitja	42'5%	10'3%	16'4%
Difícil de definir	2'7%	-	1'6%
Homés experiència	30'1%	31'0%	47'5%
No tenen idea de res	5'5%	41'4%	26'2%
	<u>100'0%</u>	<u>99'9%</u>	<u>99'9%</u>

A primer cop d'ull, es veu desseguida que els que tenen una educadora més preparats són els que es dediquen a problemes intel·lectuals: 19'2% una gran preparació i 42'5% una preparació mitja.

Per a no complicar excessivament els quadres i amb ganes d'especificar una mica més aquestes xifres precedents direm que en aquest aspecte de la dedicació als problemes mentals, les coses es presenten així: a més de la meitat de les escoles de subnormals, 59'1% s'hi troben una educadora veritablement preparada. Això dona una mica la mesura de la importància que té la preparació especialitzada en aquest camp dels problemes mentals.

El segon aspecte que sobresurt en el quadre precedent és que tant les institucions dedicades a problemes de minúscules com les especialitzades en problemes socials, estan molt abandonades quant a la preparació del personal.

12.- Veuen la necessitat d'una educadora especialitzada?

<u>Veuen la necessitat d'una educadora especialitzada?</u>	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Sí, amb urgència	63	50'92%
No la valoren massa	18	11'04%
Valoren més altres coses	25	15'34%
En prescindeixen totalment	37	22'70%
	<u>163</u>	<u>100'00%</u>

Considerem que donen un to, la meitat de les institucions que veuen la necessitat d'un personal preparat per a tractar amb els inadaptats. Sovint, aquesta necessitat era ressentida per persones que, estant en contacte directe amb els problemes humans que plantegen els inadaptats, tenien la impressió que no era possible continuar la tasca sense poder donar una resposta adequada a cada problema plantejat.

Malgrat la panoràmica no sigui massa falsuera, puix que la meitat de les altres institucions o no la valoren massa (11'04) o valoren més altres coses: la vocació, l'experiència, la dedicació, etc. (15'34%) o en prescindeixen totalment (22'70%), podem dir que és un sentiment força general aquesta consciència de la necessària formació dels educadors especialitzats.

On es sent més vivament aquesta necessitat de preparació? Les dades que ens semblen significatives en aquest sentit són les següents:

<u>Necessitat d'especialització</u>	<u>Establiments</u>				<u>Mic-pensio-nat</u>
	<u>Escoles i tallers de subnor-mals</u>	<u>Escoles de minusvàlids</u>	<u>Tallers d'inva-lids</u>	<u>Inadaptació</u>	
Sí, amb urgència	75'0%	70'0%	14'3%	44'0%	-
En prescindeixen totalment	-	10'0%	71'4%	42'0%	100'0%

Diuen que necessiten aquesta especialització les escoles de subnormals i les de minusvàlids sobretot.

Els tallers d'invàlids i els micpensionats sembla que no la necessiten.

A les institucions d'inadaptació, més o menys, n'hi ha quasi la meitat que la valoren i una proporció força semblant que en prescindeixen.

Coincideix que les institucions que més preparació tenen són les que més urgeixen aquesta preparació. Ja havíem vist aquesta tendència anteriorment.

13.- Nombre d'educadors que estan en contacte amb l'inadaptat

En aquesta pregunta, no ens interessa pas saber les persones que estaven al servei dels establiments, sinó els que feien treball educatiu directe amb els inadaptats.

La majoria de les institucions es mouen entre 2 i 4 educadors. Un 13'50% té dos educadors, un 7'36% en té 3 i un 9'20% en té 4. Entre 2 i 4 educadors, suposa quasi una tercera part. Tractant-se d'una majoria d'establiments petits, això té una lògica explicació.

El 41'72% de les institucions tenen de 0 a 5 educadors. I un 26'38% de 6 a 10 educadors. És a dir, la quasi totalitat, 68'1%, no té més de 10 educadors.

De totes maneres, encara hi ha el 7'90% d'institucions que tenen més de 30 persones fent tasca d'educadors.

Generalment, les institucions en les que hi ha poca gent que faci tasca d'educador (fins a 10 persones) solen tenir una persona que està fent les funcions directives a nivell pedagògic (75'5% d'aquestes).

El 38'7% dels establiments en hi ha de 11 a 20 educadors, s'hi troba un equip pedagògic directiu.

Sembla una constant el fet de que les institucions que tenen més de 31 educadors no tenen pas cap direcció pedagògica.

CONCLUSIONS

C O N C L U S I O N S

Nosaltres hem tingut una mira molt parcial i concreta en l'estudi del problema de la inadaptació. El nostre objectiu venia limitat per la hipòtesi de treball que ens formulàvem al començament. Només volíem conèixer l'existència i certes característiques de les diverses institucions en les que ens semblava possible i necessària la presència de l'educador especialitzat.

Voler veure objectius que ultrapassin aquesta intenció, seria fer un esforç per a veure més enllà de la nostra visió personal. Les exigències d'un treball científic vénen sempre forçades i circumscrites per l'objectiu proposat.

De tota aquesta boscosia de dades, xifres combinacions, ens sembla poder arribar a les conclusions següents:

1ª/Hi ha una preocupació social, evident i prioritària, pels problemes d'inadaptació que afecten als malalts i debils mentals. Serà perquè, pels mitjans de comunicació de masses, s'ha pogut posar el problema de moda actualment?

Per altra banda, es constata un abandó o potser fins i tot una manca de preocupació pels problemes de la invalidesa.

La localització i, sobretot, l'àmbit dels establiments dedicats a aquests tipus de problemes, obliguen a expandir la mirada més enllà d'unes fites limitades. Això qüestiona seriament les diferències que s'han apuntat suara.

De fet, la influència específica de les institucions dedicades a casos de tipus social, són d'un àmbit molt més ample que les altres, malgrat la importància relativa del seu nombre. Per la seva banda, les dedicades a casos d'inadaptació mental, són les que tenen un àmbit més limitat, malgrat el volum del seu nombre.

Es un indicador, en definitiva, que demostra que el que més interessa és la readaptació en si mateixa com a problema, independentment del seu nombre global i de la seva localització.

2ª/Els establiments, en les seves dues terceres parts, estan localitzats a la ciutat de Barcelona. La localització, malgrat tot, té una importància relativa del fet que més de la meitat de les institucions acullen inadaptats d'un àmbit comarcal o provincial.

Hi ha sanatoris que, per la seva mateixa naturalesa, demanen una circumscripció més ample (mentals, antituberculosos, residències per a subnormals profunds o serveis hospitalaris de recuperació, per exemple).

Altres institucions han estat pensades dintre un contexte comarcal, com certes escoles i tallers de subnormals o de minúsculs i també moltes de les dedicades a problemes d'inadaptació en general. Sobretot

en aquestes ve exigit aquest àmbit més extens per la seva dependència en quant al govern i en quant a l'economia: Diputació Provincial, Tribunal Tutelar de Menors, Junta Provincial de la Protecció de Menors o Ajut Social.

Finalment, hi ha una categoria especial, les de mares solteres, que requereixen un àmbit amplíssim pel caràcter d'anonimat que comporten certes situacions que obliguen a guardar un cert pudor de cara al gran públic.

3a/Totes les institucions censades com a municipals depenen de l'Ajuntament de Barcelona.

4a/Si ens atenem simplement a la dependència en ordre de govern, la majoria dels establiments estan situats a la ciutat de Barcelona, en evident contrast amb les que depenen d'un Patronat o de l'Església que estan molt més descentralitzades per la província.

Ens hem preguntat sobre la possible explicació d'aquesta diferència plantejant-nos la hipòtesi probable que això proveís de raons econòmiques. Hem arribat a la conclusió que això seria una hipòtesi plausible del fet que les dificultats econòmiques que planteja la província, d'ordre administratiu i de procurar-se finances, es resolen molt millor per la ~~summaria~~ via de la combinació d'uns recursos oficials i privats alhora.

Tant el règim de Patronat -amb l'aventatge que els mestres són pagats per l'Estat- com les institucions que depenen de l'Església -i que acullen inadaptats que provenen dels Ministeris de Justícia o de Governació amb unes aportacions mensuals d'aquests organismes- tenen menys dificultat de subsistència a la província que a la ciutat de Barcelona. Això malgrat que es faci necessari observar que ni les nòmines que reben els mestres en règim de Patronat, ni les aportacions mensuals oficials donades en concepte dels sosteniment i educació dels alumnes acollits a les institucions de l'Església són, de cap manera, suficients per a acomplir la comensal a la que van destinades.

5a/Aquestes dificultats econòmiques no afecten substancialment a les atencions mèdiques degudes als infants o joves acollits a les institucions. Tampoc afecta essencialment a l'equipament pedagògic.

6a/Però, per altra banda, això ens ha revelat que a la província de Barcelona, es donen les institucions d'un cantó més ben equipades i una famosa quarta part d'establiments on ni tenen tan sols una direcció pedagògica. El millor i el pitjor és doncs a la província per respecte a la ciutat.

Això, al costat del fet que a la província és molt més ressentida la necessitat d'especialització de les persones que es dediquen a l'edu-

cació dels inadaptats.

7^a/Les institucions incloses a la nostra enquesta són, sobretot, escoles o tallers de subnormals i establiments de prevenció; fills de desavinences conjugals, de mares solteres, orfes, desemparats, etc.

8^a/En general, predominen les institucions petites; però els establiments d'inadaptació i els sanatoris psiquiàtrics solen ésser multitudinaris.

Les que depenen d'organismes oficials solen ésser les més grans, de manera particular^{les} de la Junta Provincial de la Protecció de Menors i les de l'Ajuntament de Barcelona. Hi ha una excepció: les que són regides pel Tribunal Tutelar de Menors són més aviat petites. L'esforç de reinserció del Tribunal no es pot fer massivament.

9^a/La iniciativa oficial és pobríssima quant al nombre d'institucions existents i dedicada, amb dues excepcions de la Diputació Provincial i de l'Ajuntament de Barcelona, a problemes de prevenció. Hom es pregunta sobre l'aplicació de la llei del 2 de juliol del 1948 quan ~~hi~~ parla de "la cura de l'educació dels anomenats anormals", llei constitutiva de les Juntes Provincials de la Protecció de Menors. No coneixem ni a Barcelona ni a la seva província cap institució de la Protecció de Menors que es dediqui a aquest tipus de problemes.

L'educació especial, donada la pobresa oficial, està en mans de la caritat i no encara de la justícia. Fins el moment en que els organismes oficials s'hi dediquin plenament i comptant amb una purificació d'honradesa donats els recursos en què compten, no es lograrà de bo de bo un equilibri proporcionat a les necessitats del moment present. Hi ha molt camí a córrer i cal fer-lo malgrat les dificultats que la burocràcia administrativa hi planteja. Només així es podrà cobrir la necessitat de l'hora d'ara.

10^a/Quan observem l'antigüetat dels establiments, es confirma aquella primera impressió de la conclusió d'abans: que hi ha una preocupació social, evident i prioritària, pels problemes d'inadaptació que afecten els debils mentals. Dintre aquest tipus d'establiments, s'hi veu clarament una tendència a la creació d'escoles i tallers per a subnormals. Són, de fet, les entitats més joves.

11^a/Es constata una manca de dedicació als adults. D'establiments per a adults, només hi ha els sanatoris psiquiàtrics, els antituberculosos i els tallers de minusvàlids.

En aquest camp de l'educació especial, es prefereix treballar amb escolars, adolescents o joves. Es fa un esforç innegable, és cert.

Més o menys vàlid, potser. Però s'abandona a l'adult de manera manifesta. Aquest, que sempre serà un disminuït amb més o menys profunditat, hauria de trobar unes estructures d'acolliment i de defensa personals donat els seus mancaments condicionants.

La legislació laboral no té en compte les insuficiències físiques o psíquiques d'aquestes persones. El fantasma de la rentabilitat impedeix que la iniciativa privada s'en faci càrrec. Aleshores, només queda la possibilitat de donar cops de cap contra muralles insalvables. S'està condemnat a ésser, perpètuament i irremissiblement, una rèmora d'una societat que, per la força mateixa dels fets, no permet una mínima vida cívica a unes persones que les circumstàncies de la vida han posat en aquest món amb unes privacions de les que moltes vegades es fa impossible endevinar-hi un responsable.

128/La fórmula més extesa, en funció de la dicotomia sexual, és la mixta. Malgrat tot, hi ha un lleuger predomini de les institucions masculines sobre les femenines.

Inclús en aquest aspecte es judica el problema en termes de rentabilitat. És més productiu esmerçar esforços i diners en la reeducació dels homes, altrament són un constant problema per la casa. Concretament, arriben a ésser una molèstia.

Les dones o noies, per la seva banda, sempre podran realitzar petits treballs casolans, malgrat que necessàriament patiran de petites o grosses limitacions.

138/Les escoles de subnormals i de minusvàlids són, la seva majoria, mixtes. Els tallers en ambdues categories són majoritàriament d'homes i les institucions d'inadaptació són, en bona part, femenines.

A part la manifestació d'una tendència, no ens sembla descobrir-hi res més de particular a aquest respecte.

148/De les poques institucions dedicades a adults, no hi ha gaire realitat per a dones.. Així mateix els establiments femenins són majoritàriament dedicats a noies entre 16 i 21 anys.

A part aquestes excepcions, arreu es preferix la fórmula mixta. Fora dels joves, entre 16 i 21 anys, pels qui no existeixen institucions mixtes. Segurament que és pel perill d'una promiscuitat prematura en persones de les que es desconeixen generalment les seves reaccions instintives i que crearien situacions a les que seria problemàtic fer-hi una acció educativa.

158/Aquesta despreocupació pels adults, es reflexa també en el fet que les seves institucions són desprovistes generalment d'una direcció pedagògica i, inclús, no s'hi veuen persones que estiguin fent tasca veritable d'educadors.

16^a/La majoria dels establiments estudiats són d'una dimensió petita, és a dir, no sobrepassen la cinquantena de persones acollides. Una quarta part ~~xxxxxx~~ tenen més de 100 persones.

L'educació especial no és pràcticament realitzable en el contexte d'unes dimensions massa grans. Demana una atenció personal que exigeix una reducció forçada del cercle d'influència que acaba requerint molts educadors i pocs educands.

En principi, creen una certa desconfiança aquests enormes immobles on hi ha internades tantes persones. Cert, això vol comprovacions posteriors per a judicar de la vàlua de la reeducació que s'hi realitza. De totes maneres, per poc coneixedor que es sigui en aquesta matèria, no deixa de crear d'entrada una certa prevenció.

17^a/Les grans institucions són, en la seva majoria, sostingudes econòmicament per organismes oficials. De totes maneres, no pel fet de que un establiment sigui petit en dimensió o sostingut econòmicament per la iniciativa privada, vol ja dir d'entrada que ofereix garanties d'un bon equipament pedagògic o clínic.

En definitiva, segons es desprèn de les dades del nostre estudi, les institucions que per la seva dimensió ofereixen més interès per a l'estudi, són les que van compreses en el grup entre 101 i 500 persones assistides. D'una banda, presenten més organització pedagògica i, d'altra banda, en certs aspectes importants, són certament les més deficitàries.

I dic que estan poc equipades perquè, de fet, proporcionalment, és el grup on s'hi troba en l'actualitat uns educadors menys preparats i on menys es deixa sentir la necessitat d'una especialització.

A part l'interès que presenta a l'estudi el grup entre 101 i 500 persones assistides, a nivell pedagògic, la categoria que sembla reunir les condicions més aptes, és el grup comprès entre 51 i 100 inadaptats.

Això no treu que les dades i correlacions del nostre estudi no permetin, de cap manera, definir l'aptitud o no d'una institució en funció de la seva dimensió. Aquesta, no permet portar més enllà l'anàlisi.

18^a/La iniciativa privada, tant en ordre de govern com econòmic, es digui aquesta associació de pares, patronat o Església, és la que regeix la majoria dels establiments existents. Això suposa, certament, una presa de consciència i un esforç econòmic extraordinari.

Hem es pregunta per les realitzacions concretes dels diversos ministeris que es dediquen al problema de la inadaptació.

Ja hem vist anteriorment que es tracta de grans institucions, magatzems de desenganxats. Aquests establiments enormes, amb les prevencions sobre la seva validesa pedagògica que provoquen, justifiquen, fins a cert punt, que els organismes oficials s'ocupin de poques institucions. La dimensió de pocs immobles és en perjudici de la seva multiplicitat.

198/La iniciativa privada regeix la majoria dels establiments dedicats als joves (l'Església), als adults (Patronat) i als que no tenen un límit d'edat concret. Només el Tribunal Tutelar de Menors es fa assenyalar en aquest aspecte en quant regenta quasi la quarta part dels establiments dedicats als joves entre 16 i 21 anys.

208/Una altra característica que es desprèn lògicament de les dades és que la iniciativa privada regenta establiments recents de menys de cinc anys d'existència. Això afecta també a les que estan en règim de Patronat.

Les antigalles pertanyen a l'Ajuntament de Barcelona, a la Diputació Provincial i a l'Església.

218/Els establiments més assistits mèdicament són les de la Diputació Provincial i les de l'Església. Les més assistides pedagògicament són les de la Protecció de Menors i les del Tribunal Tutelar de Menors.

Les que proporcionalment estan més abandonades en ambdós d'aquests aspectes, són les que depenen de l'Ajuntament de Barcelona.

A part de manifestar una tendència, això no ens pot donar cap conclusió definitiva, si no és per a dir que es veu una preocupació molt més gran de procurar-se una direcció pedagògica que una direcció mèdica. Les institucions més mancades d'aquesta són una àmplia tercera part, les mancades de la direcció pedagògica no arriben a la quinta part.

228/Malgrat que les institucions del Tribunal Tutelar de Menors en la seva majoria tinguin una direcció pedagògica, això no és obstacle per a veure que no hi ha educadors de fet en els seus establiments. Aquesta dada invalida o qüestiona greument la qualitat de la direcció pedagògica perquè on ni s'hi veuen persona que estiguin fent un treball d'educador, difícilment s'hi pot donar tampoc una reinserció de l'inadaptat amb un mínim de garanties.

En general, però com a conclusió molt evident, les persones educadores de les institucions privades, incluint-hi les de règim de Patronat i les de l'Església, són les més preparades per a realitzar la seva tasca. Les dels establiments oficials, per la seva banda, es revelen d'una extraordinària incompetència: o és l'experiència la que els aprèn a fer o no tenen cap mena de preparació per a portar a terme la seva comesa.

També cal subratllar com a significativa la forta proporcionalitat d'establiments d'Església que tenen uns educadors incompetents. I és que l'hàbit no fa pas l'educador. La vocació no pot pas suplir la formació necessària. El prestigi d'un hàbit, no és pas garantia segura de ben fer en el camp de la pedagogia especial.

238/Com més preparats són els educadors, més es ressent aquesta nece-

seitat de preparació; com menys preparades són les persones que s'hi dediquen, menys preocupació hi ha per la formació de les persones que han de realitzar aquesta comesa.

Tot és un problema de consciència. Si s'han preparat a uns educadors és perquè s'en té consciència... i el fet de tenir-ne consciència condueix a cercar on sigui una preparació de les persones educadores. És una mena de cercle viciós que sempre dona voltes allà mateix.

24a/Quan un establiment d'inadaptació neix, el seu àmbit és relativament limitat. És l'experiència i el prestigi d'uns anys de servei que van ampliant progressivament els límits de la seva influència i que, de mica en mica, va acollint persones de terres cada vegada més llunyanes. Es pot parlar, en certa manera, d'una dinàmica d'influència de les institucions que hem estudiat. Cal una certa posta a punt, progressiva i cada vegada més madura, que acaba obrint les fronteres del seu crèdit, basat moltes vegades en un prestigi d'una persona o d'un grup de gent que logren fer prevaldre l'eficàcia de la seva acció.

Això és una tendència; però no un principi intocable. Hi ha molts establiments que, per la seva mateixa naturalesa o per la dependència que tenen d'un organisme oficial, tindran sempre un radi d'influència comercial, provincial o regional.

25a/El fet de tenir una direcció mèdica, en una persona o un equip, té una influència directa en la formació dels educadors. A més assistència mèdica, més preparació de les persones educadores; a menys assistència mèdica, menys preparació dels educadors. Hi ha una correlació evident.

Al dèbil mental i al minusvàlid s'hi veu desseguida la necessitat d'assistència mèdica; hi ha un tractament a seguir i una terapèutica a fer que interessa directament la recuperació de la persona malalta. El metge és un professional insubstituïble.

A l'inadaptat per causes socials, s'oblida massa fàcilment els traumes afectius i relacionals que pateix i s'acaba pensant massa lleugerament que es tracta d'un problema de retorn al bon camí a la persona desencaminada o en perill de desviar-se. Es redueix tot a un problema pedagògic i no tant a un problema clínic. I encara, sovint, es pretén resoldre la qüestió pedagògica pels exclusius camins de la instrucció. Tot plegat no deixa d'ésser un famós equívoc.

26a/Hi ha establiments, una quinta part, que ni tenen direcció pedagògica, ni tan sols s'hi endevinen educadors de fet. Hom es pregunta per la raó de la seva existència.

Aquí realment el pes fort l'han donat els tallers d'invàlids on, més que educadors hi ha monitors.

278/Hi ha una correlació existent, també, entre la direcció pedagògica i la formació dels educadors. A una manca de direcció pedagògica corresponen uns educadors incompetents; a una direcció pedagògica corresponen uns educadors preparats.

La categoria més mancada de direcció pedagògica és la que hem anomenat dels problemes físics. Preocupa més el tractament clínic que la teràpia pedagògica. Obsessiona més la recuperació mèdica que el tractament pedagògic de la persona de cara a la seva reeducació. És un oblit greu de la repercussió psicològica i caracterial que té la invalidesa o la minusvalia en la persona que la pateix.

288/La imprevenció general de les persones que estan a la comesa de la reeducació és la nota general que presenten les institucions estudiades.

El fet de no haver-hi un punt de referència objectiu en la titulació oficial de l'educador especialitzat, crea necessàriament un estat confús en el que l'educador terapeuta s'ha de fer i de refer constantment a través de la realització sobre el treball de la tasca d'educador. No hi ha altre camí per arribar-hi. La conseqüència immediata d'això, és un cert nombre de persones que, problemàtiques elles mateixes, cerquen una justificació personal a un conflicte personal del que no és fàcil sortir-ne.

De fet, a la majoria d'establiments estudiats, més del 60 %, les persones que estan fent tasca d'educadors, o no tenen idea de res o estan formats en la mateixa pràctica del seu treball. És fàcil comprendre, com uns educadors totalment imprevencats són una remora o obstacle evident, quan no un autèntic estorb, per a l'acompliment de la seva tasca.

298/Generalment, els establiments on hi ha poca gent que estiguin fent tasca d'educadors (fins a 10 persones) solen tenir una persona que està fent les funcions directives a nivell pedagògic.

Entre 11 i 20 educadors s'hi troben, sobretot, els equips pedagògics.

A les institucions on es sobrepassa els 30 educadors, no hi ha cap direcció pedagògica. Són les que es presten més directament a la sana crítica.

CLOENDA

APENDIX I

Problemes intel.lectuals

Institucions que depenen de l'iniciativa Privada

- Institut Torramar- Sant Genís de Vilasar
- Escola Especial "Jeroni de Moragas"- Manresa
- Tallers de Formació Laboral "Bisbe Masuvis"- Manresa
- Grup Dem - Barcelona
- Centre de Pedagogia Terapèutica "Barcanova" - Barcelona
- Institut Mèdic Pedagògic - Barcelona
- Escola Corintias- Barcelona
- Escola Canigó- Barcelona
- Centre d'Educació Especial "Boscana " - Barcelona
- Escola Santa Pau- Barcelona
- Institut Mèdic Pedagògic Pro-Infància- Barcelona
- Escola Teresa Tribau- Barcelona
- Escola Ana Grau- Barcelona
- Institució Maria Mullerat- Barcelona
- Centre Psicopedagògic Efeta- Barcelona
- Escola Señora Miroas- Barcelona
- Parvulari Angel de la Guarda- Mollet
- Institut Vail-espi- Arenys de Mar
- Col·legi Paideia- Barcelona
- Escola Belarmi- Barcelona
- Institut Psicomèdic Barcino- Barcelona
- Clínica Psicològica de l'Infància- Barcelona
- Col·legi Pedraibàs- Barcelona
- Clínica Mental Ergos- Barcelona
- Cooperativa Industrial de Promoció Obrera- Sabadell
- Escola Prebop- Manresa
- 5 Escola Llevant- Badalona
- Escola de Subnormals- Santa Coloma de Gramanet
- Escola Nta. Sra. de l'Esperança- Santa Adrià del Besos
- Tallers Estebe Terradas- Barcelona
- Escola Besos- Barcelona
- Centre Guru- Barcelona
- Escola Cedre- Barcelona
- - Centre "Delta- Barcelona
- Institut Mèdic-Pedagògic "Mas Alborna"- Les Cabanyes (V. Pinedes)
- Club de Subnormals Nau- Barcelona
- Escola Rosella- Barcelona
- Institut de Pericultura Integral- Barcelona
- Centre Mèdic Social de la Immaculada- Hospitalet
- Institut Dr. Moragas- Barcelona
- -Centre-Mèdic-Social-de-la-I
- Escola Especial La Lum- Manresa

Problemes intel·lectuals

Institucions que depenen de l'Església

- Adolescents Subnormals (APATESAC)- Barcelona
- Residència Psicoclínica Ntra. Sra. de la Mercè- Barcelona
- Institut Psiquiàtric Femení- San Boi de Llobregat
- Centre Neuropsiquiàtric Sagrat Cor- Martorell
- Institut Psiquiàtric Ntra. Sra. de Montserrat- San Boi de Llobregat

Institucions que depenen d'un Patronat

- Escola Sta. Gema- Sabadell
- Escola Bellapart- Sabadell
- Centre de Pedagogia Terapèutica "Verge del Carme" Barcelona
- Escola d'Educació Especial "Auria"- Igualada
- Centre d'Educació Diferencial San Guillelm- Barcelona
- Escola Experimental de la Càtedra de Psicologia de la Facultat de Medicina-
Barcelona
- Escola Parroquial (Especial)- Barcelona
- Escoles Angela Roca- Gavà
- Escola d'Educació Especial Ntra. Sra. del Port- Barcelona
- Col·legi Sta. Bernardeta- Mataró
- Escola d'Ensenyança Especial- Barcelona
- Associació Pro Subnormals- Molins de Rei
- Centre Especial Ntra. Sra. de Montserrat- Granollers
- Hospital del Nen Deu- Barcelona
- Patronat Ntra. Sra. de Vellvitge - Hospitalet de Llobregat
- Taller Sant Jordi- Barcelona
- Col·legi Joan XXIII- San Boi de Llobregat
- Institut Mental de la Santa Creu- Barcelona
- Escola Verge de Pontarrò- Martorell
- Departament de Psicologia i Neurologia (Hospital del Sagrat Cor)-Barcelona
- Hospital del Nen Deu (Jardí d'Infància)- Barcelona

- Escola Lexia - Barcelona
- Escola de Subnormals- Barcelona.
- Institut Galton- Barcelona
- Centre de Pedagogia Terapeutica " Estel"- Vic
- Col·legi Sants Innocents- Barcelona
- Institut Frenopatic- Barcelona.

Institucions que depenen de l'ajudantia Municipal

- Escola Vilajoana- Barcelona

Institucions que depenen de la Diputació Provincial

- Clínica Mental- Santa Coloma de Gramanet
- Institut Psicopedagògic Mundet- Barcelona

Problemes físics

Institucions que depenen de l'Església

- Institut Educatiu de Cegos "La Perisima"- Barcelona
- Cottolengo del Pare Alegre - Barcelona
- Sanatori Sant Joan de Deu - Manresa
- Casal Sant Josep Oriol- Rubí
- Casal de la Visitació- Ametllà del Vallès
- Ampar de Santa Llúcia- Barcelona
- Taller per a Minusvàlids- Sabadell
- Hospital de Sant Joan de Deu- Barcelona

Institucions que depenen d'un Patronat

- Centre de Rehabilitació i Educació- Terrassa
- Centre Mèdic d'Audició i Llenguatge- Barcelona
- Centre Pilot de Reeducació Auditiva (Arans) - Barcelona
- Centre Pilot Arcàngel Sant Gabriel- Barcelona
- Centre d'Educació d'Invalíds Civils- Barcelona
- Institut Gutman- Barcelona
- Hospital San Rafael- Barcelona
- Poble o Sant Frederic "Hospital de la Santa Creu i Sant Pau" Barcelona
- Escola Immaculada Concepció- Barcelona
- Tallers Anic- Vic
- Tallers Auxiliars Grans Indústries- Barcelona
- Taller Auxiliar Minusvàlid- Sabadell
- Taller Indústria Minusvàlid- Barcelona

Institucions que depenen de l'iniciativa Privada

- Institut Català de Sord-Muts- Barcelona
- Escola de Sord-Muts (Arans)- Manresa
- Hospital Sanatori Espirit Sant- Santa Coloma de Gramenet
- Llar de l'Amistat- Barcelona
- Escola de Readaptació Professional "Sant Joan Bosco"- Barcelona
- Tallers de la Fraternitat Catòlica de Malalts- Barcelona
- Taller Afap- Barcelona

Problemas físics

Institucions de dependència: Municipal

- Centre Audiofònic Josep M. de Porciòles - Barcelona

Problemes socials

Institucions que depenen de l'Església

- Col·legi Crist Rei- Barcelona
- Col·legi de Religioses Adoratrices- Barcelona
- Llar Infantil la Moreneta- San Cristòfol- Biera
- Col·legi de Religioses Trinitàries- Barcelona
- Col·legi de Tereses de Sant Josep- Sabadell
- Escola Toribi Duran- Barcelona
- Casa Solaz Infantil- Barcelona
- Col·legi San Alfons M. Lligori- Barcelona
- Col·legi de la Providència- Barcelona
- Llar de Família Nta. Sra. del Roser- San Quirce de Safaja
- Orfanat Nazaret- Barcelona
- Guarderia Santa Tereseta- Sabadell
- Casa del Nen- Barcelona
- Llar Santa Marta- Barcelona
- Sanatori La Inmaculada (de Siracusa) - San Andreu de la Barca
- Col·legi-Llar San Josep de la Montaña- Barcelona
- Asil Santa Isabel- Barcelona
- Preventori de Suracusa- Barcelona
- Llar Benèfic Villa Paz- Barcelona
- Villa Teresita- Barcelona

Problemes socials

Institucions que depenen d'Auxili Social

- Llar Infantil Verge de la Mercè-Cabrera de Mar
- Llar Infantil Ruiz de Alda- Mongat
- Llar Infantils Escolars San Jaume- Barcelona
- Llar Escolars Verge de Montserrat- Barcelona
- Alberg -Escola Nta. Sra. dels Angels- Barcelona

Institucions que depenen d'un Patronat

- Sanatori Infantil Santa Creu- Barcelona
- Residència Alabada- Sabadell
- Asil d'Infants Orfes- Barcelona
- Casa de Caritat- Barcelona

Institucions que depenen de l'Iniciativa Privada

- Escola Granja Santa Rosalia- Teià
- Mitjpenonat Sant Ignasi de Loyola-Barcelona
- Col·legi Maria Reina- Barcelona
- Residència Maternal Eulalia- Barcelona
- Ampar Maternal- Barcelona
- Aldeas Infantils SOS d'Espanya- Barcelona
- Casa de Família (Obispo)- Barcelona
- Casa de Família de Badalona (Obispo) - Badalona
- Casa de Família de Hospitalet (Obispo)- Hospitalet
- Residència Rabassada (Obispo)- Barcelona
- Residència Gonzaga- Barcelona
- Col·legi del Redentor- Barcelona

Institucions que depenen del Tribunal Tutelar de Menors

- Casa de Família Nta. Sra. de la Mercè- Barcelona
- Institució Santa Ana- Palu de Plegamans
- Casa de Família Immaculada- Barcelona
- Colonia Agrícola Sta. Maria del Vallès- Llíça de Vall
- Escoles Professionals "Ntra. Sra. de l'Esperança- Barcelona
- Casa de Família Montseny- Barcelona
- Casa de Família Verge de Montserrat- Barcelona

Problemes SocialsInstitucions que depenen de la Junta Provincial de Protecció de Menors

- Mitj pensionat Sagrada Família- Barcelona
- Institut Ramon Albo- Barcelona
- Institut Angel de la Guarda- Santa Perpetua de la Moguda
- Orfanat Ribes- Barcelona
- Institut Nta. Sra. dels Angels- Vallvidrera

Institucions que depenen de l'iniciativa Municipal

- Llar Municipal Nº 2 "Ciudad de los Muchachos"- Barcelona
- Llar Social d'Emergència- Barcelona
- Alberg Nocturn Valldoncella- Barcelona
- Llar Municipal Nº 1 "Nta. Sra. del Port"- Barcelona

Institucions que depenen de la Diputació Provincial

- Casa Provincial de Maternitat- Barcelona
- Mitj pensionat San Josep Oriol- Barcelona
- Llar Mundet- Barcelona
- Casa Freres- Barcelona

APENDIX II

C O D I F I C A C I O

COLUMNA 1: Problema específic de l'institució

- 1- Problemes intel·lectuals
- 2- Problemes físics
- 3- Problemes socials

COLUMNA 2 i 3: Nombre d'ordre de l'entrevista

COLUMNA 4 i 5: Dia en què s'ha realitzat l'entrevista

COLUMNA 6: Mes en què s'ha realitzat l'entrevista

- 5- Maig
- 6- Juny
- 7- Juliol

COLUMNA 7: On ha estat realitzada l'entrevista

- 1- Barcelona-ciutat
- 2- Província de Barcelona

COLUMNA 8 i 9:

Problemes intel·lectuals	01- Escoles
	02- Tallers
	03- Escola i Tallers
	04- Institut Psiquiàtric
Problemes físics	05- Residència-Asil
	06- Escola
	07- Taller
Problemes socials	08- Inadaptació
	09- Mares solteres
	10- Guarderia
	11- Mitg pensionat

COLUMNA 10: Edat

- 1- Adults
- 2- Joves (16 a 21 anys)
- 3- Nenes
- 4- Sense limit d'edat

COLUMNA 11: Sexe

- 1- Homes
- 2- Dones
- 3- Mixte

COLUMNA 12: Nombre de persones

- 1- Menys de 50
- 2- 51 a 100
- 3- 101 a 500
- 4- Més de 500

COLUMNA 13: Àmbit

- 1- Local
- 2- Comarcal
- 3- Provincial o Regional
- 4- Nacional
- 5- Internacional

COLUMNA 14: En ordre de govern

- 1- Església
- 2- Auxili Social
- 3- Patronat
- 4- Privat
- 5- Tribunal Tutelar de Menors
- 6- Junta Provincial de Protecció de Menors
- 7- Municipal
- 8- Diputació Provincial

COLUMNA 15: En ordre econòmic

- 1- Fons privat
- 2- Oficial
- 3- Mixte
- 4- No respón

COLUMNA 16: Antiquitat

- 1- Recent (0 a 5 anys)
- 2- Jove (6 a 15 anys)
- 3- Mitja (16 a 30 anys - després de la guerra)
- 4- Vella (més de 31 anys- abans de la guerra)

COLUMNA 17: Direcció mèdica

- 1- equip mèdic
- 2- una persona
- 3- ocasionalment
- 4- no cal
- 5- no

COLUMNA 18: Direcció pedagògica

- 1- Equip pedagògic
- 2- Una persona
- 3- No

COLUMNA 19: Hi ha lloc pels educadors?

- 1- Sí
- 2- No
- 3- Díficil de definir

COLUMNA 20: Hi ha educadors de fet? (gent que fa d'educadors)

- 1- sí
- 2- No

COLUMNA 21: Nivell de preparació del personal

- 1- Només experiència
- 2- Preparació mitja
- 3- Gran preparació
- 4- Díficil de definir
- 5- No tenen idea de res

COLUMNA 22: Veuen la necessitat d'un personal especialitzat?

- 1- Sí, amb urgència
- 2- No la valoren massa
- 3- Valoren més altres coses
- 4- En prescindeixen totalment

COLUMNA 23: Nombre de personal educador que està en contacte amb l'inadaptat

- 00- Cap educador
- 01- un educador
- 02- dos educadors
- 03- tres educadors
- 04- quatre educadors
- 05- cinc educadors
-
-
- 99- noranta-nou educadors

APENDIX III

QUADRE DE CORRELACIONS

- 7 Problema específic de la institució	- 7 D'on és la institució
- 1 Idem.	- 8-9 Naturalesa específica de la institució
-1 Idem.	- 10 Edat de les persones
-1 Idem.	- 13 Ambit
-1 Idem.	- 11 Sexe
-1 Idem.	- 17 Direcció mèdica
-1 Idem.	- 18 Direcció pedagògica
-1 Idem.	- 20 Educadors de fet?
-1	- 21 Preparació personal
-7 D'on és la institució	- 14 Govern
-7 Idem.	- 15 Dependència econòmica
-7 Idem.	- 17 Direcció mèdica
-7 Idem.	- 18 Direcció pedagògica
-7 Idem.	- 21 Preparació personal
-7 Idem.	- 22 Necessitat especialització
-8-9 Naturalesa	- 10 Edat
-8-9 Idem.	-11 Sexe
-8-9 Idem.	- 12 Dimensió
-8-9 Idem.	- 13 Ambit
-8-9 Idem.	- 14 Govern
-8-9 Idem.	-15 Dependència econòmica
-8-9 Idem.	- 16 Antiquitat
-8-9 Idem.	- 17 Direcció mèdica
-8-9 Idem.	- 18 Direcció pedagògica
-8-9 Idem.	- 19 Es educador?
-8-9 Idem.	-20 Educadors de fet?
-8-9 Idem.	- 21 Preparació personal
-8-9 Idem.	- 22 Necessitat especialització
-10 Edat	- 11 Sexe
-10 Edat	- 12 Nombre de persones
-10 Edat	- 14 Govern
-10 Edat	- 18 Direcció pedagògica
-10 Edat	- 19 Es d'educadors?
-10 Edat	-20 Educadors de fet?
-11 Sexe	- 12 Dimensió
-11 Sexe	- 14 Govern
-12 Dimensió	- 13 Ambit
-12 Idem.	- 14 Govern
-12 Idem.	- 15 Dependència econòmica
-12 Idem.	- 17 Direcció mèdica
-12 Idem.	- 18 Direcció pedagògica

- 12 Idem.
- 12 Idem.
- 12 Idem.
- 12 Idem.
- 12 Idem.
- 13 Ambit
- 14 Govern
- 14 Idem.
- 14 Idem.
- 14 Idem.
- 14 Idem.
- 14 Idem.
- 15 Dependència econòmica
- 15 Idem.
- 15 Idem.
- 17 Direcció mèdica
- Idem.
- 18 Direcció pedagògica
- 18 Idem.
- 18 Idem.
- 18 Idem.
- 17 Direcció mèdica
- 19 Es d'educadors?
- 21 Preparació personal

- 19 Es d'educadors?
- 20 Educadors de fet?
- 21 Preparació personal
- 22 Necessitat especialització
- 23-24 Nombre d'educadors
- 16 Antiquitat
- 16 Antiquitat
- 17 Direcció mèdica
- 18 Direcció pedagògica
- 20 Educadors de fet?
- 21 Preparació personal ?
- 22 Necessitat especialització
- 16 Antiquitat
- 21 Preparació personal
- 23-24 Nombre d'educadors
- 18 Direcció pedagògica
- 21 Preparació personal
- 20 Educadors de fet?
- 20 Preparació personal
- 22 Necessitat especialització
- 23-24 Nombre d'educadors
- 23-24 Nombre d'educadors
- 20 Educadors de fet?
- 22 Necessitat especialització

APENDIX IV

Tribunal Tutelar de Menors

El Tribunal Tutelar de Menors va prendre forma pel Decret de l'11 de juny de 1948.

A les capitals de província on hi hagi Establiments Especials consagrats a la correcció i protecció de la infància i adolescència s'organitzarà un Tribunal Tutelar de Menors.

Quan a la capital de província funcioni un Tribunal de Menors i s'estableixi una Secció del mateix a la capital d'un partit judicial del seu territori, aquesta només podrà dictaminar sobre els casos ocorreguts dintre la demarcació del seu territori únicament.

Hi haurà un President, un Vicepresident, dos Vocals propietaris i dos suplents. Evidentment, depenen del Ministeri de Justícia.

Els Presidents, Vocals i Jutges Tutelars seran també membres de les respectives Junes Provincials o Municipals de la Protecció de Menors.

La competència dels Tribunals s'extén a:

- 1.- Les accions o omissions atribuïdes als menors de 16 anys que estiguin tipificades al Còdex Penal o Lleis Especials. Només s'exceptuen els delictes o faltes atribuïdes a la jurisdicció castrense pel Còdex de Justícia Militar.
 Ademés d'aquestes, també les infraccions consignades a les Lleis provincials i Municipals
 I també als casos de menors prostituits, llicenciosos, vagos i vagabonds sempre que requereixin l'exercici de la facultat reformadora.
 En totes aquestes matèries, la jurisdicció del Tribunal no tindrà un caràcter repressiu, sinó educatiu i tutelar.
- 2.- Les faltes següents comeses per majors de 16 anys:
 - a) Usar amb fins lucratiu a menors de 16 anys en representacions públiques.
 - b) Ocupar menors en la confecció d'escriures, anuncis, gravats, pintures, emblemes, estampes, o altres objectes que poden ofendre la seva moralitat.
 - c) Els que tinguin a menors com a grups o altres oficis en sales de festa o de ball, locals on es consumeixin begudes alcohòliques o altres embeuts on es pugui ofendre la seva moralitat.
 - d) Els responsables, pares o tutors, dels menors que es troben en les tres situacions precedents.
 - e) Els que explotin amb fins lucratiu a noies menors d'edat en llocs o edificis públics per a l'oferta o la venda de tabac, flors, periòdics o qualsevol altre objecte.
 - f) Els que permetin la permanència de menors en establiments públics on es vengui o serveixin begudes alcohòliques, així com els que provoquen maliciosament en ells excessos de beguda.
 - g) Els qui permetin l'entrada de menors en sales de festa, ball o d'altres locals perillosos així com als qui els acompanyen.
 - h) Els que es lucrin amb les sustraccions dels menors.
 - i) Els que, trobant abandonat un menor de set anys, no l'ajudin o no facin

par a ell, els possibles per a judar-lo.

- j) Els responsables, pares tutors o terceres persones, que no respectin els acords presos pel Tribunal Tutelar en l'exercici de les seves facultats protectores i reformadores. Aquí la jurisdicció es repressiva.

3.- La protecció jurídica dels menors de 16 anys contra l'indigne exercici del dret a la cura i educació. Això comprèn tractes, ordres, consells o exemples corruptors.

Es a dir, per exemple, els pares que no compleixin la seva pàtria potestat.

Els pares que s'embriaguen i no s'en cuiden dels seus fills.

Els responsables, pares o tutors, que obliguin a captar, vagar o pernoctar llocs públics a menors i als qui captin acompanyats de menors.

Els responsables, pares o tutors, que siguin responsables de que els seus fills permaneixin o treballin en llocs que atempten la seva moral.

Aquí les resolucions del Tribunal són essencialment preventives.

Patronat de Protecció a la Dona

L'organització i funcions del Patronat de Protecció a la Dona va configurar al decret del 6 de novembre de 1941.

Depèn del Ministeri de Justícia i es compona d'una Presidència d'honor i una altra efectiva, un Secretari general, un Tresorer i un Consiliari designat per la jerarquia eclesiàstica.

La finalitat del Patronat és la dignificació moral de la dona, especialment de les joves, per a impedir la seva explotació apartar-les del vici i educar-les segons les directrius de la Religió Catòlica.

Les seves facultats són les següents:

- 1.- Adoptar mesures protectores a favor de les dones que es mouen en ambients nocius o perillosos i estimular l'interés social a favor de les dones moralment abandonades, especialment de les menors d'edat.
- 2.- Instar el descobriment dels fets delictius relacionats amb la corrupció i tràfic de menors, conegut amb el nom de "tracta de blanques". Estimular els Tribunals a l'acció i promocionar les Autoritats vers mesures protectores de la joventut femenina.
- 3.- Exercir les funcions tutelars de vigilància, recollida, tractament i internament de les menors que li siguin confiades per Tribunals o Autoritats especialment les menors de 18 anys.
- 4.- Mirar que siguin perseguits els delictes de pornografia.
- 5.- Proposar al Govern les reformes legislatives pertocants a aquesta matèria.
- 6.- Organitzar la formació del personal d'ambdós sexes, perfectament especialitzat en els problemes de la protecció moral de la dona.
- 7.- Fomentar la creació i desenvolupament d'institucions dedicades als mateixos fins, impulsant i coordinant les activitats dels organismes que treballen aquesta matèria.

L'organització del Patronat es fa per Junes Provincials o Junes Locals, presidides respectivament pels Governadors Civils o pels batlles.

Es l'única institució oficial que té una indicació (apartat 6) sobre la formació especialitzada del personal. Periòdicament, a Madrid i a nivell nacional, es fan uns cursos de la duració d'un any en el que es prepara als alumnes en matèries com psiquiatria, psicologia, sociologia, història, pedagogia, etc. Segons testimonis, és un curs molt superficial que no pot constituir una base suficient. De totes maneres, almenys el Patronat de Protecció de la Dona constitueix una veritable excepció.

L'Auxili Social

L'Auxili Social fou establert el 2 de febrer de 1937 amb el caràcter d'acapta pública anomenada Auxili d'Hivern, amb la col.laboració d'un emblema. Era organitzat pel Ministeri de Governació,

Es va establir que la recaudació d'aquell Auxili d'Hivern hauria de quedar en poder de la respectiva Delegació Provincial d'Auxili d'Hivern de F.E.T. de les J.O.N.S., anant a càrrec d'Auxili Social les despeses que s'originessin amb motiu d'aquella recaudació.

L'organització actual d'Auxili Social va ésser fixada en disposicions posteriors. Les grans línies són les següents: (17 maig 1940)

- 1.- Auxili Social, integrat a la Falange Española Tradicionalista de les J.O.N.S., és una entitat oficial encarregada de complir, sota el protectorat de l'Estat i per delegació d'ell les funcions benèfiques i socials que es determinen.
- 2.- En l'exercici de la seva competència funcional, pot Auxili Social:
 - a) donar assistències benèfiques als indigents, amb el fi de proporcionar-los-hi els medis indispensables a la vida (aliment, vestit, allotjament) i els sements socials complementaris.
 - b) proporcionar els mateixos auxilis a les persones que, per circumstàncies de caràcter general i extraordinari (inundacions, pèrdues de collita, guerra, etc) es trobin en situació temporal d'indigència o privades dels seus medis normals de vida.
 - c) fundar establiments on s'atengui a la subsistència i formació educativa d'orfes pobres, d'ambdós sexes, i edat inferior als divuit anys, donant preferència als qui deguin la seva orfandat a causes derivades de la Revolució i de la Guerra.
 - d) a l'Obra de Protecció a la Mare i al Nen, d'Auxili Social, li serà encomendada l'atenció i els esments del recent nascut que no pugui ésser reintegrat a l'ambient familiar.
 - e) concedir als convalescents, per medi d'institucions adequades, els mitjans que els hi assegurin en total restabliment i la reincorporació a les seves activitats normals.
 - f) cooperar amb les Autoritats públiques a la formació dels cens de les persones assistibles en els establiments benèfics i assistencials, en la recaudació de recursos benèfics, en l'observança del funcionament de les entitats benèfiques privades i d'altres comeses de naturalesa semblant.
 - g) atendre altres necessitats benèfiques que l'Estat li encomani per acte de delegació especial.
- 3.- Auxili Social és una modalitat de la Delegació Nacional de Serveis de Falange Española Tradicionalista i de les J.O.N.S.. Per a l'assessorament del Delegat Nacional es constitueix un Consell Nacional d'Auxili Social, compost de deu membres com a màxim, i són designats pel Ministeri entre militants del Moviment.

Protecció de Menors

La Protecció de Menors per decret del 2 de juliol de 1948, es defineix com una institució d'inspecció, vigilància, promoció foment i coordinació d'organismes i serveis protectors. Depèn del Ministeri de Justícia.

No fa referència només als menors que transgredeixen alguna de les conductes tipificades en el Còdex Penal, sinó també als menors abandonats moralment o materialment.

La protecció és d'àndole tutelar o sanitària, segons ho exigeixin les circumstàncies. S'estén per menors, les persones d'ambdós sexes fins l'edat de 16 anys.

Entre 16 i 21 anys, els menors que estiguin sota la tutela permanent dels Tribunals de Menors, podran seguir essent protegits, però havent advertit abans a la Direcció General de Seguretat, al Jutge de Primera Instància o al Patronat de Protecció de la Dona, segons els casos.

En aquests mateixos límits d'edat, els menors que sempre han estat sota la Junta de Protecció de Menors, si la protecció fos necessària encara, podran continuar-la exercint els organismes o establiments en què es trobaven.

Finalment, els casos de repatriació d'un menor sense pares a l'estranger, les Juntes de la Protecció de Menors poden encara continuar la tutela entre els 16 i els 21 anys.

El límit sempre són els 21 anys, que és la majoria legal d'edat.

Aquesta ajuda o tutela consisteix amb:

- 1.- la protecció i empar de la dona embarassada.
- 2.- la inspecció dels Centres, de manera permanent o transitòria on acullin o recullin menors.
- 3.- la investigació dels danys, serveis o explotacions de què siguin objecte els menors de 16 anys amb pares o sense.
- 4.- la denúncia i persecució dels delictes comesos contra els menors de 16 anys.
- 5.- l'empar als menors moralment abandonats, recollint-los de la via pública i proporcionant-els-hi educació protectora i ensenyament professional.
- 6.- la cura de l'educació dels anomenats subnormals.
- 7.- La vigilància i exacte compliment de les disposicions protectores vigents sobre treballs perillosos i mendicitats de menors, fills de pares i mares desconeguts.
- 8.- ostentació de la representació legal dels menors protegits que no la tinguin.
- 9.- la correcció dels menors de 16 anys que hagin transgredit les Llei Penal, prostituts, llicenciosos, vagos, i errants i la protecció jurídica dels menors contra l'indigne exercici del dret a la guarda i educació.
- 10.- l'estudi constant de les reformes que hagin de proposar-se a la legislació en ordre als menors.

11.- la divulgació dels estudis relatius a la protecció de menors i el foment de l'acció social a favor dels mateixos en totes les seves manifestacions.

§ - - - - -

El consell Superior de Protecció de Menors els constitueix el Ministeri de Justícia.

Els ingressos de la Protecció de Menors provenen dels rendiments de l'import del 5% sobre les entrades de tot espectacle públic, segons una llei del 29 de desembre de 1910.

El any de 1935 es va puntualitzar que en les curses de llabrera amb apostes, les empreses han de satisfer un cànon del 50% sobre la tarifa d'espectacles públics.

Quan un espectacle, en comptes de localitats o entrades tingui el seu preu incluit en la consumició o despesa l'import girarà sobre el 50% de la consumició total o despesa realitzada.

Hi ha un règim d'excepció en els espectacles ambulants on el Consell Superior autoritzarà un règim de tarifes fixes.

- - - - -

Aquesta recaudació, per a tenir una idea del que suposa, l'any 1948 era de l'ordre de 50 milions de pessetes, l'any 1953 100 milions, l'any 1959 200 milions i sempre seguint una progressió quantitativa semblant.

El quadre següent ho revela amb xifres exactes pel quinquenni 61/65 (en milions de pessetes)

<u>Espectacles</u>	<u>1961</u>	<u>1962</u>	<u>1963</u>	<u>1964</u>	<u>1965</u>
Cinemes	131.662	146.100	169.851	209.630	235.117
Teatres	21.118	22.221	25.110	28.053	30.923
Deports	22.834	26.126	29.095	36.287	38.402
Toros	20.342	23.111	29.763	35.675	42.974
Cabarets	6.188	7.455	8.638	10.355	12.390
Balls	11.105	11.895	13.033	15.060	17.492
Varis	7.293	6.664	6.599	8.199	9.351
	<u>220.502</u>	<u>234.572</u>	<u>302.089</u>	<u>343.454</u>	<u>386.649</u>

El promig de recaudació en aquest quinquenni suposa un 60,88% per cinemes, 10,23% per esports, 10,52% per espectacles taurins, 8,64% per teatres, 4,62% per balls, 29,8% per cabarets i 2,61% per varis.

D'aquestes quantitats s'en tren un 4% pel Consell Superior de la Protecció de Menors, entre el 10% i el 30% pel Tribunal Tutelar de Menors (actualment és el 20%); i el 37% de la recaudació ha d'ésser intertida "per relati ordre" en paper de l'Estat, puix que teòricament l'Estat no es pot quedar els diners en metàl·lic.

La premsa ha parlat que se malmeten els diners de la Protecció de Menors; però de fet, amb les quantitats que s'en aparten, el problema és que no hi ha diners.

BIBLIOGRAFIA SUMARIA

BIBLIOGRAFIA SUMARIA

- ROBERT K. MERTON, Teorías y Estructuras Sociales, México (només el capítol IV: Estructura social i anomia).
- EMILI DURKHEIM, El Suicidi, México
- REVISTA LATINOAMERICANA DE SOCIOLOGIA, Vol. V, Julio 1969 - 2
- CARITAS ESPAÑOLA, Plan C.C.B., Euramérica, Madrid, 1965
- FUNDACION FOESSA, Tres estudios para un sistema de indicadores sociales, Euramérica, Madrid, 1968
- B. H. BALSER, Psicoterapia del adolescente, Paidós, Buenos Aires, 1960
- EXNER F., BIOLOGIA CRIMINAL, Bosch, Barcelona, 1957
- F. FERRACUTTI, Bibliografía criminológica italiana, Multa paucis, Milán, 1965
- J. GUALLART Y L. DE GOICOECHEA, El trabajo de nuestros menores (ponencia), El Noticiero, Zaragoza, 1966
- L. JIMENEZ DE ASUA, La delincuencia juvenil y los tribunales para niños, Jurisprudencia Uruguay, Montevideo, 1929
- TRIBUNAL TUTELAR DE MENORES de Barcelona, Memoria del cincuentenario, Barcelona, 1969
- W. MIDDENDORFF, Sociología del delito, Rev. de Occidente, Madrid, 1961
- A. Quintano RIPOLLES, La criminología en la literatura universal, Bosch, Barcelona, 1960
- A. SERRANO GOMEZ, Tipología del delincuente español, Instituto Nacional de Estudios Jurídicos, Madrid, 1970
- ANNALES DE VAUCRESSON, Centre de Recherche et de Formation de l'Education Surveillée, de 1963 à 1969, Vaucresson.
- Leo Srole, A comment on "Anomy", in American Sociological review, V. 30 nº 6 - 1965 - pp. 757-762.
- P. Le MOAL, La prostitution des mineurs, Ed. Sociales françaises, Paris, 1965
- M. J. COMBART DE LAUWE, Psychopathologie sociale de l'enfant inadapté, C.N.R.S., Paris
- SEMINAIRE PREVENTION DE L'INADAPTATION SOCIALE des enfants dans les grandes villes, Centre National de l'enfance, Paris, 1961
- J. SELOSSE, Le jeune et le travail. Comité national des clubs de prévention de l'inadaptation sociale des jeunes, Paris, 1965
- R. VATTIER, Rééducation en milieu ouvert, Ed. Sociales, Paris, 1968
- G. GEMAELING, Service social et familles socialement handicapées (Enquête nationale), Caisse nationale des allocations familiales, Paris, 1970.

A part aquesta bibliografia, s'han consultat molts petits treballs fets per estudiants dintre el contexte de la facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona. No els citem perquè el seu interès ve limitat pel petit alçanc o per la petita dimensió de l'estudi realitzat. De totes maneres, podem dir que maintes vegades hi hem trobat observacions que han estat d'un interès essencial per l'objecte del nostre estudi.

INDEX

Index

- Objectiu de l'estudi, pag. 1
- La teoria sociològica sobre la marginalitat social i l'anòmia, pag.3
 - Anomia i marginalitat
 - Estructura social i anòmia
 - La discriminació cultural de l'anòmia
 - Estructura cultural i estructura social
 - Vers una tipologia de l'anòmia
 - La readaptació de la persona anòmica
 - La figura de l'educador
- L'educació especial a Espanya en la legislació de l'Estat, pag.10
- L'educació especial a Espanya en els fets, pag. 15
- Les fonts d'informació, pag. 17
- Metodologia i procés de l'enquesta, pag. 18
 - 1 Categories d'institucions en funció de la problemàtica (gràfic de correlació)
 - 2 Localització de les institucions i àmbit d'aquestes (gràfic de correlació)
 - 3 Especialització o dedicació de les institucions (gràfic de correlació)
 - 4 Edat de les persones acollides a les institucions estudiades (gràfic de correlació)
 - 5 Volum de les institucions
 - 6 Dependència de les institucions en ordre de govern i en ordre econòmic (2 gràfics de correlació)
 - 7 Antiguitat de les institucions
 - 8 La direcció mèdica (gràfic de correlació)
 - 9 La direcció pedagògica (gràfic de correlació)
 - 10 Són establiments d'educadors? Hi ha educadors de fet?
 - 11 Nivell de preparació dels educadors
 - 12 Venen la necessitat d'uns educadors especialitzats?
 - 13 Nombre d'educadors que estan en contacte amb l'anadaptat.
- Conclusions, pag. 59
- Cloenda, pag. 66
- Apèndix I, pag. 67
- Apèndix II, pag. 75
- Apèndix III, pag. 78. i apèndix IV, pag. 80
- Bibliografia Sumària, pag. 86
- Index, pag. 87

Index

- Objectiu de l'estudi, pag. 1
- La teoria sociològica sobre la marginalitat social i l'anòmia, pag.3
 - Anomia i marginalitat
 - Estructura social i anòmia
 - La discriminació cultural de l'anòmia
 - Estructura cultural i estructura social
 - Vers una tipologia de l'anòmia
 - La readaptació de la persona anòmica
 - La figura de l'educador
- L'educació especial a Espanya en la legislació de l'Estat, pag.10
- L'educació especial a Espanya en els fets, pag. 15
- Les fonts d'informació, pag. 17
- Metodologia i procés de l'enquesta, pag. 18
 - 1 Categories d'institucions en funció de la problemàtica (gràfic de correlació)
 - 2 Localització de les institucions i àmbit d'aquestes (gràfic de correlació)
 - 3 Especialització o dedicació de les institucions (gràfic de correlació)
 - 4 Edat de les persones acollides a les institucions estudiades (gràfic de correlació)
 - 5 Volum de les institucions
 - 6 Dependència de les institucions en ordre de govern i en ordre econòmic (2 gràfics de correlació)
 - 7 Antiguitat de les institucions
 - 8 La direcció mèdica (gràfic de correlació)
 - 9 La direcció pedagògica (gràfic de correlació)
 - 10 Són establiments d'educadors? Hi ha educadors de fet?
 - 11 Nivell de preparació dels educadors
 - 12 Vegen la necessitat d'uns educadors especialitzats?
 - 13 Nombre d'educadors que estan en contacte amb l'adaptat.
- Conclusions, pag. 59
- Cloenda, pag. 66
- Apèndix I, pag. 67
- Apèndix II, pag. 75
- Apèndix III, pag. 78 i apèndix IV, pag. 80
- Bibliografia Sumària, pag. 86
- Index, pag. 87

L'Educació Especial a Barcelona y la seva Província

181.

Raimon Bonal
sociòleg per la Universitat
de Lovaina

Objectiu de l'estudi

L'Escola de Formació d'Educadors Especialitzats de Barcelona ens demanava, fa un temps, de fer una introspecció sobre el problema de l'Educació Especial a Barcelona i província. L'empresa s'ens feia enormement àrdua perquè en principi, era un terreny completament verge i perquè quan s'en havia parlat només es feia periodísticament per a denunciar el mal estat d'alguna institució o per proclamar la necessitat d'integració de l'inadaptat en el contexte social en què li ha tocat viure. Les declaracions oficials de la necessitat d'ocupar-se de la complexitat de problemes que presenta la inadaptació omplenen a bastament la nostra premsa diària i en tota l'espessor de diverses afirmacions i pronunciaments, hom no sap pas molt bé si el que té més pes es la propaganda política o el sentimentalisme sensibilitzador de la gent de "la mamà del millón".

El problema resta posat sobre la taula i quan hom s'en sent responsable s'en adona que, al terme de tot plegatm l'única cosa veritablement consistent és el treball silenciós i ignorat de l'educador que està a la tasca i que intenta promocionar un home o una dona que, per les circumstàncies de la vida, es troba disminuït mentalment, físicament o socialment.

Aquesta consciència del problema feia que ens aparagués necessària la visió real del que és un educador especialitzat en un país que ja tingués un cer "rodatge" i una certa experiència en aquest problema. I, decididament, vàrem optar per a fer un estatge a Toulouse a l'Escola d'Educadors Especialitzats anomenada Institut Pédotechnique, a la població de Saint Simon. Va ésser allà on vam centrar l'objectiu del nostre estudi. Malgrat l'immens camp de treball de l'educador especialitzat, nosaltres volíem veure les funcions de l'educador en els sectors de la subnormalitat, de la invalidesa en sentit ampli o de la prevenció delinqüent. Ens interessava saber en concret si el personal educador de les institucions dedicades a aquest tipus de problemes era realment educador. Ens va semblar que la investigació científica d'això permetria formular unes hipòtesis reals de política educativa que amb una mirada futura permetés una planificació adequada, a l'estat real de les coses, i a les necessitats de l'esdevenidor, en tot el que es refereix als educadors.

Val a dir que, tot plegat, és una tasca molt constructiva que, no pretén respondre a la pregunta de saber quants inadaptats hi ha, sinó que ataca de front la problemàtica de saber quines garanties hi ha d'adaptació de la gent anòmica amb el personal educador que es disposa actualment.

El problema-seria ingenu pensar-ho- no és pas només personal de la formació de tal o tal educador, sinó que és d'unes dimensions socials enormes car, inclús en els països on s'està intentant donar-hi

sol·lució, la presa de consciència va nèixer quan l'Administració es va donar compte que resultava més econòmic, almenys en un llarg plaç, un dia d'atenció en un centre especialitzat que un dia de presó; que és més cara la representació que un treball terapèutic.

Amb això es comprèn molt bé com, inevitablement i per la força mateixa de la veritat, aquest estudi pot assolir una dimensió inesperada del fet que, ademés d'aclarir uns camps de treball molt concrets a l'educador especialitzat, pot representar també una denúncia flagrant d'un estat de coses que no van ben bé a l'hora.

Aquesta és la nostra modesta intenció: saber on fan falta educadors. Partint de la realitat en què es troba el problema de l'educació especial, serà fàcil entreveure l'immens camp de treball de l'educació especialitzada.

Volem, abans de tot, veure el que diu la teoria sociològica sobre l'anòmia i situar el personatge de l'educador especialitzat en el seu treball concret amb els problemes a què està abocat en la seva tasca.

Després, voldríem veure com es troba resolta l'educació especial en les lleis de l'Estat Espanyol. I veure també com es fa, en l'ordre dels fets, la preparació del personal especialitzat per a aquesta tasca.

Veurem també en què ha consistit la nostra enquesta i intentarem de lliurar-ne, finalment, les conclusions a les que es poden arribar.

Aquest és el contingut d'aquest estudi que, si fa un servei al futur educador especialitzat del nostre país, ja haurà acomplert a bastament la seva finalitat.

La Teoria sociològica sobre la marginalitat social:
l'anòmia

Anòmia i Marginalitat

La paraula "anòmia" vol dir absència de normes socials. Durkheim fou el qui donà a la paraula anòmia tot el contingut sociològic actual. El comportament disconforme d'alguns individus és condicionat per l'estructura social, i les desviacions que s'en deriven poden assolir diverses intensitats, essent la màxima el cas d'anòmia total i la mínima el d'integració completa.

Robert K. Merton a "Teoria i Estructures socials" ha estudiat com i per què les estructures socials impulsen els individus a adoptar un comportament desviat.

Les formes més importants de la conducta disconforme són estudiades per la sociologia criminal.

En parlar d'anòmia, volem fer una clara distinció amb el que ens vol indicar el vocable "marginalitat".

L'idea de marginalitat es basa sempre en el concepte de participació social. Aleshores, la marginalitat resulta, per tant, no un problema personal (malgrat aquest sigui, visible), sinó un autèntic problema de participació social.

Si la marginalitat fos exclusivament un problema personal, el punt de partida d'aquest estudi presuposaria una orientació exclusivament psicològica, és a dir, que el creixement d'una societat, la seva mateixa organització, el passatge d'una societat rural a una industrial, la complexitat de problemes que la urbanització de les noves ciutats comporten, provoca en certes posicions una de les tres hipòtesis següents: rols socials incompatibles o indeterminació de estatus i rols socials o estatus i rols no acceptats socialment.

En aquest estudi, nosaltres volem parlar de marginalitat social en quant és una inadequació de la societat per a servir als individus. El nostre punt de mira és sociològic. I és en aquest sentit que volem fer clara la distinció amb el concepte d'anòmia.

La societat, seu de recursos i beneficis, fa que el grup marginal es defineixi per la seva manca de participació als béns que, dret a llei, haurien de fluir de manera equitativa a tots els segments de la societat moderna. Els béns constitutius de la societat global no són pas rebuts pels grups marginals: aquests no participen d'ells o en un aspecte o en varis aspectes o en tots. El grup marginal acaba no gaudint dels corresponents beneficis socials.

Per a concretar més el nostre concepte podríem dir que tant en la idea d'anòmia com en la de marginalitat, hi ha un doble element que hi entra en joc: el desajustament (que és l'element individual) i la no participació (que és l'element social).

Ambdós són inseparables. De fet, és un problema de matís. Si s'accentua més el desajustament que la no participació tenim una tipologia de persones que es troben de ple en el camp "anòmic". Si s'accentua més la no participació social que el desajustament tenim una tipologia que, en veritat, podem anomenar de "marginació".

Els grups marginats socials serien sobretot, els immigrants, els grups racials i ètnics enclavats dintre un contexte cultural diferent, els "Bidonvilles" o ciutats barraquistes, els barris isolats, etc.

Els grups anòmics, serien sobretot, els delinqüents, els alcohòlics, els malats mentals, les mares solteres, els fills de desajustaments familiars, els sords, els cecs, etc.

El nostre estudi en funció d'aquesta distribució, tracta de grups anòmics i no de grups marginals. Nosaltres precisament perquè ens interessa moltíssim no incidir sobre els grups desajustats, sinó sobre els educadors que intenten tornar a donar el seu nom a cada cosa, estudiarem el contingut de les institucions, on són necessàries els educadors i d'aquestes institucions en treurem les variables essencials que poden determinar l'estat de coses present. Això permetrà fer projectes de política educativa en el futur.

Estructura social i anòmia

L'analista funcional considera la conducta socialment divergent tan producte de l'estructura social com la conducta conformista.

Es tracta d'una resposta humana normal a unes condicions anormals. Es un conflicte en la realització/dos valors mútuament antagònics i incompatibles.
entre

Durkheim, en "El suicidio" (Buenos Aires. Edit. Schapire 1965) ha escrit el següent:

"El crim és necessari, no pot deixar d'existir. Les condicions fonamentals de l'organització social, tal com les coneixem, l'impliquen lògicament. En conseqüència, és normal... (més encara) el que és condició indispensable de la vida no pot deixar d'esser útil, fora que la vida no sigui útil".

La reinterpretació, donada cinquanta anys més tard, de l'afirmació simplista de Durkheim -simplista, en quant en els temps de la primitiva sociologia hi havia un desfase evident entre teoria sociològica i investigació -, ha fet que s'accentués fortament el problema de les coordenades diferencials entre el ritme de canvi d'una societat i la incapacitat social i psicològica dels individus per a adaptar-se al canvi social.

L'anàlisi funcional considera activa la estructura social i és aleshores que intenta determinar com l'estructura social i cultural fa una pressió vers la conducta divergent sobre individus situats en diferent posició en aquesta estructura.

Hi ha, certament, el fet que, algunes desviacions també poden

considerar-se com una norma nova de conducta. I és per aquí que es posa en dubte el concepte de "poder legítim" en la societat.

Parlar de poder legítim o autoritat és usar sovint una frase equivocada, puix que el poder pot ésser legítimat per alguns grups, sense ésser-ho per tots els grups de la societat.

Per tant, podria ésser erroni descriure l'inconformisme amb institucions socials com conducta divergent; pot representar el començament d'una nova norma, amb els seus drets instintius a la legitimitat.

L'investigació que presentem, més que a l'estudi del problema de la divergència social, vol dedicar-se plenament a l'estudi de la terapèutica social aplicada a uns certs tipus anòmics. Ni cal dir l'apassionament que una tasca així comporta. Voldríem destriar els elements essencials de la manera com resol la situació la societat espanyola a la ciutat de Barcelona i la seva província.

Per tant, no solament tenim una ambició limitada en quant als tipus anòmics que presentem, sinó també hem limitat la circumscripció geogràfica. Voldríem abarcar, en un principi, tot el principat de Catalunya, però la tasca era massa gran per a les nostres possibilitats.

La discriminació cultural de l'anòmia

La cultura té exigències incompatibles pels situats en els nivells més baixos de l'estructura social. Per una part, s'els demana que orientin la seva conducta vers la perspectiva de la gran riquesa (econòmica, cultural, social, etc) i per altra banda, s'els hi neguen en gran mesura oportunitats efectives per a fer-ho d'acord amb les institucions. La conseqüència d'aquesta incongruència estructural és una elevada proporció de conducta desviada. L'equilibri entre els fins culturalment assenyalats i els mitjans d'obtenir-los es fa molt més inestable amb la importància cada vegada més gran d'arribar a fer-se amb els fins plens de prestigi de qualsevol manera.

Es per això que les zones suburbials, les concentracions massives de pobresa social i cultural, les ciutats-dormitoris on s'apilona la gent per la qual l'agotament de la vida laboral moderna nega tota possibilitat d'intimitat familiar, (les emigracions) són terrenys abonadíssims als desajustaments socials. En expressió de la directora de l'Escola de Saint-Simon de Toulouse, són "fàbriques d'inadaptats".

Cada país fabrica els seus inadaptats i el més greu és que, sovint o moltes vegades, després els abandona. I la producció dels inadaptats és dona sobretot, als sectors, per un concepte o altre, més desfavorits de la societat.

El problema dels inadaptats és, sobretot, un problema de família. I és per aquest camí que arribaríem a comprendre fàcilment com l'anòmia des d'un punt de vista psicològic té les seves arrels profundes en l'afectivitat humana. La desintegració familiar massiva dels sectors més desfavorits

de la societat és una causa immediata que hagin pogut ésser anomenades "Fàbriques d'inadaptats". Són sectors o estrats socials més vulnerables a les pressions vers la conducta divergent.

Anòmia significa l'estat d'ànim de l'individu a qui s'han trencat les arrels morals, que ja no té normes, sinó únicament impulsos desconectats, que no té cap sentit de continuïtat, de grup, d'obligació. L'individu anòmic s'ha fet espiritualment estèril, responsable només davant de si mateix i de ningú més. S'en riu dels valors dels altres individus. La seva única fe és la filosofia de la negació. Viu en l'estreta frontera de la sensació entre cap futur i cap passat.

Anòmia, en definitiva, és un estat d'ànim en què s'ha trencat o debilitat mortalment el sentit d'afectivitat social de l'individu.

Mi cal dir com aquestes característiques es donen quantitativa_
ment de manera generosa en els contextes socialment vulnerables. Es per
això que parlem de discriminació cultural de l'anòmia. Aquí no fem cap re_
ferència als aspectes qualitatius del problema. Potser aquí no hi trobaríem
la mateixa discriminació.

Estructura cultural i estructura social

Per estructura cultural entenem el cos organitzat de valors norma_
tius que governen la conducta que és comú als individus de determinada so_
cietat o grup: Per estructura social, entenem el cos organitzat de relacions
socials que mantenen entre ells els diversos individus de la societat o
grup.

L'anòmia serà el trencament de l'estructura cultural i les capa_
citats socialment determinades dels individus del grup per a obrar d'acord
amb els objectius culturals.

Quan l'estructura social i la cultural estan mal unificades exigint
la primera una conducta i unes actituds que la segona impedeix, hi ha una
tendència al trencament de les normes.

Es donen dos menes de d'anòmia la "simple" i "l'ajuda". La simple
es l'estat de confusió en un grup o societat sotmesa a l'antagonisme entre
sistemes de valors que acaba donant un cert grau d'inquietut i la sensació
de separació del grup.

L'anòmia aguda és la desintegració, en última instància, dels
sistemes de valors que dona com a resultat angoixes pronunciades.

Es per això que podem dir que l'anòmia varia de grau i potser de
classes.

De totes maneres, tot es centra sobre les pressions creades per
la discrepància entre objectius culturalment induïts i oportunitats social_
ment estructurades. Les reaccions a aquestes pressions, amb les tensions
conseqüents sobre els individus sotmesos a elles, poden implicar un grau
considerable de frustració i de conducta no racional o irracional. La

"destructivitat" ha estat identificada freqüentment, des del punt de vista psicològic, com una forma de reacció a la frustració continuada. Així mateix semblaria que el "negativisme total" pot interpretar-se com un rebuig sostingut de les autoritats que són exemple de la contradicció entre aspiracions culturals legitimades i oportunitats socialment restringides.

Vers una tipologia de l'anòmia

Pel que ha estat dit precedentment hi ha el perill de reduir infantilment la tipologia de la conducta divergent al que sol anomenar-se com conducta criminal o delinqüent:

Des del punt de vista de la sociologia, altres formes de desviació de les normes reguladores no tenen res o quasi res a veure amb la violació del dret vigent en el país. La simple identificació d'alguns tipus de desviació és en si mateixa un problema difícil de teoria sociològica sobre el que s'hi va fent llum progressivament.

Per exemple, l'enfermetat, en un dels seus principals aspectes, ha de definir-se com una forma de conducta divergent i els elements de la motivació per la divergència que s'expressen en el paper de malalt, no ofereixen solució de continuïtat amb els expressats en diversitat d'altres canals, inclosos certs tipus de conformitat compulsiva que no es defineixen socialment com a divergents.

Conducta desviada, doncs, no equival pas necessàriament a disfunció social i disfunció social, no equival pas necessàriament a trencament d'un còdex ètic.

En la història de tota la societat alguns dels herois de la seva cultura han estat considerats herois precisament perquè van tenir el valor i la visió d'apartar-se de les normes que dominaven en el grup. El rebel, el revolucionari, l'inconformista, l'individualista, l'heretge o el renegat d'una època pretèrita, tots sabem que és l'heroi de la cultura d'avui.

Amb tot això vull dir que no podem limitar la tipologia de l'anòmia de manera simplista, en funció de la definició donada més amunt. Ens cal una obertura suficientment ampla per a entendre que la noció que ens dóna la teoria sociològica del concepte d'anòmia, recobreix una infinitat de possibilitats i d'aspectes que no poden ésser reduïts als escassos límits d'un esquema. Tota limitació teòrica exclusivista, pecaria d'ingènua. I segur que limitaria també les immenses possibilitats de la sociologia en aquest terreny concret de la investigació.

La readaptació de la persona anòmica

A la família tal, ha nascut una nena amb una disminució mental profunda.

A una altra família el noi de 18 anys, quan anava al treball, va tenir un accident, i actualment ni es pot valdre per si mateix i va sempre amb una cadira de rodes. Tenen, ademés, un nen de 10 anys que després d'una poliomielitis, s'ha quedat paralitzat del cantó dret.

Hi havia encara una tercera llar en la que les desavinences dels pares, van acabar amb la vida conjugal, i amb una separació matrimonial i van tenir que internar els tres fills a una institució de l'assistència pública.

Tres exemples teòrics de famílies o de llars que, tenint un fill anòmic, necessiten unes condicions estructurals adequades per a la seva educació. En definitiva, que no podent anar a una escola normal; necessiten l'escola que en diem especial. Les estructures post-escolars són del tot necessàries per a la seva adequada adaptació.

Això implica, evidentment, unes mesures de política que toquen moltes carteres ministerials diferents. En primer lloc, són necessàries uns serveis mèdics de rehabilitació que arribin a tots de tal manera que la solució de la invalidesa no quedi a l'espontaneïtat dels recursos econòmics privats que vénen a ésser causa d'inevitables discriminacions. Ja que no tenim Ministeri de Sanitat, això pertoca a l'ensem, al nostre país, als Ministeris del Treball i de la Governació.

Després és necessària l'escolaritat adequada i industrial que d'una banda, consideri les possibilitats de rentabilitat i plena integració laboral de la població disminuïda i, per altra banda, doni els necessaris incentius i subvencions a les empreses a fi d'afavorir l'empleu dels disminuïts així com les pertinents ajudes o bonificacions en les quotes de la Seguretat Social. Potser això serà possible creant centres d'empleu protegit per a grans disminuïts i la promoció de cooperatives i centres pilot en ordre a la reinserció immediata del disminuït després de la seva readaptació. Això és del domini del Ministeri de Treball.

Amplia panoràmica aquesta de l'educació especialitzada que té dues exigències insubstituïbles.:

Primer, un esforç de presa de consciència popular i administrativa, i després, que no tot quedi emmarcat dintre les estretes fites d'un edifici o d'unes instal·lacions, sinó que pugui comptar amb un personal apte a la promoció, racional i efectiva, del minorat social.

Per a la primera d'aquestes exigències, ens trobem, abans de tot, amb la imatge social que s'en fa la gent del triple problema: el subnormal és un idiota a tancar, l'invàlid és l'home de la cadireta o el vigilant de les crosses dels "parkings" municipals, i l'inadaptat per causes socials és l'individu perillós que no s'en pot fer res. Aquesta identificació entre la persona i el seu paper en la societat arriba a arrelar-se tant en la psi-

cologia popular que és quasi impossible desterrar. D'altra banda l'administració s'en ocupa del problema en quant les seves conseqüències són veritablement nefastes. Puix que unes persones improductives van a l'encontre amb la idea utilitària dels membres en una societat.

Per a la segona exigència, la necessitat de l'educador especialitzat, ens trobem amb un quadre desolador on hi manca aquesta figura i la seva absència sembla que impossibilita resoldre el problema en la seva vertent personal i social. L'única experiència espanyola sorgeix a Barcelona fa dos anys fructi d'un acord entre diverses institucions de caràcter sanitari i social. És una formació de caràcter privat, almenys de moment, que no queda reflexat en cap diploma de validesa oficial. A part aquesta iniciativa, no hi ha a Espanya res de res: està tot per a fer encara.

La figura de l'educador

Quina definició es pot donar a l'educador especialitzat? "És un tècnic de les relacions humanes, responsable, fora de les activitats escolars o professionals, de l'educació d'aquelles persones (nens, adolescents, o adults) que presenten dificultats d'adaptació".

L'educador no és un mestre. El mestre es preocupa de la instrucció necessària a uns alumnes. Ha de tenir uns coneixements pedagògics per a saber com cal ensenyar una matèria i quina és la metodologia indispensable o més convenient per a fer aprendre unes coses o un text als seus alumnes.

La tasca de l'educador és molt més complexa i molt més difícil: sovint el treball queda reduït a aprendre a l'inadaptat a saber dir el seu nom a cada cosa. Però això no ho pot pas fer de qualsevol manera, sinó després d'haver observat, al llarg de convivències i de contactes sovintejats, les reaccions espontànies i deliberades, malgrat pertanyin a l'àmbit del subconscient, de les persones que l'hi han estat confiades.

L'educador no és un monitor. La missió d'aquest és l'inventar activitats creadores que omplentin pedagògicament el temps lliure d'uns infants.

La tasca de l'educador, no és simplement de temps lliure, sinó de vida. Suposa un abraçar la persona en la seva totalitat, i en els moments més importants de la seva existència.

La labor de l'educador no és tota feta una vegada per sempre. Com a treballador social i tècnic de les relacions humanes, haurà d'inventar constantment les formes convenientes que s'adaptin en cada moment a les necessitats de la persona en dificultat d'adaptació.

La labor de l'educador no és una tasca independent. No pot prescindir de la col·laboració de la societat. Ni pot tampoc prescindir de l'ajuda d'altres professionals: psiquiatres, psicòlegs, sociòlegs, assistens socials, mestres.... El treball dels antropòlegs, i etnòlegs facilita la normalització de les relacions socials de tota persona marginada, inadaptada o discriminada, imposa una exigència tal d'estructuració i d'expansió correcta

de la personalitat, que és indispensable que pugui ésser realitzat independentment dels tècnics en disciplines que toquen un moment concret d'aquestes relacions humanes.

L'èxit de la reinserció de l'inadaptat depén/^{tant} de la coherència de la societat com del necessari equilibri entre tots els professionals que abasten les diverses disciplines socials. La incoherència de la societat està directament originada per la incoherència de les persones que la componen. Treballar per la coherència de les persones és treballar, en definitiva, pel sanejament de la mateixa societat, és fer obra social per excel·lència.

- - - - -

Aquest, l'educador especialitzat, és el protagonista principal d'aquest estudi. Es convergeixen tots els esforços i totes les inversions fetes al llarg i ample d'aquest treball. És per això que pròpiament, no s'en pot pas dir un estudi sobre la inadaptació, sinó més pròpiament, un estudi sobre l'educació especial.

Ni ens interessa saber els percentatges de marginats que hi pugui haver en cadascuna de les categories d'inadaptació estudiades. Tampoc ens interessa saber la proporcionalitat assistencial en règim de readaptació en les institucions existents respecte a l'univers total de població inadaptada. Només volem saber, partint de la definició que acabo de donar de l'educador especialitzat, el volum global de les persones que estan fent tasca d'educadors a les institucions estudiades i en les categories de disminuïts en les que ens sembla necessària la presència de l'educador especialitzat. La visió objectiva del problema, fa que, com dèiem més amunt, es deixi sentir un crit de lloança o d'alerta davant l'estat real de les coses. I que la visió ens ajudi a proclamar una política educativa que aconselli uns camins determinats i concrets en la solució d'aquests enigmes.

L'educació especial a Espanya en la legislació de L'Estat

A la legislació espanyola no s'hi troba pas el contingut del que emmarca el concepte d'educador especialitzat.

La primera disposició que, d'una manera efectiva, començà a plantejar-se el problema dels subnormals, és la llei nº 45 del 21 de juliol de 1960. Els seus articles 7 al 12 constitueixen els Fon^d/ Nacional d'Assistència Social i el Patronat Nacional d'Assistència Social, depenent del Ministeri de la Governació.

Malgrat la llei no anomeni expressament els subnormals, els plans que posteriorment a la dita llei van ésser aprovats del Govern, sota les propostes del Patronat Nacional d'Assistència Social, fan referència a l'ajuda a donar als subnormals.

Els decrets que es desprenen de la dita llei, que van de 1960 a 1968, especifiquen les quantitats que van ésser empleades a la readaptació del subnormal o a l'assistència preventiva als disminuïts mentals. Internaments, ambulatoris, centres de diagnòstic, etc. Aquests decrets, només fan que especificar les condicions, requisitis i quantitats en les que s'atorquen certes indemnitzacions d'ajuda.

El decret, certament, més important pel que fa referència al nostre estudi és el del 23 de setembre de 1965. Parla de l'educació especial als subnormals i és la primera vegada que veiem el legislador servir-se d'aquesta expressió.

Defineix en l'article primer un Centre d'Educació Especial destinat als nens o joves que, com a conseqüència de deficiències o inadaptacions d'ordre físic, psíquic, escolar o social, resultin incapacitats o tinguin dificultats per a seguir amb un normal aprofitament els programes d'estudis corresponents a la seva edat en els Centres Primaris, d'Ensenyança Mitja o Professionals.

Fa una extensió de les ajudes i subvencions del Fons Nacional d'Assistència Social a les Escoles o tallers de subnormals que reuneixin certes condicions de reconeixement a la Llei d'Ensenyança Primària del 2 de febrer de 1967.

Malgrat sembli que el concepte és molt ample, la realitat és que, en la seva determinació, només es refereix als disminuïts mentals.

Consignem els decrets 2421 del 20 de setembre de 1968 i el 1076 de 9 d'abril de 1970 que fixen les ajudes de la Seguretat Social en l'assistència als subnormals.

Potser el més curiós d'aquests decrets, en el ^eu article 4rt., és el concepte ^{que} ~~de~~ dona de subnormal:

- Cecs amb visió inferior de 20/200 en tots dos ulls després de l'oportuna correcció.
- Sordemuts i sords profunds, amb una pèrdua d'agudesa auditiva de més de 75 decibelis
- Paraplègics, semiplègics i tetraplègics
- Els invàlids que han perdut les dues mans, els dos peus, una mà i un peu o un peu i una mà.
- Oligofrènics amb coeficient intel·lectual inferior al 0'50
- Paralítics cerebrals.

La substància d'aquests decrets (art.2) és establir una assistència als subnormals mitjançant dos canals.

1.- Concessió d'una aportació econòmica de 1.500 pessetes mensuals per a contribuir al sosteniment de les despeses que l'educació, instrucció i recuperació dels subnormals originin als familiars que les tinguin a càrrec, i

2.- Establiment de Centres per a portar a terme l'educació, instrucció i recuperació dels subnormals.

Pel damés, estableix les condicions i requisits dels beneficiaris de l'aportació econòmica.

Per a trobar el terme "educació especial" - a nivell de la llei escrita, no encara dels fets, cal esperar als darrers textos legislatius del 4 d'agost de 1970, aprovada a Les Corts Espanyoles el 28 de juliol i publicada al "Boletín Oficial del Estado", els 6 i 7 d'agost. El febrer de 1969, havent-se buscat l'assessorament dels sectors professionals més capacitats i de les entitats més representatives de la societat espanyola, es va publicar el "Llibre Blanc de l'Educació". El seu títol era: "La educación en España. Bases para una política educativa". Allà es feia una lleugera al·lusió de l'Educació Especial; però entenia sota aquest concepte exclusivament l'educació dels subnormals.

L'únic punt de referència per a la preparació d'educadors especialitzats és el que, s'ha anomenat la titulació en pedagogia terapèutica. S'havia constituït un diploma en pedagogia terapèutica sobre el que es fa necessària distingir quatre èpoques. Titulació oficial, atorgada només als mestres o als qui estaven treballant en el camp de la subnormalitat, o de la invalidesa. Hom té la impressió que només venia a cobrir unes necessitats d'emergència que no passaven d'ésser veritables i autèntics "tapaforats".

La primera època ve marcada per una reunió que es convocà a Madrid el 1961 o 1962. Eren persones que ja portaven molts anys treballant en l'ensenyança especial (subnormals intel·lectuals i problemes d'invalidesa, exclusivament). Aquesta reunió durà 8 dies, després dels quals els fou concedit el diploma en pedagogia terapèutica.

La segona època, vers els 1967 o 1968, la caracteritza l'organització d'un curs per a persones amb el títol de magisteri. Els concedien l'excedència i els hi pagaven l'estada durant el curs. I com que això els donava la perspectiva de passar de 12 a 17 punts en l'escalafó administratiu - que comportava dues avantatges essencials: un augment de sou i d'ascensió professional dintre la professió del magisteri - era, de fet, la concentració d'un allau de gent que, sense cap mena de vocació, anava a titular-se en pedagogia terapèutica deixant les seves escoles -sobretot de poble- sense substituït.

Després d'un any en què no es feu cap curs, es va passar a la tercera època, vers 1969, en la que es feia un curs només de teoria a l'estiu de manera molt intensiva i cap el febrer, aproximadament, de l'altre curs s'els convocava per a fer unes pràctiques i després feien un curs d'una setmana de reflexió sobre les pràctiques fetes.

Fou en aquest curs que començà a funcionar un examen de preselecció i un examen final per a aconseguir el títol. Els criteris de preselecció eren: un curriculum vitae, un examen de capacitat psicotècnica i una anàlisi caracterial. Això es feia sota la base de tests; però no es feia cap entrevista personal.

La quarta etapa, que és l'actual, és la que divideix les persones

en tres graus, segons l'experiència de treball.

En el primer grau, que comprèn els de més pràctica es limiten a fer una reunió a Madrid.

En el segon grau, es fa un curset a Madrid d'un mes de duració exclusivament amb lliçons magistrals i una prova consistent en un petit estudi.

I en el tercer grau, que comprèn els que pràcticament no han vist mai un inadaptat, es fan dos cursets: un d'un mes i mig a l'estiu i un altre de quinze dies al setembre i després, unes pràctiques. Les classes es fan, sobretot, pel sistema de taules rodones.

Les perspectives de futur en aquest camp feràn variar les coses bastant. Fins ara, l'ensenyança especial anava enfocada de cara als que ja treballaven en aquest camp. Però, amb previsions d'un marge d'un any, quan l'Escola Normal estarà integrada a la Universitat, les persones que vulguin fer pedagogia terapèutica agaferàn assignatures de la secció optativa enfocades vers aquesta especialitat. Ademés la Facultat de Filosofia i Lletres en la secció de Pedagogia permetrà aquesta especialització.

Com podem veure, la titulació en pedagogia terapèutica va encaminada, en el passat, en el present i en l'esdevenidor, a formar mestres especialitzats, però no educadors.

Hem parlat més amunt de la Llei General d'Educació i del Llibre Blanc. El seu contingut en el que fa referència a l'Educació Especial, pot resumir-se en els següents termes:

En el Llibre Blanc sobre l'Educació només els nombres 96, 97 i 98 són dedicats a aquests temes, sota la rúbrica "educació especial".

96.- La finalitat, estructura, duració, programes de treball i límits de l'Educació Especial, s'ajustaràn als nivells, aptituds i possibilitats de desenvolupament de cada subjecte necessitat d'aquesta mena d'educació i no a criteris cronològics.

97.- La preparació d'aquests programes educatius requereix una acció educativa especialitzada, transitòria o permanent. No s'inclouràn entre els necessitats d'educació especial els retrassats intel·lectualment o culturalment lleus, que puguin ésser atesos en classes de recuperació en els Centres docents del sistema regular.

98.- Per a atendre degudament aquest sector de l'educació es dictaràn normes i s'establiràn serveis que permetin la localització i diagnòstic d'aquests casos i es formarà personal especialitzat que atengui a l'educació dels alumnes de les característiques indicades amb un criteri no assistencial, sino d'orientació i superació, que els permeti sentir-se útils i integrar-se el més eficaçment possible a la societat.

Al nivell d'ideal o desig a atènyer, podem entreveure en el Llibre Blanc quatre elements importants:

1.- Que la classificació dels necessitats d'Educació Especial cal fer-la segons el nivell intel·lectual i possibilitats educatives i no en funció de l'edat.

- 2.- Que només han de fruir de l'educació especial els subnormals mitjos i profonds (Vegis la nota del final de l'apartat).
- 3.- Que són necessàris centres de localització i diagnòstic.
- 4.- Que és indispensable la formació d'un personal especialitzat.

Poc més tard, la Llei General d'Educació, en el seu títol I capítol VII, articles 49 al 53, fa una lleugera menció de l'educació Especial.

Además de refermar els quatre punts del Llibre Blanc, parla de l'atenció especial als superdotats dient que és necessari que la seva educació es faci en Centres docents de règim ordinari però amb una atenció especial que permeti el desenvolupament de les seves majors possibilitats intel·lectuals.

En apèndix hi ha tot el que és refereix a la naturalesa i la legislació de les institucions d'Auxili Social, Patronat de Protecció de la Dona, Juntas Provincials de Protecció de Menors i Tribunals Tutelars de Menors.

- - - - -

A la llei escrita, no hi ha res més. L'educador que nosaltres prevèiem quan parlàvem de la seva naturalesa, no està previst.

Malgrat tot, ens trobem que hi ha moltes persones que fan tasca d'educadors en institucions privades i oficials, dedicades a la inadaptació. Això és el que pretén examinar aquest nostre treball.

Además, anem guiats per la idea mental de l'educador especialitzat que hem après a través de l'estudi teòric i de l'estatge pràctic a Saint Simon. Es per això que, malgrat tenir un cens exhaustiu de les institucions hospitalàries i dels grups psicoterapeutes antialcohòlics, no inclourem aquestes categories perquè considerem que no és un lloc apropiat d'educadors. De les institucions hospitalàries, només retindrem els serveis de recuperació i els d'infància.

Nota: Ens sembla molt oportuna aquesta observació. En el primer seminari internacional sobre els nens atesos d'insuficiència mental tingut a Limoges el maig de 1971, es va arribar a la conclusió de què en el 25% dels nens marcats per la insuficiència mental, aquesta anomalia és només una etiqueta. No es tracta pas de debilitat mental, sinó de desordres que tenen causes afectives, socials, culturals, patològiques ... (Le Monde, 4 maig 1971).

L'Educació Especial a Espanya en els fets

La planificació de l'assistència als inadaptats, no ha d'esser dirigida per pedagogs, ni per metges, així com el ministeri de l'exèrcit tampoc ha d'esser portat per un militar. La professió de polític s'ha de revaluar perquè és precisament al polític que pertoca dirigir l'acció. El tècnic ha d'assessorar; però té una visió massa parcial de les qüestions per a ésser apte per a la direcció. Aquesta ha d'estar en mans dels polítics.

El mateix passa amb les associacions de pares; no han de dirigir ni han de constituir escoles; només han d'assessorar.

El sistema que es segueix actualment en l'educació especial és marginador de per si mateix, especialment en el que fa referència als tallers protegits, doncs difícilment s'aconseguirà inegrar els inadaptats a la societat. Mai no podran treballar en la indústria normal.

El subnormal, l'invàlid, l'expressoner, han de treballar en la indústria lliure com qualsevol altre persona. L'inadaptat es troba que, malgrat vulgui treballar, no pot arribar a un just i responsable lloc laboral en el si de qualsevol empresa. El que passa és que les empreses solen ésser dirigides per empresaris que no poden estar atents als problemes dels inadaptats. Aleshores, aquesta es dónen en certa manera, cops de cap contra muralles insalvables.

La solució a curt plaç no és previsible. A llarg plaç, la solució rau en l'adopció d'una política industrial, econòmica i laboral que, amb consciència del problema doni als empresaris la moral suficient per a fer experiències en aquest sentit, malgrat que el fantasma de la rentabilitat els faci rodar el cap.

Malgrat l'evolució de les tècniques d'el·lecció i col·laboració de personal en els últims anys, s'ignora el treballador inadaptat com agent productiu o, en el millor dels casos, se l'ha mantingut en un empleu considerat mínim en tots els aspectes.

Les escoles, sobretot les de subnormals, són moltes vegades un pur muntatge. Es fa creure als pares que el seu fill pot estudiar fins i tot el batxillerat. S'el té un cert nombre d'anys a l'escola i al final el tornen al pare dient que no hi ha res a fer. Moltes escoles el tenen fins als 14 o 18 anys i després el deixen al carrer. El veritable problema comença aleshores. Metrestant, l'escola ha viscut una sèrie d'anys a càrrec de l'inadaptat; però no ha solucionat res. És a aquesta edat que el problema és agut i és precisament aleshores que les escoles, que fins al moment ha viscut de l'angoixa dels pares, el tornaran dient-els-hi que no hi poden fer res, que ja no és lloc per a ells, que haurien de buscar una altra cosa.

Hi ha una manca d'escoles evident. L'univers minorat té verdares dificultats a trobar-hi plaça. Aleshores, les beques concedides pel Patronat d'Igualtat d'Oportunitats (P.I.O.) (82 milions a l'any) que es concedeixen només als subnormals, es queden sense efectivitat perquè un

dels requisits de la sol·licitud és haver reservat plaça a una escola.

Els nens educables, dèbils mentals d'un coeficient intel·lectual superior a 0'50, no tenen les 1.500 ptes. mensuals acordades per la Seguretat Social. Aleshores, en definitiva, tot recau sobre els pares que, si no poden, miraran de treure el màxim profit possible del nen sense tenir en compte la seva educació.

Además, no hi ha cap control dels diners concedits per la Seguretat Social "per a contribuir al sosteniment de les despeses que l'educació dels subnormals origini als familiars que els tinguin a càrrec" Aquests diners serveixen per a pagar plaços de molts electrodomèstics abans que invertir-los en l'educació del fill que és una molèstia a qui només cal suportar.

La veritat és que la panoràmica és enormement llastimosa, per a no dir aplastant.

Aquests fets que evoquem ara son simplement impressions donades pel seny característic que dóna la primer aproximació al problema de la inadaptació. Cal encara que analitzem els resultats de la nostra enquesta per a verificar, amb una mirada més fina i aguda, les lleis sociològiques que s'en desprenen.

La sociologia,^{eh} els seus començaments partia d'un punt de vista normatiu, és a dir, d'una preocupació moral del que és legítim. Aquesta preocupació, malgrat no s'hagi de proscriure, reposa sovint sobre pures consideracions apriorístiques, sobre una anàlisi ideològica i implica, el desconeixement mateix del problema, que és el de que els fets socials constitueixin una realitat que es deu conèixer i comprendre abans de legislar sobre ella.

Per a estudiar els fets únicament per a saber el que són, es fa necessari haver arribat a la noció de lleis. El sentiment de què hi ha lleis, constitueix el factor determinant del pensament científic. Els fenòmens socials, tinguent l'home per actor, obeeixen a lleis; constitueixen un ordre natural. Existeix una naturalesa social sotmesa a lleis.

Una llei és una relació constant entre dos elements que varien i és un contrasentit total lligar la noció de permanència de les lleis amb la de la rigidesa de les formes o de les institucions.

Las lleis que nosaltres intentarem de treure de la realitat, seràn lleis estadístiques, és a dir, que feràn incís sobre els conjunts i no sobre els casos particulars. No volem pas eliminar el fenomen singular i substituir l'esdeveniment localitzat en el temps i l'espai pel fenomen general. Només volem eliminar l'individual, en tant que l'individual s'oposa al social.

Volem expressar el residu que permaneceix quan les particularitats individuals s'eliminen, és a dir, ens interessa veure el que és imputable al mateix fenomen social, o sigui, el fet que els individus estàn en relació uns amb els altres.

El conjunt d'institucions existents, dóna una atenció específica al problema de la inadaptació. No ens interessa especificar la pedagogia i la base educativa de tal o tal institució, sinó que ens interessa respondre a la hipòtesis que ens formulàvem al començament sobre l'educació especial. Prenem aquesta com un fenomen col·lectiu, com un fet social que ens interessa.

Les fonts d'informació

Després d'haver estudiat teòricament el concepte sociològic d'anòmia i marginalitat social i després d'haver fet el petit estatge a Toulouse per a veure què era un educador especialitzat, vam procedir a la confecció d'un cens de les institucions que a Barcelona i província es dediquen als problemes d'inadaptació. En el nostre recull, vam relacionar-nos amb persones que estan pròximes a les següents institucions: En el camp hospitalari vam poder obtenir del Servei de Coordinació Hospitalària la llista completa de les institucions hospitalàries de Barcelona i província amb la determinació de les característiques essencials de cadascuna.

En el camp de la subnormalitat Aspañas (Associació de Pares de nens i adolescents subnormals) ens va facilitar la llista completa de les escoles, tallers i escoles-tallers, que hi ha en el camp concret qu'ens interessava.

En el terreny de la invalidesa ens vam posar en contacte amb ECOM (Entitat Cooperació Minusvàlid) que és una federació que agrupa les següents Associacions:

AFAP: Tallers i trasllat dels minusvàlids

ANIC: Centre estatal (Associació Nacional d'Invàlids Civils) que promou tallers i escoles.

Associació de Pares de Disminuïts Físics: Promoció d'escoles de minusvàlids.

Auxilia: Ensenyament domiciliari de nens minusvàlids.

Càrites: Centre Eclesiàstic que promou escoles i tallers.

Fraternitat Catòlica de Malalts: Moviment d'Apostolat seglejar que ha promou cionat alguns tallers

Llars de l'Amistat: Fundació de cases o llars on els minusvàlids perpetus puguin viure en família

Institut Gutman: Hospital de paraplègics, escola i tallers

Unió d'Amics dels Malalts: Promoció de tallers i escoles de formació professional.

També, en quant a la invalidesa ens vam posar en relació amb l'Organització Nacional de Cecs (O.N.C.E.) i amb la Federació Deportiva de Minusvàlids.

Quant a l'alcoholisme, la font bàsica d'informació va ésser el grup Teral. De totes maneres, tot el que es realitza en el terreny de l'alcoholisme no es tradueix en institucions, sinó en grups que fan psicoteràpia dirigida per un metge i una assistenta social. També coneixem

metges que, de manera privada, fan psicoteràpia a alcohòlics que volen sortir del seu hàbit.

Finalment, quant als inadaptats, les nostres fonts d'informació foren: la Delegació de Sanitat i Assistència Social i la de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, els organismes diocesans de beneficència, el Tribunal Tutelar de Menors, el Servei d'Auxili Social, la Junta Provincial de Protecció de Menors i els organismes pertinents de la Diputació Provincial, i el personal responsable de les Aldeas Infantils S.O.S.

La col.laboració informativa de la càtedra de psicologia de la Universitat de Barcelona va ésser molt eficient. Així com les orientacions concretes de l'Institut de Reinserció Social (I.R.E.S.), de la càtedra de psiquiatria de la Facultat de Medicina, dels responsables de Càritas Diocesana, del personal de Promoció Professional Obrera (P.P.O), de moltes persones que, perteneixent a grups, oficials i d'altres, de treball social, toquen de prop el problema de la inadaptació en algun aspecte o altre de les seves manifestacions.

El cens que vam confeccionar era bastant exhaustiu. Però encara es tractava de destriar sobre el paper i amb contacte amb els responsables, les institucions on, en funció dels nostres coneixements teòrics i pràctics, intuïm que eren el camp abonat per l'educador especialitzat.

Lliurem a l'Appendix I, la llista definitiva de les institucions afectades pel nostre estudi, seguint aquestes tres categories i distribuïdes segons la dependència de cadascuna d'elles.

Metodologia i procés de l'enquesta

Una vegada confeccionada la nostra llista, vam visitar totes les institucions i tinguèrem entrevistes amb els directors, personal responsable o assistents socials de cada establiment.

La distribució de les nostres enquestes fou la següent: el mes de maig 30'67%, el mes de juny el 44'79% i el juliol el 23'9% de totes elles.

El qüestionari-guia que fèrem a totes les institucions fou el següent:

Plantejament de les entrevistes amb els directors dels centres a estudiar

- 1.- A què es dedica fonamentalment (escola, sanatori, asil, reeducació, formació laboral, readaptació....)
- 2.- Nombre de persones assistides, edats que comprèn, sexe dels assistits
- 3.- Ambit de la institució (Local, comarcal, regional, provincial, nacional)
- 4.- De qui depèn la institució en ordre de govern (Municipi, estat, privat, Església)
- 5.- De qui depèn en l'ordre econòmic (quotas, pensions, donatius, subvencions)
- 6.- Antiquitat de la institució (any fundacional)

- 7.- Evolució que ha sofert
- 8.- Qui la dirigeix medicalment? qui pedagógicament?
- 9.- Nombre de personal que està en contacte amb l'assistit, especialització i funcions
- 10.- Experiència professional d'aquest personal
- 11.- Preparació d'aquest personal (culturalment i professionalment)
- 12.- Com es plantegen el problema de la formació del personal educador?
- 13.- Projectes que té la institució (ampliació de serveis, de places...)

Amb els resultats d'aquests entrevius, vam fer uns informes o comunicacions. El conjunt d'aquests raports fou codificat segons el model de codificació que posem a l'Apendix II, i el 4 d'agost les fitxes eren entregades a la I.B.M. Els resultats van ésser donats en els totals, els percentatges i les correlacions que havíem demanat, així com indica l'Apendix III.

L'exploitació de l'enquesta

L'exploació de l'Enquesta1.- Categories d'institucions en funció de la problemàtica

	<u>institucions</u>	<u>%</u>
Problemes intel.lectuals	73	44'70%
Problemes físics	29	17'79%
Problemes socials	61	37'42%
	<u>163</u>	<u>100'00%</u>

Els inadaptats que troben més acolliment per part de la societat són els mentals, i els que es troben sota prevenció. Els primers, han estat objecte d'una ampla sensibilització popular a través dels mitjans de comunicació social i de les campanyes nacionals i els segons són acollits per les institucions dels Ministeris de Justícia i Governació, per organismes municipals i els de la Diputació Provincial.

Els més oblidats són els invàlids o deficients motòrics que, malgrat els esforços de l'Associació Nacional d'Invàlids Civils i d'organismes com ECOM, no compten pas amb un nombre gaire important d'institucions.

Com a indicació a subratllar, hem de dir que que repartició global de la diversitat de problemes a què es dediquen les institucions en relació a la localització, es presenta així:

<u>Problemes específics de la institució</u>	<u>Barcelona</u>	<u>Província</u>
Intel.lectuals	40'7%	52'7%
Físics	17'6%	18'2%
Socials	41'7%	29'1%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

Els problemes d'inadaptats mentals, en bona part, es concentren a la província de Barcelona. En canvi, els problemes de prevenció es troben en bona proporció a la ciutat. La diferència relativa és significativa.

Malgrat tot és potser més important l'àmbit que la localització en aquest aspecte. Almenys aquell ponderarà una mica la dimensió real i la força verdadera de cada establiment. Vegem-ho en el quadre següent:

Problema
específic
de la

<u>institució</u>	<u>Local</u>	<u>Comarcal</u>	<u>Provincial</u>	<u>Nacional</u>	<u>Internacional</u>
Intel.lectuals	61'8%	79'5%	22'4%	25%	25%
Físics	17'6%	7'7%	20'7%	25%	25%
Socials	20'6%	12'8%	56'9%	50%	50%
	100'0%	100'0%	100'0%	100%	100%

El caràcter local o comarcal predomina de molt a les institucions dedicades a problemes mentals. Els establiments dedicats a problemes de prevenció temen sobretot, un àmbit més ample: Regional o Provincial i més.

Aixó ens indica que l'erecció d'un immoble dedicat a problemes d'adaptació no necessàriament serà emprat a resoldre un problema local, sinó que s'interessarà molt més per una problemàtica que vol combatre o refer.

Per a dir-ho breument, el que interessa és la reinserció com a problema independentment d'on es localitzi aquest.

2.- Localització de les institucions i àmbit d'aquestes

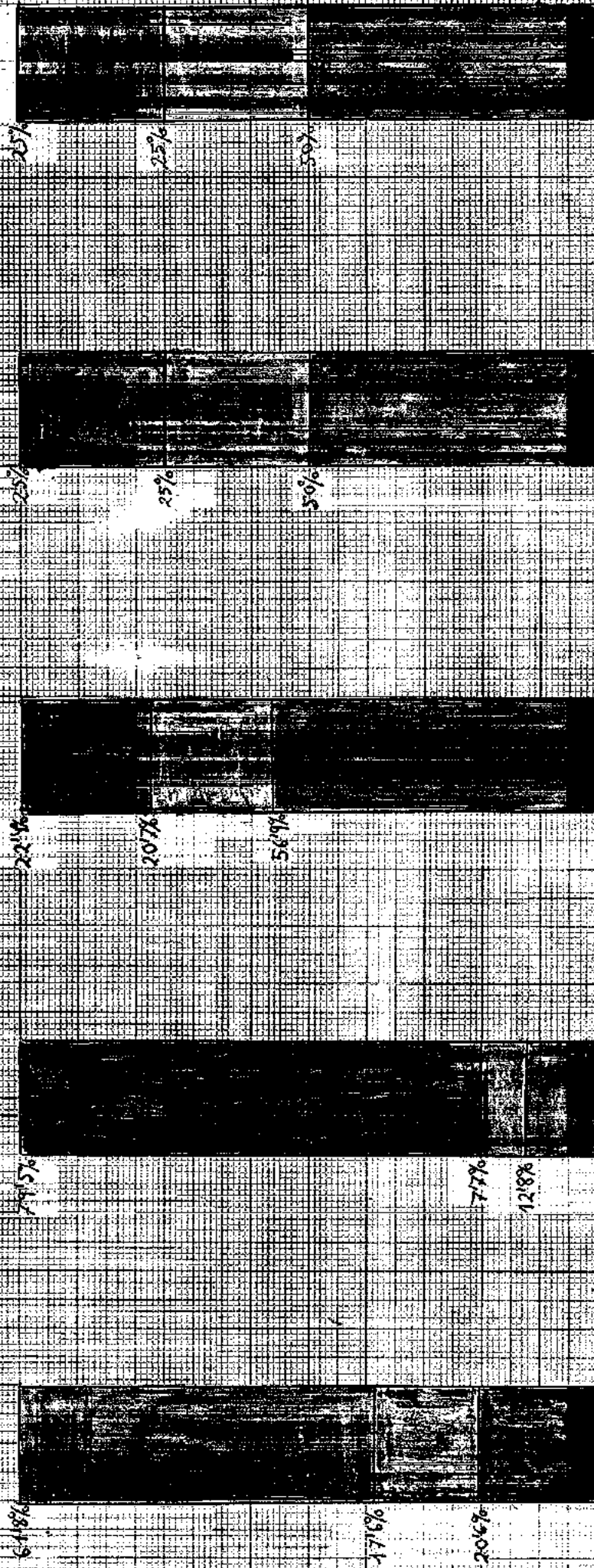
	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Barcelona-ciutat	108	66'26%
Província	55	33'74%
	163	100'00%

La ciutat acapara les dues terceres parts. Es una dada relativa del fet que potser la localització no té pas el mateix valor que l'àmbit de la mateixa institució.

<u>Ambit</u>	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Local	34	20'86%
Comarcal	39	23'93%
Provincial o regional	58	35'58%
Internacional	4	2'45%
Nacional	28	17'18%
	163	100'00%

Una institució enclavada a un lloc a un altre és un fet relatiu. En canvi, prescindint de tota localització, veiem que més de la meitat de les institucions, 59'51% , sense tenir un àmbit nacional, ultrapassen tot

Correlació del problema específic al que es dedica
la institució amb l'àmbit de la mateixa

Ambit Local

Comarcal

Provincial

Nacional

Internacional

Problemes socials

Problemes físics

Problemes intel·lectuals

localisme (només 20'86% són d'un àmbit local).

Les institucions psiquiàtriques, per exemple, han establert recentment la sectorització, és a dir, cadascuna d'elles abarca un sector concret de la província, independentment de la localització concreta on es troba. A més, moltes institucions, sense haver decretat aquesta sectorització, tenen de fet una influència comarcal o provincial.

La majoria de les institucions d'inadaptació sobrepassen les dimensions comarcals, així mateix les institucions psiquiàtriques per la sectorització feta a escala del país.

Les escoles de sord-muts, cecs o invàlids, donada la seva escassetat, també tenen un àmbit molt ample.

Així es veu molt més en les institucions de mares solteres on inclús és superat el nivell provincial. I es comprèn perquè, generalment, són situacions que cerquen l'anonimat.

En canvi, les escoles i tallers de subnormals i també els tallers d'invàlids són molt més localistes o, al màxim comarcals.

Hem intentat veure la correlació existent entre la localització i la dependència de l'establiment en ordre de govern.

Es el que expressa el quadre següent (en nombres relatius)

<u>Dependència de govern</u>	<u>Barcelona-ciutat</u>	<u>província</u>
Església	20'4%	27'3%
Auxili Social	2'8%	3'6%
Patronat	16'7%	27'3%
Privat	41'7%	34'5%
Tribunal Tutelar de Menors	4'6%	3'6%
Junta Prov. Prot. Menors	4'6%	1'8%
Municipal	6'5%	0'0%
Diputació Provincial	2'8%	1'8%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

Primerament, quan parlem de la dependència Municipal sempre ens referim a l'Ajuntament de Barcelona. Totes les institucions Municipals censades són de la ciutat.

Després, el que es veu és que en funció de la localització dels establiments, arreu hi ha moltes més institucions a la ciutat que a la província, exceptuant-ne les que depenen d'un Patronat, de l'Església o d'Auxili Social i per les poques institucions censades, no les podem tenir en compte perquè la diferència és mínima.

Aleshores, hi ha el fet a constatar que el Règim de Patronat, sobre tot, i els establiments que depenen de l'Església tenen realment uns desnívells significatius a favor de la província. És a dir, que governen moltes més institucions fora de Barcelona que a la ciutat.

Una de les explicacions possibles és la de què la raó sigui les possibilitats econòmiques i d'altra mena que ofereix la ciutat.

Es per això que hem volgut cercar la correlació existent entre la localització i la dependència econòmica: tenim el quadre següent:

<u>Fons Econòmic</u>	<u>Barcelona-ciutat</u>	<u>Província</u>
Fons Privat	53'7%	45'5%
Fons Oficial	24'1%	16'4%
Fons Mixte	21'3%	38'2%
	99'1%	100'0%

A les que hem considerat com dependents de l'Església hi ha una bona quantitat d'establiments que, essent interns de religiosos o del bisbat són institucions auxiliars de la Protecció de Menors o del Tribunal Tutelar o del Patronat de Protecció de la Dona, i per tant, es sostenen amb fons mixte, oficial i privat alhora. Així mateix, són d'aquest sosteniment mixte tots els establiments que es troben sota el règim de Patronat. Aquí els mestres són pagats per l'Estat, malgrat que la nòmina hagi d'ésser sovint completada per conceptes privats de l'organisme religiós o l'Associació de Patronat.

I en aquesta correlació de la dependència econòmica amb la localització, veiem clarament com, tant els fons privat, com l'oficial és molt més generós en inversions a la ciutat i, en canvi, el fons mixte ho és molt més a la província.

Es per aquí que arribem a la conclusió que els establiments de Patronat i de l'Església es vessen molt més a la província perquè les seves dificultats econòmiques es veuen resoltes més fàcilment, per la via d'una ajuda oficial que, a nivell privat, no podrien suportar.

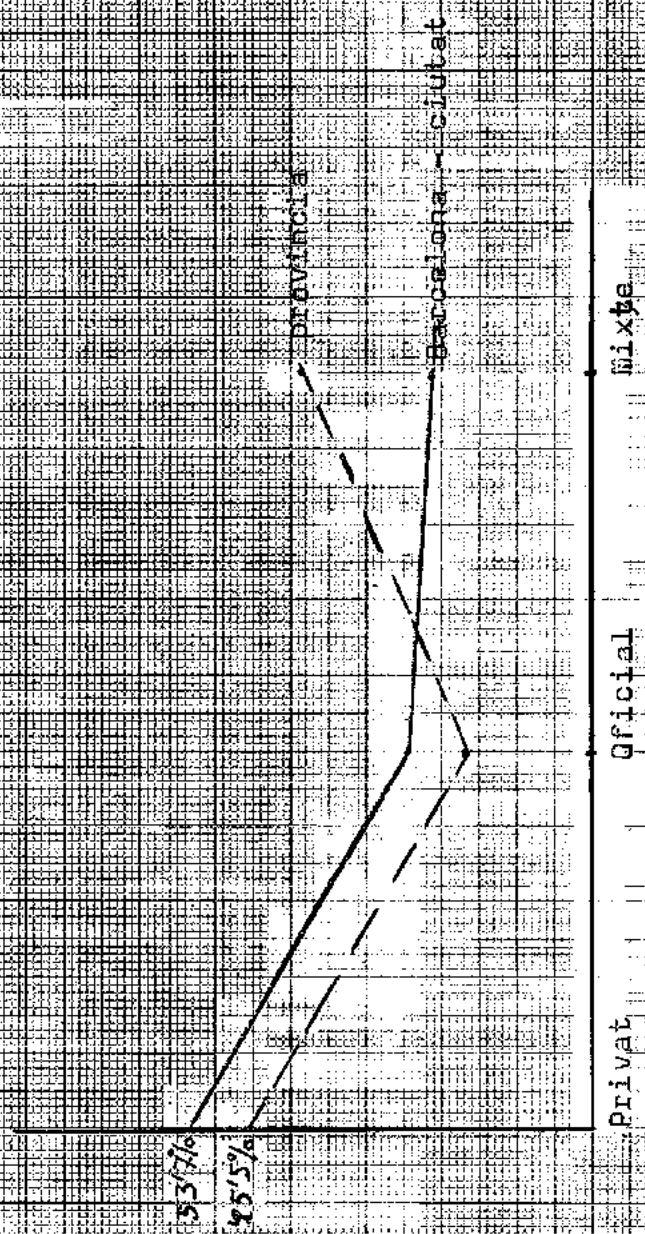
La veritat és que les dificultats econòmiques són evidentment més ponderables a la província que a la ciutat, on els recursos són molt més variats i on les complicacions administratives es resolen més fàcilment.

Hem intentat veure si aquest problema econòmic afectava en la presència d'una direcció mèdica o d'una direcció pedagògica. En el supòsit de que hi tingués alguna cosa a veure hi hauria més equipament en aquest sentit a la ciutat que a la província.

Quant a la direcció mèdica, hem pogut veure que la localització no afecta massa aquest tipus de problemes. Es dona una proporcionalitat sensiblement igual a Barcelona que a la província de presència mèdica o de manca de tota direcció clínica.

En canvi, no passa el mateix en la direcció pedagògica. Heus aquí aquesta correlació:

de les institucions amb la seva ubicació
 de les institucions amb la seva ubicació

Valoren més altres coses	16'7%	12'7%
En prescindeixen totalment	26'9%	14'3%
	100'0%	100'0%

La urgència d'una especialització és molt més ressentida a les

Vol dir que, donades les dificultats trobades a la província d'ordre econòmic i d'ordre administratiu es troben, en general, en la situació de "voler i no poder".

.

En conclusió de tot plegat, direm que la localització d'una institució té una importància relativa: però, malgrat tot, té una incidència clara sobre les qüestions econòmiques i de gestions que influencien de molt, la marxa real d'aquests establiments. La província estant molt més desfavorida que la ciutat.

- - - - -

3.- Especialització o dedicació de les institucions

En els problemes intel·lectuals hi estan compreses totes les institucions que es dediquen als problemes d'inadaptats mentals (psicòtics, psicòpatas, oligofrèncis, parafrèncis, hebefrèncis, paranoics, esquizofrèncics, etc.) Les institucions estudiades són escoles de subnormals (26'38%) tallers de dèbils mentals (4'29%), escoles i a l'ensens tallers (7'36%) o institucions psiquiàtriques (5'52%) que acullen malalts mentals de tota mena. Inclús hi ha alguna residència-asil per a profonds (1'2%) a Arenys de Mar i a l'Hospital del Nen Déu.

En els problemes físics, hi trobem les Residències-Asil (7'4%) que tenen poliomelítics, paràlitzats, cerebrals, paraplàgics, malalts crònics, deficients motòrics, deixes tuberculosos, residències de cecs i serveis de recuperació. Les escoles (6'13%) de cecs i sords, invàlids i paralítics cerebrals. Els tallers (4'29%) de paraplàgics o d'invàlids.

I en els problemes socials, hi estan compresos els establiments de prevenció (30'67%) que acullen nens, adolescents o adults en situació de reinserció social que són fills de desavinences conjugals, de mares solteres, orfes, desamparats, etc. Capítol a part mereixen les institucions de mares solteres (1'84%) i les guarderies infantils de nens i nenes que són fills de situacions semblants (3'07%). Finalment, en aquesta mateixa categoria, ens ha semblat de fer lloc a part al que hem anomenat "míngpen-sionat" (1'84%). Són menjadors que, depenent d'un organisme oficial, faciliten la mitja pensió a nens i nenes que tenen dificultats a ésser alimentats pels seus pares per les condicions familiars concretes en què es troben.

La majoria de les institucions estudiades es dediquen a problemes de prevenció. És el 30'67% del total.

De totes maneres, les escoles de subnormals són el 26'38%. Si a aquestes hi afegim les que, a més d'escoles, tenen tallers (7'36%) ens dona un percentatge de 33'74%

Le demás dades, ens sembla que no tenen una significació especial.

Només les institucions d'inadaptació i també els sanatoris psiquiàtrics tenen tendència a ésser grans establiments. Les altres, en la seva majoria són petites, fins el punt que no arriben a les 50 persones.

Aquesta gran dimensió de les institucions ve configurada pels establiments governats pels organismes oficials a excepció del Tribunal Tutelar de Menors. Aixó té la seva explicació perquè les intervencions específiques del Tribunal requereixen una reinserció molt delicada que està renyida amb l'educació massiva i a gran escala.

Malgrat tot, els organismes que tenen els establiments més voluminosos en relació al nombre de persones assistides són la Junta Provincial de Protecció de Menors i l'Ajuntament de Barcelona. Val a dir que l'educació en establiments d'una gran talla, inclús amb un personal molt preparat, presenta certes objeccions de desconfiança i manca d'eficacitat.

- - - - -

Les tres quartes parts (74'4%) de les escoles de subnormals existents pertanyen a la iniciativa privada. Els tallers també quasi arriben a la mateixa proporció: 71'4%. Les escoles i tallers alhora són així mateix la meitat.

Si hi afegim les institucions que estan en règim de Patronat (que no per aixó deixen d'ésser patrimoni de la iniciativa privada) ens dona per les escoles 95'3%, pels tallers 85'7% i per les que són al mateix temps escoles i tallers, el 100%.

Per les escoles i tallers de disminuïts físics, les coses es presenten de la mateixa manera: d'iniciativa privada són el 80% de les escoles i el 85'8% dels tallers.

Además, quasi la meitat (44'4%) de les institucions psiquiàtriques són iniciativa de l'Església i també la meitat de les Residències o Asils.

L'Església també governa 38% de les institucions d'inadaptació (malgrat que el personal assitit provingui d'un organisme oficial com el Ministeri de Justícia).

Què queda doncs, a la iniciativa oficial?

Tots els migpensionats i el 42% de les institucions d'inadaptació entre l'Auxili Social, el Tribunal Tutelar de Menors, l'Ajuntament de Barcelona i la Diputació Provincial.

La nostra conclusió en aquesta correlació entre la naturalesa de la institució i el govern de la mateixa, és de què no solament la iniciativa oficial és molt pobre, sinó també de què és molt uniforme en la seva actuació. Decididament, el problema de la inadaptació al nostre país està més en mans de l'heroisme i de la caritat, que de la justícia. Aquest és un mal enorme ment greu del que no s'en sortirà sense una purificació d'honestetat i de dedicació dels organismes oficials pertinents.

- - - - -

Si mirem la correlació existent entre la naturalesa de les institucions i els sosteniment econòmic, la iniciativa privada s'ha entregat

sobretot, a l'edificació d'escoles de subnormals i la iniciativa oficial a institucions d'inadaptació. El quadre que segueix, molt simplificat, n'és una prova:

	<u>Naturalesa</u>	<u>Fons Privat</u>	<u>Fons Oficial</u>	<u>Fons Mixte</u>
Intel·lectuals	Escoles, tallers	50'5%	5'7%	40'8%
	Escoles i Tallers			
	Inst. Psiquiàtric	3'6%	5'7%	9'1%
Físics	Residències Asil	10'8%	0	9'1%
	Escola)			
	Taller)	14'4%	2'9%	9'1%
Socials	Inadaptació	14'5%	74'3%	27'3%
	Mares solteres	2'4%	0	2'3%
	Guarderia	3'6%	2'9%	2'3%
	Migpensionat	0	8'6%	0
		99'8%	100'0%	100'0%

- - - - -

Les escoles de subnormals, els tallers i els establiments que són alhora escoles i tallers suposen el 69'8% de les institucions que tenen menys de 5 anys de duració.

El 53'3% de les institucions d'abans de la guerra són les que es dediquen a problemes d'inadaptació.

La tendència actual, en aquest camp de l'educació especial, és la creació d'establiments per a subnormals. És una mica la moda d'ara.

Per altra banda, les institucions més marcades per una tradició de molts anys, són les de prevenció (48% d'aquestes), els sanatoris psiquiàtrics (55'6%) i les Residències Asils per a invàlids o malalts (50%).

- - - - -

4.- Edat i sexe de les persones acollides a les institucions estudiades

La majoria de les institucions existents, 62'58%, es dediquen a nens, és a dir, a edats compreses fins els 16 anys.

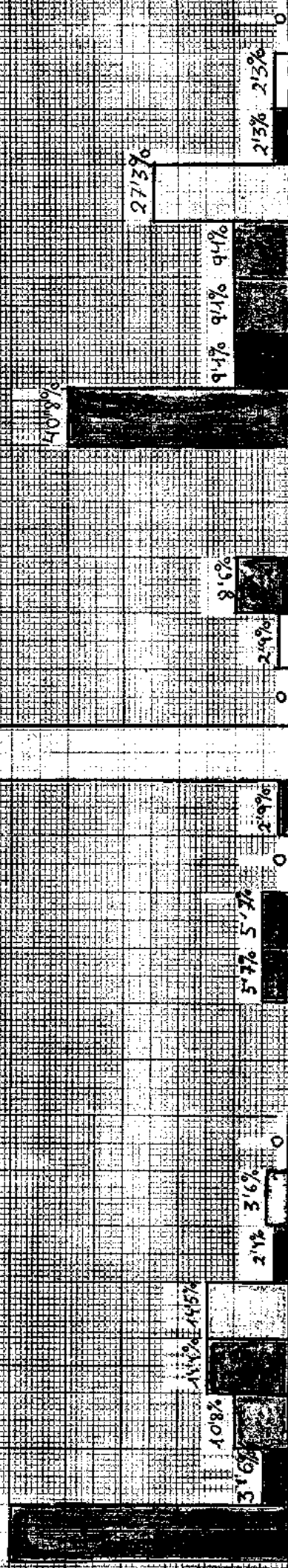
El 22'70% no es dediquen a un límit d'edat concret, que generalment abarquen a l'ensem nens i joves.

Una minoria es dediquen als adults (6'75%) o joves únicament (7'98%).

Correlació de la dependència econòmica de les institucions
estudiatas amb la naturalesa específica de l'establiment

243%

50'5%

Problemes intel·lectuals

Problemes físics

Problemes socials

Escoles, tallers i
Escoles-tallers de
subnormals

Sanatoris
psiquiàtrics

Residències

Escola o Tallers
de minisvalors

Instituts de
prevenció

Mares solteres

guarderies

Migpensionats

Com podem veure, l'inadaptat adult, que és el veritablement irrecuperable, es troba en un abandó bastant respectable. Això fa suposar que, ultrapassat el nivell d'escolaritat o d'aprenentatge en sistema reeducatiu, ningú pràcticament s'ocupa dels irrecuperables. O potser és perquè ja han estat recuperats totalment? La manca de possibilitats laborals a que feia al·lusió més amunt, fa pensar que no és precisament aquesta la raó. Constatem, de moment aquesta dada. I pensem encara que de les 11 institucions per a adults, 9 són institucions psiquiàtriques.

Hem volgut veure la correlació existent entre la dedicació de l'establiment i l'edat de les persones assistides. El quadre és el següent:

<u>Problema específic</u> <u>de les institucions</u>	<u>Adults</u>	<u>Joves</u>	<u>Nenes</u>	<u>Sense límit d'edat</u>
Problemes intel·lectuals	54'5%	7'7%	47'1%	48'6%
Problemes físics	45'5%	7'7%	11'8%	29'7%
Problemes socials	0	84'6%	41'2%	21'6%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

D'institucions per a adults, només hi ha els sanatoris psiquiàtrics, els antituberculosos i els tallers de minusvàlids.

La quasi totalitat dels establiments dedicats als joves, pertanyen a la categoria dels problemes socials: delinqüència, mares solteres, prevenció, etc.

Les institucions dedicades als nens, són sobretot institucions de prevenció delinqüent, escoles i tallers de subnormals o escoles de cecs, sords, etc. També són de nens tots els migpensionats i, evidentment, les guarderies.

Quant als sexe, prevaleix de més de la meitat la fórmula mixta 53'99%, Pel que fa referència a les institucions dedicades exclusivament a homes (25'15%) o a ones (20'86%) guarden un cert equilibri amb un lleuger predomini de les institucions masculines sobre les femenines.

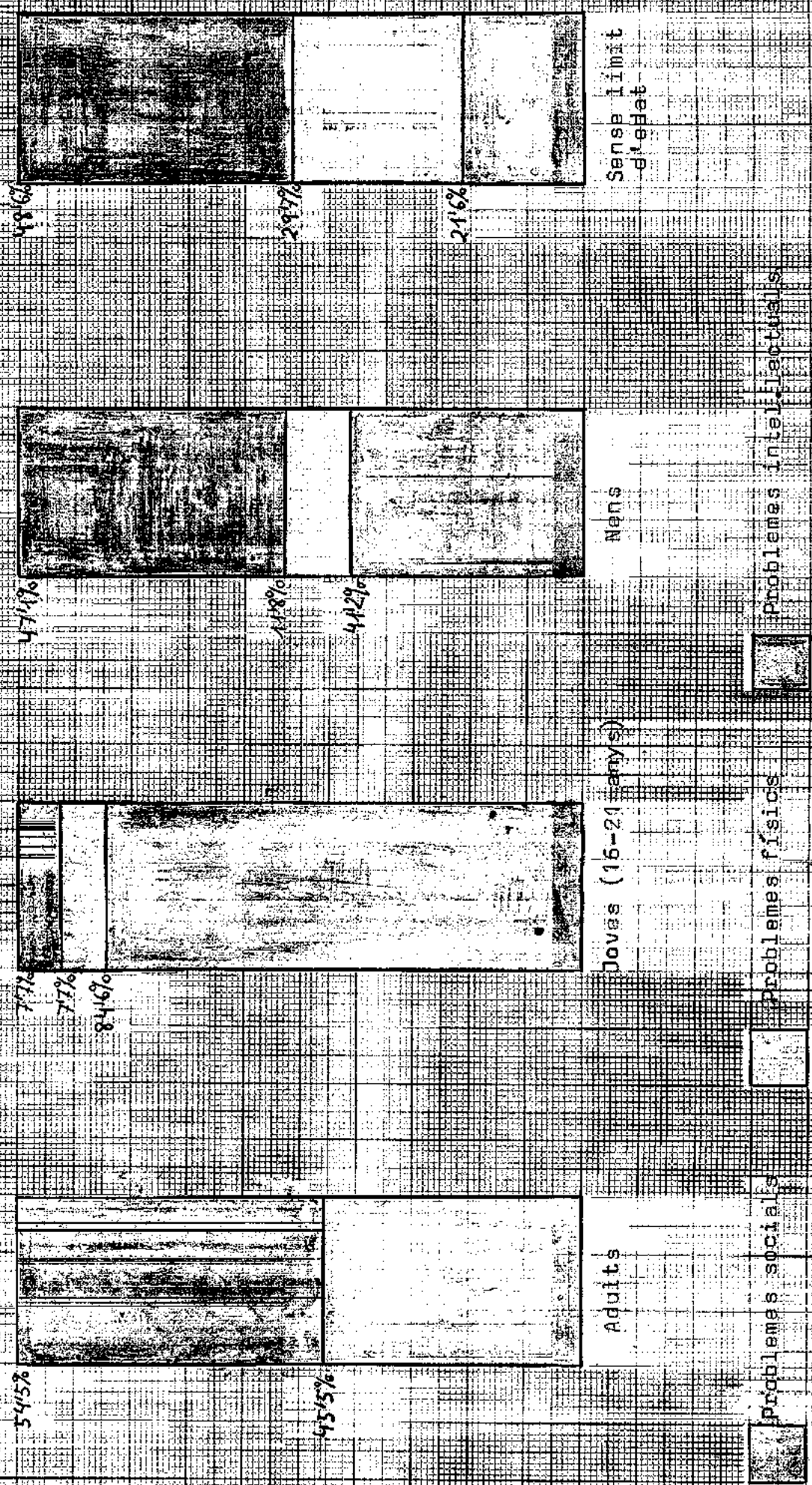
Això té una explicació: s'interpreta, amb una mentalitat social bastant corrent, que es més interessant i eficaç reeducar els homes que les dones. I l'explicació és la següent: els homes inadaptats a la família són una molèstia. En canvi, la noia o la dona sempre podrà fer alguna cosa domèstica casolana que no la ferà tan inútil com el noi.

Així ha estat manifestat moltes vegades durant la nostra enquesta.

Les dades, ens sembla que no tenen una significació especial.

Les escoles de subnormals i les dedicades a problemes de disminució física (sords, cecs, invàlids, etc) són sobretot mixtes, d'homes i dones alhora.

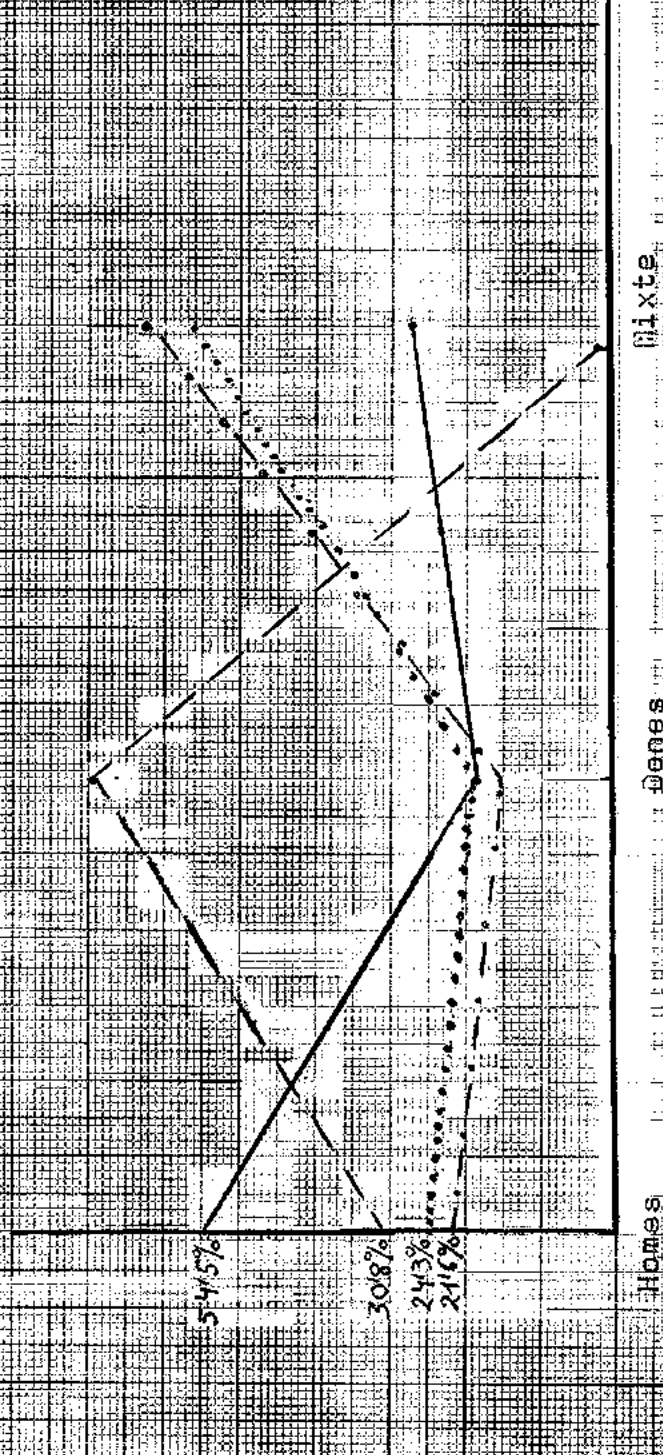
Correlació del problema específic a que assegeix la institució amb els grups d'edats de les persones ateses

que s'en desconeix totalment les seves reaccions instintives.

Quasi tots els establiments dedicats als adults, (90'9%) no tenen cap direcció pedagògica. La recuperació d'algunes malalties per mitjans terapèutics i pedagògics, no es dona fàcilment.

Correlació de l'edat i sexe de les persones acollides a les institucions estudiades

de l'educació especial, requereixen una tal quantitat d'educadors sabent el que fan que sembla impossible fer una atenció personal a cadascuna de les persones objecte del treball i de l'esforç de l'educador.

L'altre quarta part (23'31%), es maté en una dimensió mitja que, malgrat l'equipament que demana, no permet de prejudicar res sense una comprovació aproximada.

Malgrat tot, hi ha una excepció: el 15'3% de les entitats petites en dimensió tenen un àmbit d'influència nacional. Es tracta d'algunes escoles de subnormals o d'invàlids (cecs) i d'altres establiments que per la seva dedicació requereixen un àmbit més extens (mares solteres, p. ex.) o d'institucions que, pel fet de dependre d'organismes oficials, acullen a inadaptats dintre un cercle molt gran.

- - - - -

Vegem ara la correlació existent entre la dimensió de la institució i la dependència econòmica. El quadre que segueix manifesta aquesta relació:

<u>Dependència econòmica</u>	<u>dimensió de la institució</u>			
	<u>-50</u>	<u>51-100</u>	<u>101-500</u>	<u>+500</u>
Fons privat	71'8%	34'2%	24'3%	0
Fons oficial	7'1%	18'4%	51'4%	100%
Fons mixte	21'2%	44'7%	24'3%	0
	100'1%	97'3%	100'0%	100%

71'8% de les institucions petites són sostingudes econòmicament pel fons privat.

Per altra banda, el fons oficial sosté, en una llarga majoria, les institucions de més de 100 persones.

Es veu clarament aquí una proporcionalitat inversa segons la dependència econòmica sigui oficial o privada. Es a dir, el fons privat disminueix quan la institució és més gran i en canvi, el fons oficial disminueix quan l'establiment es petit. O sigui, hi ha una tendència clara a crear i sostenir grans empreses en la iniciativa oficial. En la iniciativa privada, en canvi, hi ha una dedicació especial a les institucions petites.

Això pot portar-nos a dues conclusions hipotètiques:

1) Hi ha una relació estreta entre la dimensió d'una institució i l'esforç econòmic que cal fer en el sentit de que a més esforç econòmic més petita és la institució?

2) Hi ha una preferència manifesta de la iniciativa privada per les institucions petites que, tractant-se d'inadaptació social és evidentment una garantia d'eficàcia i de ben fer?

Una de les mesures de treball pedagògic ben fet en les diverses institucions estudiades, serà de veure les correlacions de les variables "dimensió de la institució", amb els equipaments mèdics i pedagògics.

En el que fa referència a la direcció mèdica, ens trobem dues notes significatives:

1) 48'2% de les entitats petites no tenen cap direcció mèdica.

2) 21'6% de les entitats entre 101 i 500 persones tenen un equip pedagògic.

Cumulativament, hem confeccionat aquest quadra que segueix, on queda clarament diferenciada la presència o absència mèdica:

	<u>Dimensió de la institució</u>				
	<u>-50</u>	<u>51-100</u>	<u>101-500</u>	<u>+500</u>	<u>total</u>
Direcció mèdica					
(equip o una persona)	38'8%	55'9%	64'8%	100%	50'4%
Ocasionalment o no en tenen	56'4%	36'8%	35'1%	0	42'1%
	95'2%	92'7%	99'9%	100%	92'5%

Quant a la direcció pedagògica, les institucions que proporcionalment en tenen menys són el grup entre 101 i 500 persones assistides. Representa un 21'6% d'aquestes.

Paral·lelament, en canvi, són els establiments que, proporcionalment també, estan més proveïts d'equips pedagògics. Són un 27% de les que tenen entre 101 i 500 persones assistides.

Tot plegat, ens porta a les següents conclusions:

1) No pel fet de que un establiment sigui petit en dimensió o sostingut econòmicament per la iniciativa privada vol ja dir d'entrada que ofereix garanties d'un bon equipament pedagògic i assistencial.

2) Hi ha un interès especial presentat a l'estudi per les institucions que tenen entre 101 i 500 persones assistides. D'una banda, són les que presenten més organització pedagògica i, d'altra banda, són les que en certs aspectes importants estan menys equipades.

A això s'hi afegeix el fet que a un 12'9% de les institucions petites de menys de 50 persones, ni hi ha educadors de fet. Ens sembla que el nombre és excessiu (ho diu per comparació) degut a que això ens porta a pensar que deuen ésser establiments totalment abandonats. A una entitat que ni s'hi descobreix al primer cop d'ull persones que estan fent tasca d'educadors, ja ni li queden més raons per a la seva subsistència que un negoci pur i net o justificacions secundàries que posen en dubte la conveniència de la seva continuïtat.

Seguint la línia d'aquestes correlacions sobre la categoria pedagògica diferencial dels establiments en funció del seu volum, hem volgut encara veure la correlació existent amb el nivell de preparació del personal i la necessitat ressentida d'especialització.

Segons el nivell de preparació del personal, tenim el quadre següent: (expressat cumulativament en percentatges)

dimensió de les institucions

<u>Preparació de personal</u>	<u>-50</u>	<u>51-100</u>	<u>101-500</u>	<u>+ 500</u>
Només experiència	41'2%	26'3%	35'1%	66'7%
Gran o mitja preparació	36'3%	60'5%	35'1%	37'3%
No tenen idea de res	20'0%	13'2%	27'0%	0
	97'5%	100'0%	97'2%	100'0%

Les entitats que tenen entre 101 i 500 persones assistides són les que tenen la proporcionalitat més forta (27%) d'educadors que no tenen idea de res. Això, afegit al 35'1% d'institucions que tenen uns educadors preparats en l'experiència, fa un total de 62'1% que tenen uns educadors inaptes.

Així mateix, les petites institucions fan un total de 61'2% (20% i 42'2% respectivament).

Les entitats entre 51 i 100 persones assistides són les que estan més equipades quant als educadors. I es comprèn perquè aquest tipus d'institucions necessiten unes instal·lacions mínimes que sap si adequades a les necessitats pedagògiques de la tasca que realitzen. Són aquestes de (51-100) que donen un percentatge més elevat d'una gran preparació en els educadors (23'7%).

- - - - -

Quant a la necessitat ressentida d'especialització, un 32'4% de les institucions entre 101 i 500 persones prescindeixen totalment de la necessitat de preparació de les persones educadores. Són les que més pesen proporcionalment en aquesta categoria. És un tipus d'institucions que, també en nombres relatius, tenen tendència a valorar més altres coses: l'experiència, la vocació, les aficions personals, etc.

Per altra banda, el grup de 51 a 100 persones assistides, que acabem de veure que són institucions que estan més equipades en quant als educadors, són les que pel seu cantó més ressenten la necessitat urgent d'una especialització.

El que acabo de dir es veu clar en el quadre que segueix:

dimensió de la institució

<u>Necessitat d'especialització</u>	<u>- 50</u>	<u>51-100</u>	<u>101-500</u>	<u>+ 500</u>
Si, amb urgència	47'1%	65'8%	45'9%	33'3%
No la valoren massa o valoren mes altres coses	32'9%	15'8%	21'6%	33'3%
En prescindeixen totalment	20'0%	18'4%	32'4%	33'3%
	100'0%	100'0%	99'9%	99'9%

En conclusió d'aquest apartat del volum de les institucions, sembla que podem afirmar que el volum d'una entitat no permet pas de prejutar sobre la qualitat pedagògica de l'establiment. De fet, malgrat les garanties que sobre el paper pot oferir una casa de petites dimensions, la categoria que sembla ideal a nivell pedagògic, de fet, és la que té entre 51 i 100 assistits en règim d'inadaptació per diversos conceptes.

En definitiva, com que les dades objectives són les que primer i malgrat les dificultats que en donen els nombres absoluts i relatius globals, el fet és que el nostre estudi estadístic no permet pas una verificació qualitativa del valor de tal o tal institució. Els recels, oficials i altres, ho impideixen.

6.- Dependència de les institucions en ordre de govern i en ordre econòmic

Ens sembla d'interès estudiar aquesta realitat partint dels mateixos quadres.

<u>Dependència</u>	<u>institucions</u>	<u>%</u>
Església	37	22'70%
Auxili Social	5	3'07%
Patronat	33	20'25%
Privat	64	39'26%
Tribunal Tutelar de Menors	7	4'29%
Protecció de Menors	6	3'68%
Municipal	7	4'29%
Diputació Provincial	4	2'45%
	<u>163</u>	<u>99'99%</u>

Es veu clar el predomini de la iniciativa privada.

Mi podem afegir la quasi totalitat de les que es troben en règim de Patronat perquè són degudes també a la iniciativa d'una corporació privada - però on els mestres són pagats per l'Estat-. A més també les que depenen de l'Església i que malgrat no puguem-se dir pròpiament "iniciativa privada", no depenen de cap manera d'una idea oficial, sinó que estan sota el govern o del bisbat o d'una comunitat religiosa o secolar sota l'empar i la protecció de l'Església -malgrat moltes vegades el personal assistit provingui d'una entitat oficial com el Ministeri de Justícia-. Aleshores ens dona un percentatge total de 82'21% d'establiments que estan sota el govern d'una idea privada.

Aquestes xifres són decisives per a comprendre el doble esforç d'empresa i conscientització que suposa el que realitza la idea privada en evident contrast amb el que aconsegueix la iniciativa oficial, es digui aquesta Ministeri de Justícia, Ministeri de Governació, Administració Municipal o Diputació Provincial.

- - - - -

A nivell econòmic, el quadre següent només fa que refermar-nos en el que acabem d'afirmar. Es tracta de saber amb el fons econòmic de qui es sostenen les institucions estudiades.:

<u>Fons econòmic</u>	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Privat	83	50'92%
Oficial	35	21'47%
Mixte	44	26'99%
No respòn	<u>1</u>	<u>0'61%</u>
	163	99'99%

L'esforç privat sosté la meitat de les institucions i el fons mixte, privat i oficial alhora, una generosa quarta part.

El fons exclusivament oficial sobrepasa una mica la quinta part.

O sigui que, tant en ordre de govern com en ordre econòmic, els afanys més meritoris són deguts a la iniciativa privada.

Es pot dir que, al nostre país, els problemes dels inadaptats que ens afecten, no cauen encara dintre el terreny de la justícia, sinó només en el llisall de la caritat.

I malgrat els dèficits que hi pugui haver, en quant a la manca d'institucions o en quant a la inadequació de les existències a les necessitats presents, és motiu d'optimisme veure com tot plegat, és fruit d'un esforç considerable i d'una mentalització o presa de consciència molt lloable de les persones que s'hi dediquen.

Posant ara, en relació les variables edat i dependència de govern de les institucions, veiem que els establiments dedicats als joves (16-21 anys) són regentats, en la seva majoria, per l'Església (46'2%).

que el 36'4% de les institucions on hi ha adults estan sota un règim de Patronat.

Quasi la meitat (42'2%) de les dedicades a nens i el 37'8% de les que no tenen límit d'edat pertanyen a la iniciativa privada.

I, finalment, el Tribunal Tutelar de Menors regenta el 23'1% dels establiments dedicats als joves.

Hem volgut veure la dependència en ordre de govern dels diversos establiments estudiats, en correlació amb la variable antiquitat de la institució.

Hem vist que les institucions que depenen de la Diputació Provincial, de l'Ajuntament de Barcelona i de l'Església són, en la seva majoria d'abans de la guerra.

Les que depenen de l'Auxili Social i del Tribunal Tutelar de Menors, en una ampla meitat, tenen entre 16 i 30 anys.

La justa meitat de les de la Protecció de Menors tenen entre 6 i 15 anys d'existència.

I la majoria, pels volts de la meitat, de les que depèn de la iniciativa privada i de les que estan en règim de Patronat no sobrepassen pas els 5 anys d'experiència.

Per altra banda, posant en relació la dependència econòmica amb l'antiquitat, sembla que es confirma aquesta tendència; és a dir, el fons privat, en un 38'6% va dedicat a les institucions recents; en canvi, el fons oficial s'inverteix més en establiments que tenen més de 16 anys d'antiquitat (25'7% a les de després de la guerra i 45'7% a les d'abans de la guerra).

Això ens porta a la conclusió que, en aquests moments històrics actuals, hi ha una forta corrent d'invenió i creativitat que cau plenament en el terreny de la iniciativa privada.

Dóna la impressió que, sense prejudicar encara sobre la qualitat de la pedagogia, els fòssils existents pertanyen a organismes oficials o a l'Església que, segurament que amb la més bona voluntat del món, van continuant la tasca que el pas del temps assenyala com endarrerida. És la primera impressió a l'aproximació llunyana d'aquesta doble dependència de govern i econòmica de les institucions posant-la en relació amb l'antiquitat.

- - - - -

La correlació entre la dependència de govern dels establiments i l'equipament mèdic i pedagògic, permetrà una valoració més aproximada de la qualitat de l'educació donada en els diversos establiments.

Que no tenen direcció mèdica, és el 71'4% dels establiments del Tribunal Tutelar de Menors i el 57'1% dels de l'Ajuntament de Barcelona.

Les que estan més assistides mèdicament són les de la Diputació Provincial (totes) i les de l'Església (64'8%), anotant, a més a més, que les institucions de l'Església és on es troba més sovint un equip mèdic directiu.

Que no tenen direcció pedagògica, és el 40% de les d'Auxili Social i el 28'6% de les de l'Ajuntament de Barcelona.

Les que estan més assistides pedagògicament són les de la Protecció de Menors i del Tribunal de Menors on a totes elles s'hi troba una direcció pedagògica.

Ja veiem, que per aquesta via, podem arribar a deduir unes tendències sense poder donar un judici sobre la qualitat de la pedagogia que s'hi dona.

Afegim-hi, a més a més, que aquí es presenta una gamma de combinacions veritablement rica de possibilitats. Ho expressa aquest petit quadre que segueix:

- Tenen direcció mèdica en una persona i pedagògica en una altra persona	24'5%
- No tenen direcció mèdica i tenen direcció pedagògica en una persona	23'9%
- Tenen direcció mèdica en una persona i no direcció pedagògica	8'6%

- No tenen direcció mèdica, però sí un equip pedagògic	8'0%
- No tenen direcció mèdica ni pedagògica	6'7%
- Tenen un equip mèdic i la direcció pedagògica en una
persona	6'1%
- Tenen direcció mèdica en una persona i un equip pedagògic . .	5'5%

Com es pot veure, la tendència general és la de preocupar-se de la direcció pedagògica, però no tant de la direcció mèdica.

Una quarta part quasi de les institucions estudiades tenen les dues coses en una persona. Per la resta es veu clarament la importància donada a la direcció pedagògica per sobre de la direcció mèdica. El 30'6% de les institucions no tenen cap direcció mèdica, i només un 18'3% s'obli_ den de la direcció pedagògica. La dada es força important per a ésser re_ tinquada.

1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006

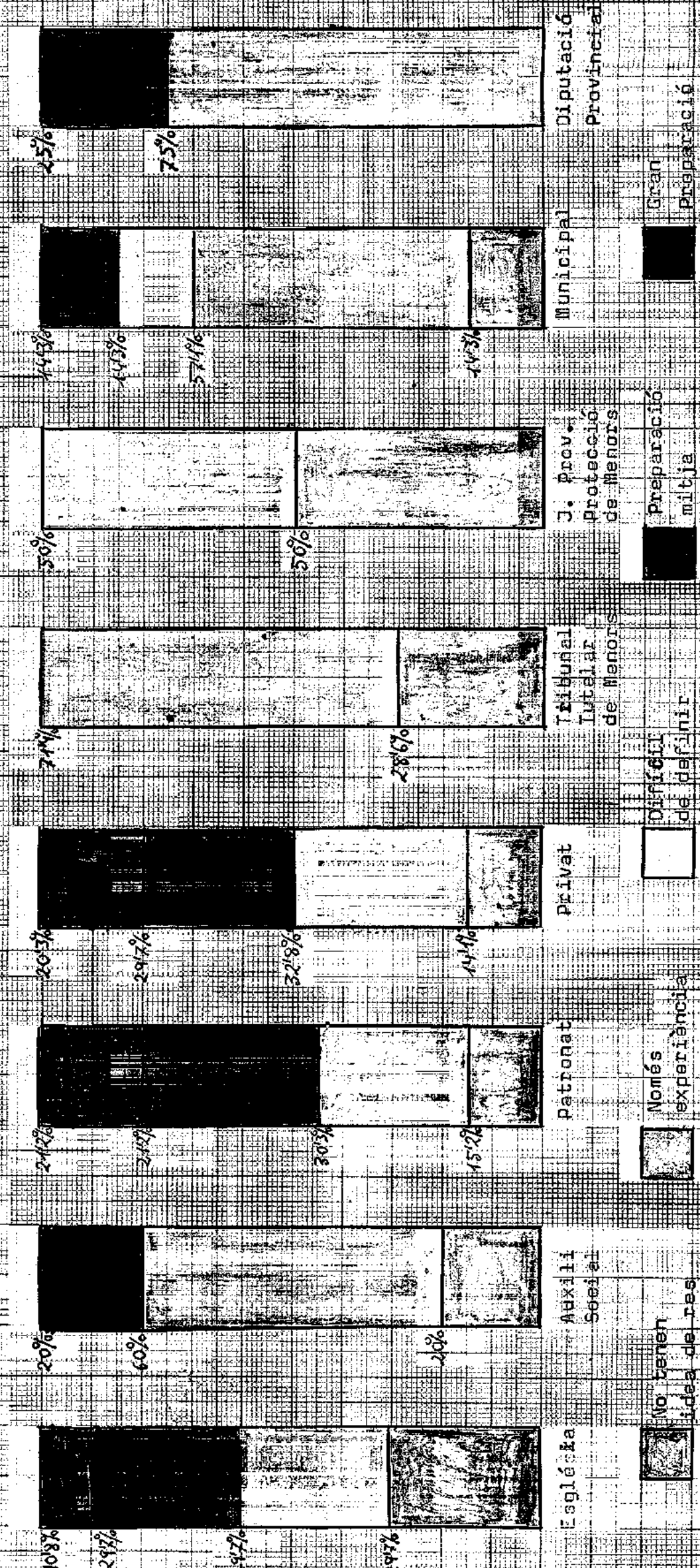
De totes maneres, per a una evaluació més aproximada de la qualitat pedagògica dels establiments estudiats, posem en relació la nostra variable de la dependència en ordre de govern amb els educadors de fet, la preparació personal i la necessitat d'especialització.

On hi ha relativament menys educadors de fet és a les institu-
cions que depenen del Tribunal tutelar de Menores. És a dir, és on hi
ha menys persones que estiguin fent tasca d'educadors en aquests moments.
Assenyalem la dada perquè és veritablement significativa, malgrat silenciem
el per què precisament per raons prudencials.

Quant a la preparació del personal educador, tenim el quadre següent (expressat en percentatges):

[illegible]

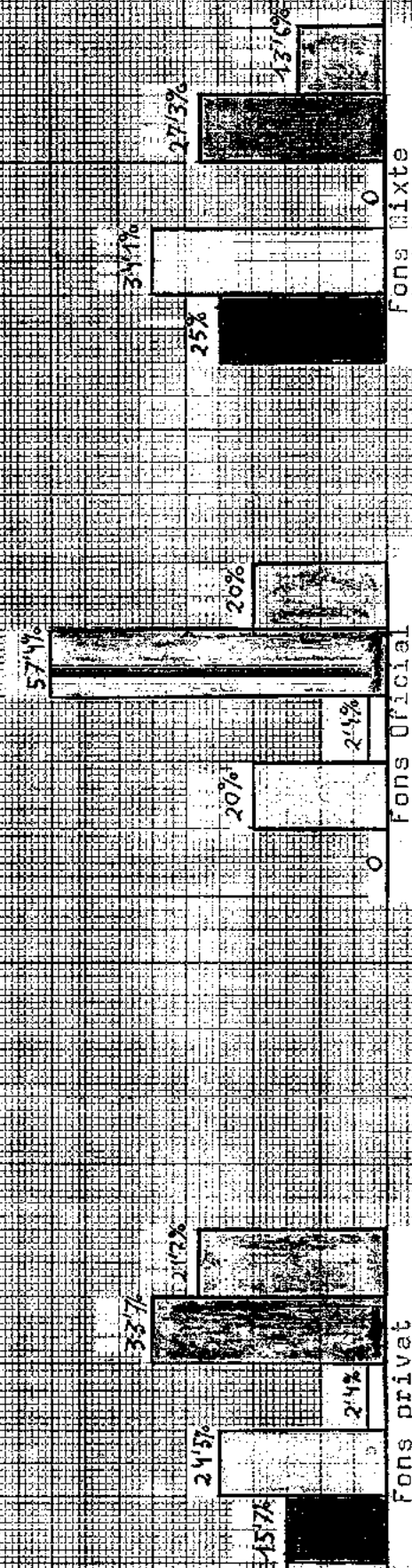
Correlació de les dependències en ordre de govern de les institucions estudiades amb la preparació dels educadors

Les institucions sostingudes pel fons mixte (que suposen ajudes oficials, simplement) són les que compten amb uns educadors més preparats. En canvi, una ampla majoria dels establiments sostinguts pel fons oficial o tenen uns educadors només basats en l'experiència (57'1%) o són definitivament imprevistos (20%).

Per contrapunt i, en definitiva, per a subratllar això, ens tro

Correlació de la dependència econòmica de les institucions
estudiades amb la preparació dels educadors

Gran preparació

Preparació mitja

Diffícil de definir

Només experiència

No tenen idea de res

Del fet que la iniciativa privada sigui tan important, és la causa immediata que les institucions siguin noves en la seva gran majoria: 32'52%. Per dues raons, la primera, és una certa efervescència creadora, partint d'una consciència imaginativa cada vegada més gran. La segona, és la durada efímera de molts d'aquests establiments que, mancats d'ajudes de tota mena, s'els fa impossible subsistir.

De totes maneres, una bona part de les institucions, el 27'61%, són d'abans de la guerra civil. Això ens dóna una explicació a un estat real de les coses. L'excesiva antiquitat d'un establiment crea una natural i lògica resistència a l'evolució. Una àmplia antigor crea unes costums i unes maneres de fer que són noves resistències a una evolució normal i a una posta al dia racionalitzada i eficient de les persones i mètodes emprats.

Els establiments de després de la guerra que ja tenen unes garanties de permanència (dels 6 als 30 anys) i que, per altra banda, qui sap si inclús han adquirit una certa maduresa en el seu fer i no necessàriament un anquilosament, suposen el 39'88%. En certa manera, treballem sobre institucions que tenen una base suficient per a oferir-se a una sana i objectiva crítica.

- - - - -

Hem volgut posar en relació l'àmbit dels establiments amb l'antiquitat. Constatem que les institucions recents tenen tendència a ésser molt localistes i que les institucions velles són predominantment d'un àmbit molt ample.

<u>Antiquitat</u>	<u>Ambit</u>				
	<u>Local</u>	<u>Comarcal</u>	<u>Provincial</u>	<u>Nacional</u>	<u>Internacional</u>
Recent (0-5 anys)	44'1%	66'7%	19'0%	3'6%	-
Jove (6-15 anys)	26'5%	17'9%	24'1%	32'1%	25'0%
Mitja (16-30 anys després de la guerra)	14'7%	10'3%	15'5%	25'0%	-
Vella (+ de 31 anys) d'abans de la guerra	14'7%	5'1%	41'4%	39'3%	75'0%
	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>	<u>100'0%</u>

Els establiments recents són predominantment localistes o comarcals com a màxim. Els vells, són sobretot, provincials o d'un àmbit més ample. Els joves i els mitjos havent-n'hi de tots, es mantenen en un equilibri relatiu entre els extrems.

Això pot significar també una evolució progressiva. Quan un establiment neix, segurament que el seu medi d'influència és limitat. És l'experiència i el prestigi d'uns anys de servei que van ampliant lentament i progressivament els límits de la seva influència i que, de mica en mica, va acollint inadaptats de terres cada vegada més llunyanes. És una explicació que no voldria, de cap manera, sentar un principi incommovible; però de fet no sembla pas extranya a l'objectivitat d'aquestes dades.

Per altra banda, aquesta suposada dinàmica d'influència de les institucions que estudiem, és certa en moltes entitats i, en canvi, no és veritat en d'altres. Per exemple, hi ha escoles, tallers, guarderies infantils que no superaran mai un àmbit localiste perquè han estat pensades en funció d'un barri, d'una localitat o d'una comarca. En canvi, pràcticament per exemple, les institucions de la Diputació Provincial, superen tot localisme per la seva mateixa naturalesa.

8.- La direcció mèdica

L'inadaptat és una persona físicament i psíquicament problemàtica. L'assistència mèdica, sobretot psiquiàtrica o psicològica, és molt important. La consciència de la pròpia discriminació produeix desequilibris de personalitat que repercuteixen en problemes d'afectivitat profunda, desembocant sovint en reaccions caracterials, psicosomàtiques (que pertanyen a l'àrea de l'expressió involuntaria), neuròtiques o psicòtiques (que afecten la vida de relació), depressions, manifestacions de defensa, etc.

El conseller o orientador mèdic és un personatge insubstituïble i indispensable en els establiments als que fem referència.

El quadre següent explicita els resultats globals obtinguts a la nostra enquesta:

<u>Direcció mèdica</u>	<u>Institucions</u>	<u>%</u>
Equip mèdic	19	11'66%
Una persona	63	38'65%
Ocasionalment	12	7'36%
No ens ha semblat necessari	6	3'68%
No en tenen	63	38'65%
	<u>163</u>	<u>100'00%</u>

Es pot dir que en els establiments d'inadaptats la meitat tenen direcció mèdica - una persona o un equip- i la meitat no en tenen - ocasionalment o no en tenen-. Respectivament, 50'31% i 46'01%.

Es important constatar com només 11'66% tenen un equip mèdic directiu i com és oblidat completament per quasi la meitat dels establiments.

La nostra impressió és de què deixar en l'oblit aquest punt és, no solament greu quant a la urgència del problema, sinó que també és greu perquè és un indicador bastant clarivident de què s'ignora el que és en veritat un inadaptat.

Per a confirmar això, hem volgut veure la correlació existent entre la direcció mèdica i la preparació dels educadors. Tenim el quadre següent, expressat en percentatges:

<u>Preparació dels educadors</u>	<u>Direcció mèdica</u>			
	<u>Equip mèdic</u>	<u>una persona</u>	<u>ocasionalment</u>	<u>no</u>
gran o mitja preparació	52'6%	58'8%	58'4%	22'2%
Només experiència	31'6%	23'8%	25'0%	50'8%
No tenen idea de res	10'5%	17'5%	16'7%	23'8%
	<u>94'7%</u>	<u>100'1%</u>	<u>100'1%</u>	<u>96'8%</u>

Hi ha, certament, una correlació existent entre l'assistència mèdica i la preparació dels educadors. Es a dir, a més assistència mèdica, més preparació; a menys assistència mèdica, menys preparació dels educadors.

Segons la nostra triple classificació inicial - problemes intel·lectuals, físics, i socials-, quin tipus de problemes són els més assistits medicalment?

Els més proveïts de direcció mèdica són els problemes intel·lectuals (56'2%), seguits dels problemes físics (51'7%) i els problemes socials estan molt desfavorits en relació als altres (42'6%).

A nivell intel·lectual, els establiments més abandonats de metge són els tallers de subnormals. Es pensa que aquests tallers són d'aprenentatge laboral i la preocupació és molt extesa de cara a un equipament laboral, amb tota la problemàtica de matèries primeres, maquinària i mercats que això suposa, en detriment d'una assistència mèdica. Inclús s'ens va dir que el que no hagin fet a l'escola ja no ho feràn mai més.

El mateix passa en els problemes físics: els tallers són els més abandonats en el que es refereix a l'assistència mèdica.

En la categoria dels problemes socials, les institucions d'inadaptació són les més abandonades d'assistència mèdica. Es més de la meitat d'aquestes. La dada és significativa.